

Tampereen klassillinen lukio

2023-24

OPISKELIJAN OPAS

Studieguide
A Student's guide
Guide de l'étudiant
Studienführer

Guia del estudiante
Guida dello studente
Справочник учащегося
CLAVIS STUDIOR

Sisällys

REHTORIN JA TUUTOREIDEN TERVEHDYKSET	3
KLASSILLISEN LUKION TOIMINTA-AJATUS.....	5
PERINTEITÄ JA UUDISTUKSIA	5
KIELTEN OPISKELU	5
KANSAINVÄLISYYS.....	6
OPISKELUILMAPIIRI.....	6
TAMPEREEN KLASSILLISEN LUKION LUONNONTIEDELINJA	7
LUONNONTIEDEOPINTOJA YLEISLINJALAISILLE.....	7
TERMISTÖÄ.....	8
OPINTOJEN SUORITUS.....	9
ARVIOINTI.....	11
POISSAOLOT.....	13
LUKIOLAISEN DIGITAALINEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ	14
TEKIJÄNOIKEUKSISTA	16
OPISKELU MUISSA OPPILAITOKSISSA	18
VAIHTOON LÄHTEVÄT OPISKELIJAT	19
YLIOPPILASTUTKINTO	20
OPISKELIJAN OHJAUS JA TUKEMINEN	21
OPISKELIJOIDEN KAAPIT JA AVAINNAPIT	22
KANSLIA.....	22
LÖYTÖTAVARAT	22
KOULUTAPATURMAT JA VAKUUTUS.....	23
KOULURUOKAILU	23
OPINTOTUKI.....	23
KOULUMATKAT	23

KESTÄVÄ KEHITYS	24
OPISKELUHUOLTO	24
TURVALLISEEN JA VIIHTYISÄÄN LUKIOARKEEN LIITTYVIÄ SÄÄNTÖJÄ JA OHJEITA	27
TAMPEREEN KAUPUNKISEUDUN LUKIOIDEN JÄRJESTYSSÄÄNNÖT	28
OPETUS LUKUVUONNA 2023 – 2024	30
YHTEYSTIEDOT	35
TAMPEREEN KLASSILLISEN LUKION OPETUSSUUNNITELMAN 2021 OPINTOJAKSOJEN SISÄLLÖT	37

REHTORIN JA TUUTOREIDEN TERVEHDYKSET

Hyvä lukiolainen!

Tervetuloa opiskelemaan Tampereen klassilliseen lukioon eli Clasuun. Peruskoulusta siirtyminen lukioon on iso muutos.

Sinut on sijoitettu tiettyyn ohjausryhmään, mutta saman ohjausryhmän opiskelijoiden lukujärjestykset ovat erilaisia. Ensimmäisen periodin loppupuolella pääset myös itse vaikuttamaan loppulukuvuoden lukujärjestykseen. Tämä on asia, minkä lukiolaiset kokevat mieluisana juttuna. Kuitenkin, esimerkiksi äidinkielen, englannin ja ruotsin ensimmäisissä opintojaksoissa ryhmien opiskelijat pysyvät samoina.

Huomaat heti ensimmäisen periodin aikana, että opiskelutahti on lukiossa paljon tiiviimpi kuin mihin olet aikaisemmin tottunut. Muista, että monella muullakin uudella lukiolaisella on samankaltaisia tuntemuksia kuin sinulla, vaikka sitä ei heistä ulospäin näkisikään. Mielessä olevia ajatuksia kannattaa nostaa rohkeasti esille oppitunneilla, ryhmänohjauksessa ja vaikka oman tuutorin kanssa käydyissä keskusteluissa.

Vastuun ottaminen omista opinnoista ja ennen kaikkea vastuun ottaminen omien asioiden hoitamisesta on hyvä aloittaa heti lukion alkuvaiheista lähtien. Kodin ja koulun välinen yhteistyö on lukiossakin tärkeätä, mutta lähtökohtaisesti yritämme kasvattaa sinua ottamaan vastuuta omasta tekemisestäsi. Kun täytät 18 vuotta, vanhempiesi rooli pienenee entisestään. Et ole kuitenkaan yksin. Aina kun sinulle tulee ongelmia, apua löytyy. Hyvässä yhteistyössä kodin kanssa asiat saadaan järjestymään.

Aloitathan lukio-opinnot avoimin mielin. Lukioaika saattaa olla yksi elämäsi mukavimmista ajanjaksoista. Saat nauttia opiskelusta muiden motivoituneiden opiskelijoiden kanssa. Tunneilla vallitsee hyvä työrauha. Ehkä solmit elämänikäisiä ystävyysuhteita. Erilaisuuden kunnioittaminen ja hyvät käytöstavat ovat keskeisiä arvojamme. Myös mielipiteilläsi on merkitystä, riippumatta siitä osallistutko innokkaana opiskelijakunnan toimintaan vai haluatko pitää matalampaa profiilia.

Mirkka livonen, vs. rehtori

Tervetuloa mahtavaan kouluumme!

Sinä yksi 220 valitusta oppilaasta, olet päässyt lukioonme Clasuun ja olet varmasti yhtä iloinen kuin mekin. Odotamme innolla teidän tapaamistanne ja toivomme, että tekin innolla odotatte samaa.

Lukuvuoden alku on varmasti teille jännittävää, kaveriporukoiden vaihtuminen, uuteen kouluun tuleminen ja uuden lops:in hallitseminen on vaikeaa ja tuntematonta. Onneksi kaikki tämä tulee tutuksi ja opiskelijat sekä opettajat ovat valmiina auttamaan ja ohjaamaan teitä lukion alusta selviämisessä. Lukioon tullessa kannattaa kuitenkin heittää romukoppaan kaikki oletukset niin Clasusta kuin lukiosta ylipäätään.

Me tuutorit haluamme auttaa teitä tutustumaan lukion toimintaan sekä lukioyhteisöön kuin myös koulurakennukseenkin. Meiltä voitte siis kysyä aina apua, milloin vain, missä vain ja miten vain. Opite tuntemaan omat tutorinne helposti ja loppujen lopuksi kaikki ovat aina valmiita vastaamaan kysymyksiin ja neuvomaan. Tyhmiä kysymyksiä ja tilanteita ei koskaan ole.

Lämpimin terveisin,

Tuutorit

KLASSILLISEN LUKION TOIMINTA-AJATUS

Tampereen klassillinen lukio painottaa laaja-alaisen sivistyksen merkitystä. Pyrimme tarjoamaan opiskelijoille mahdollisimmat hyvät valmiudet ylioppilastutkintoa ja sen jälkeisiä jatko-opintoja ajatellen. Samalla opiskelijalle varmistetaan riittävä tiedollinen taso toimia aktiivisena ja kriittisenä kansalaisena.

PERINTEITÄ JA UUDISTUKSIA

Tampereen klassillisella lukiolla on pitkät perinteet. Lukiomme aloitti toimintansa jo vuonna 1901, ja vanha arvokas koulurakennus valmistui Tuomiokirkon viereen vuonna 1907. Viime vuosina tiloja on saneerattu ja kahden piharakennuksen väliin valmistui yhdysrakennus 2016.

Arkikielessä tamperelaiset käyttävät lukiostamme vuosikymmenten aikana vakiintunutta nimeä Clasu. Koulumme sijainti aivan Tampereen ydinkeskustassa tarjoaa hyvät kulkuyhteydet opiskelijoille.

Vuonna 2013 aloittanut luonnontiedelinja antaa Pirkanmaalla asuville nuorille poikkeuksellisen upeat puitteet opiskella luonnontieteitä lukioaikana. Syksystä 2018 alkaen linjalla on ollut erityinen koulutustehtävä.

KIELTEN OPISKELU

Vieraiden kielten tarjonta on lukiossamme laaja. Koska useimmat opiskelijoistamme valitsevat vieraiden kielten opintojaksoja, ne myös yleensä toteutuvat. Perinteitä kunnioittaen tarjoamme mahdollisuuden opiskella latinan kieltä.

A1-kieli: englanti ja saksa

B1-kieli: ruotsi

B2-kieli: saksa, ranska ja latina

B3-kieli: latina, saksa, ranska, espanja ja venäjä

Lisäksi tarjoamme italian kielen kursseja/opintojaksoja. Lukiomme on saanut Saksan liittotasavallan opetusministeriöltä virallisen luvan järjestää saksan kielidiplomikokeita, joiden läpäisy antaa oikeuden hakea korkeakouluopintoihin saksankielisissä maissa. Annamme myös kielidiplomiin valmentavaa opetusta.

KANSAINVÄLISYYS

Kansainvälisyyskasvatus on tärkeä osa Clasun toimintaa. Haluamme kasvattaa kansainvälisesti yhteistyökykyisiä, moninaisuutta kunnioittavia ihmisiä, jotka arvostavat myös omaa kulttuuriaan. Kannustamme opiskelijoita osallistumaan kansainvälisyystoimintaan heille itselleen parhaiten sopivalla tavalla.

Vuosittain koulustamme käy opettajien johdolla opiskelijoita joissakin Euroopan maissa ja joka lukuvuosi myös vastaanotamme kansainvälisiä vieraita. Matkat ovat yleensä leirikoulumatkoja, mutta mukana on myös lyhyempiä, muutamien päivien mittaisia matkoja. Leirikoulu on nimensä mukaisesti koulua, vaikka opiskelu tapahtuukin osin toisella tavalla kuin tavanomaisen kouluviikon aikana. Leirikouluopiskeluun voi kuulua paikallisessa kodissa majoittuminen ja samalla kohdemaan kulttuuriin, sen tapoihin, kieleen, nähtävyyksiin, paikallisiin ihmisiin ja heidän arkeensa tutustuminen. Leirikoulussa osallistutaan myös jossain määrin koulunkäyntiin ystävyyskoulussa. Vastaava kokemus tarjotaan myös vastavuoroisesti ystävyyskoulun opiskelijoille. Jos opiskelijalla ei ole mahdollisuutta lähteä leirikouluun, hän voi osallistua muulla tavalla leirikoululaisten toimintaan kotimaan vierailun yhteydessä esim. majoittamalla vieraan. Lukiomme luonnontiedepainotus näkyy myös osassa kansainvälistä yhteistyötä, ja kehittäessä on jatkuvasti jotakin uutta.

Matkojen ohella Clasussa toteutetaan myös kotikansainvälisyyttä esimerkiksi vaihto-opiskelijoiden ja eri maista tulevien vierailijoiden välityksellä. Clasussa on myös monikulttuurisista taustoista tulevia opiskelijoita, jotka rikastuttavat omalta osaltaan kouluyhteisöämme. Koululla järjestetään tapahtumia, joiden kautta opiskelijat kuulevat kansainvälistymismahdollisuuksista sekä kotimaassa että ulkomailla. Clasulla käy myös oppitunti- ja luennoitsijavieraina natiiveja kielenpuhujia.

OPISKELUILMAPIIRI

Oppitunneilla vallitsee keskusteleva ja motivoitunut ilmapiiri, jossa opiskelija otetaan yksilönä huomioon. Opiskelijoita ohjataan ottamaan vastuuta omasta opiskelustaan, toisaalta osaltaan myös koko työyhteisöstä. Heitä rohkaistaan yrittämään parhaansa ja oppimaan sekä onnistumisistaan että epäonnistumisistaan. Jokaiselle opiskelijalle tarjotaan turvallinen ja rauhallinen oppimisympäristö. Opiskelijoita kuullaan ja heidän mielipiteillään on merkitystä koulun arjessa.

TAMPEREEN KLASSILLISEN LUKION LUONNONTIEDELINJA

Monitieteellinen, laaja-alainen...

Tampereen klassillisen lukion luonnontiedepainotus pohjautuu biologiaan, kemiaan, fysiikkaan, biokemiaan, bioteknologiaan ja ympäristötieteisiin. Opintojaksoilla luodaan myös yhtymäkohtia terveystietoon, yhteiskuntaoppiin, maantieteeseen ja filosofiaan. Useat koulukohtaiset opintojaksot ovat monitieteellisiä eli ainerajat ylittäviä. Niissä luonnontieteisiin liittyviä ilmiöitä pyritään tutkimaan ja ymmärtämään laaja-alaisesti eri näkökulmista tarkastellen.

Innostava, elämyksellinen, kokemuksellinen...

Opiskelussa korostuu luonnonilmiöiden havainnointi ja sen kautta lainalaisuuksien oivaltaminen. Yhdessä tekeminen ja uudet työtavat tarjoavat ainutkertaisia oppimiskokemuksia.

Ainutlaatuinen, tulevaisuussuuntautunut, merkityksellinen...

Laaja yhteistyö Tampereen yliopiston ja ammattikorkeakoulun kanssa antaa opiskelijoille erinomaisen mahdollisuuden päästä konkreettisesti tutustumaan uusimpiin alan saavutuksiin. Yhteistyö täydentää osaltaan luonnontieteiden kokonaiskuvaa.

Opiskelu luonnontiedelinjalla antaa erinomaisen pohjan jatko-opintoihin biologian, kemian, biokemian, biotekniikan, ympäristötieteiden, lääketieteiden, fysiikan ja tekniikan koulutusaloilla. Luonnontiedelinjan opinnot yhdessä monipuolisen kielitarjonnan kanssa alentavat merkittävästi kynnystä hakeutua opiskelemaan ulkomaille.

Luonnontiedelinjan opiskelijoiden oikeus poiketa valtakunnallisesta tuntijaosta

Opiskelijat, jotka suorittavat vähintään 24 opintopistettä opetussuunnitelmassa määriteltyjä erityisen koulutustehtävän mukaisia opintoja, ovat oikeutettuja vähentämään valtioneuvoston asetuksen (810/2018) Liitteen 1 mukaisten pakollisten opintojen määrästä 16 opintopisteen laajuiset opinnot. Opiskelijan tulee kuitenkin suorittaa vähintään puolet ja vähintään 2 opintopistettä jokaisen oppiaineen pakollisista opinnoista. Erityisen koulutustehtävän opintoihin voidaan laske mukaan yhteensä 11 opintopistettä valtakunnallisia valinnaisia biologian, fysiikan, kemian ja maantieteen opintoja.

LUONNONTIEDEOPINTOJA YLEISLINJALAISILLE

Jokaisella klassillisen lukion yleislinjan opiskelijalla on mahdollisuus opiskella luonnontiedelinjan opintojaksoja, mikäli ryhmissä on tilaa ja kyseinen opiskelija opiskelee myös valtakunnallisia valinnaisia opintojaksoja luonnontieteissä.

TERMISTÖÄ

Luokaton lukio

Luokattomassa lukiossa opiskelijaa ja hänen opiskeluaan ei ole sidottu lukio-opintojen ajaksi mihinkään kiinteään opiskelijaryhmään, vaan hän voi valita opintojakson ryhmistä sen, mikä hänen lukujärjestykseensä sopii. Tämä mahdollistaa laajan valinnaisuuden lisäksi myös opintojen ajallisen varioinnin. Opiskelija tekeekin oman henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman jokaista lukuvuotta varten. Järjestelmä on joustava ja se mahdollistaa opiskelusuunnitelman tarkistuksen myös kesken lukuvuotta.

Lukion oppimäärä ja kesto

Lukion oppimäärä on laajuudeltaan kolmivuotinen. Opiskelija voi käyttää lukion oppimäärän suorittamiseen tarvittaessa 4 vuotta. Lukion oppimäärän saavuttamiseksi on opiskelijan suoritettava vähintään 150 opintopistettä.

Opetussuunnitelma

Opetussuunnitelma on keskeinen lukion opetustyötä ohjaava asiakirja. Siinä on määritelty lukio-opintojen keskeisimmät tavoitteet ja painotukset. Opetussuunnitelmaan on kirjattu jokaisesta opintojaksosta tarkka selostus sisällöstä, tavoitteista, opetusjärjestelyistä ja arvioinnista. Koulun opetussuunnitelma on eräänlainen koulun ”tuoteseloste”. Jokainen koulu tekee oman opetussuunnitelmansa. *”Opiskelijan on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta...”*. (Lukiolaki 25 §).

Periodi

Lukuvuosi on jaettu viiteen osaan, joita kutsutaan periodeiksi. Periodin pituus on keskimäärin 38 päivää. Jokaisessa periodissa vaihtuvat opiskelijalla opiskeltavat opintojaksot. Lukuvuodessa suoritetaan noin 60 opintopistettä eli keskimäärin 6 eri opintojaksoa periodissa.

Opintojakso

Lukion oppimäärä on jaettu opintojaksoihin. Tampereen klassillisen lukion opintojaksojen laajuus vaihtelee 1 opintopisteestä 4 opintopisteeseen. Suurin osa opintojaksoista on 2 opintopisteen laajuisia. Tällöin opetusta on yhteensä n. 21 x 75 min päättöviikon opetus mukaan lukien.

Opintojaksot jaetaan niiden sisältöjen mukaan pakollisiin, valinnaisiin ja koulukohtaisiin opintojaksoihin. Pakollisten ja valinnaisten opintojaksojen sisältöjä opetetaan jokaisessa lukiossa. Tampereen klassillisessa lukiossa opiskellaan ns. integroituna pakollisena opintojaksona GE1+HI1, jonka laajuus on 4 op. Pakollisiin opintojaksoihin on koottu oppiaineiden keskeisin sisältö. Valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot ovat pakollisiin opintojaksoihin välittömästi liittyviä, niiden sisältöä tukevia opintojaksoja. Ylioppilaskokeet laaditaan pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojaksojen pohjalta. Lukioilla on myös omia koulukohtaisia opintojaksoja. Nämä mahdollistavat lukioiden erikoistumisen.

Jokaisesta opintojaksosta löytyy yksityiskohtainen kuvaus lukion opetussuunnitelmasta ja lyhennetty kuvaus tästä oppaasta.

Opintotarjotin

Opintotarjottimeen on merkitty kussakin periodissa opetettavat opintojaksot. Samassa palkissa (vaakarivi) olevien opintojaksojen oppitunnit pidetään samaan aikaan. Opiskelija suunnittelee tulevan lukuvuoden eri periodien lukujärjestykset valitsemalla haluamansa opintojaksot opintotarjottimesta. Opintotarjotin on Wilmassa. Lukiotulokkaiden ensimmäisen periodin lukujärjestys tehdään valmiiksi.

Tuntikaavio

Tuntikaavio määrää kussakin palkissa olevien opintojaksojen oppituntien viikoittaiset kellonajat.

Ryhmänohjaaja

Jokainen opiskelija kuuluu tiettyyn ohjausryhmään, jota vetää ryhmänohjaaja. Ohjausryhmä tapaa ryhmänohjaajan tunnilla. Ryhmänohjaajan tehtävänä on tukea ja seurata opiskelijan etenemistä lukio-opinnoissa sekä toimia yhteydenpitäjänä koulun ja huoltajien välillä.

OPINTOJEN SUORITUS

Opintojakson suorittaminen

Opintojakson suorittaminen tapahtuu osallistumalla aktiivisesti ja tekemällä annetut tehtävät. Osa opintojaksoista voidaan suorittaa verkko-opintoina tai itsenäisesti.

Periodin päättöviikko

Jokainen periodi päättyy päättöviikkoon, jolloin opetus järjestetään poiketen tuntikaaviosta. Päättöviikolla on opetuksen lisäksi kokeita ja muuta opintojaksoihin liittyvää ohjelmaa, kuten esimerkiksi vierailuja.

Vilpin teko

Luntauamisesta kiinni jäännistä opintojakson arvioinnin kannalta keskeisessä kokeessa ja laajojen kirjallisten tutkielmien arviointitilanteessa on seurauksena suullinen varoitus, opintojakson hylkääminen (merkintä K, keskeytetty) sekä asiasta tiedottaminen huoltajille ja opettajakunnalle. Luntauustapausta selvittää aina rehtori asianomaisen aineenopettajan kanssa. Opiskelijalla on tässä yhteydessä oikeus tulla kuulluksi. Jos opiskelija jatkaa vilpintekoa, siirrytään lukiolain mukaisiin ankarampiin rangaistuksiin: kirjalliseen varoitukseen ja koulusta määräaikaan erottamiseen (*Lukiolaki 41 §*).

Pienempien kirjoitelmien ja testien yhteydessä luntauamisesta kiinni jäämisessä sovelletaan edellä mainittua käytäntöä niin, että otetaan huomioon kohtuullisuus. Opintojakson hylkäämisen tilalla voi olla esim. arvosanan aleneminen.

**Elämässä oman maineensa ja ihmisten välisen luottamuksen voi tuhota pienessä hetkessä, mutta niiden rakentamiseen voi mennä ihmisikä.
Älä siis ota vilpintekijän leimaa otsaasi.**

Arviointipäivä

Noin viikon kuluttua päättöviikosta arviointipäivänä Wilmaan tulevat näkyviin kyseisen periodin arvosanat. Osa arvosanoista on laajempien opintojaksojen väliarviointeja. Kunkin opintojakson alussa kerrotaan, miten väliarviointi vaikuttaa koko opintojaksosta annettuun

arvosanaan. Opinnot-välilehdeltä sekä opiskelija että huoltaja voivat seurata opintojen etenemistä. Mikäli opettaja poikkeaa tästä arviointiaikataulusta, hän tiedottaa asian opetusryhmälleen.

Opintojakson keskeyttäminen

Opiskelijalla on oikeus keskeyttää opintojakson suorittaminen. Keskeyttäminen on tehtävä viimeistään päättöviikon alkua edeltävänä päivänä. Keskeyttämisestä on kerrottava kyseisen kurssin opettajalle tai opinto-ohjaajalle. Samalla on ilmoitettava myös keskeyttämisen syy.

Hylätyn opintojakson uusiminen

Jos opiskelija on saanut opintojaksosta arvosanan hylätty 4, hänellä on oikeus korottaa kerran arvosanaa hyväksytyksi osallistumalla uusintakokeeseen. Mikäli opintojaksosta on tullut merkintä keskeytetty K, uusintaoikeutta ei ole.

Uusintajärjestelyistä ohjeistetaan tarkemmin Wilmassa. Opiskelijalla, joka on poissa uusintapäivänä oppitunneilta, ei ole oikeutta osallistua uusintaan, ellei hän ole pyytänyt siihen erityistä lupaa. Poisjääminen uusinnasta ilman hyväksyttävää syytä lasketaan yrityskerraksi.

Hyväksytyt opintojakson uusiminen

Opiskelija voi halutessaan yrittää korottaa opintojakson arvosanaa osallistumalla uudestaan opintojaksolle. Tällöin hän sitoutuu parantamaan tietojaan ja taitojaan asettamalla tavoitteekseen arvosanan parantamisen. Jos arvosanaksi tulee aikaisempaa huonompi, parempi arvosana jää voimaan.

Opintojakson suorittaminen itsenäisesti

Kun opiskelija ei voi jostain syystä suorittaa opintojaksoa lähiopetuksessa, hänet ohjataan ensisijaisesti valitsemaan opintojakso Lukioiden yhteisestä verkkotarjottimesta (valinta opinto-ohjaajan kautta). Jos opintojaksoa ei ole näin mahdollista suorittaa, opiskelijalle voidaan antaa mahdollisuus suorittaa opintojakso itsenäisenä suorituksena.

Itsenäisestä opiskelusta on tehtävä anomus opettajalle ennen opintojakson suorittamista. Luvan itsenäiseen suoritukseen myöntää rehtori keskusteltuaan asiasta asianomaisen aineen opettajan kanssa. Anomuksen tekemiseen löytyy ohjeistus Wilman pysyvistä tiedotteista.

Itsenäisesti suoritettavan opintojakson opiskelusuunnitelmassa määritellään suorittamisen menettelytavat ja aikataulu. Tärkeää on, että opiskelija ymmärtää oman vastuunsa merkityksen itsenäisessä suorittamisessa. Jos opiskelija ei pidä sovitusta aikataulusta kiinni ilman erityisen painavaa syytä, opintojakson suorittaminen katsotaan keskeytetyksi.

Itsenäisesti opiskeltavan opintojakson tavoitteet ovat samat kuin normaalisti suoritettujen opintojaksojen. Arviointikriteerit voivat kuitenkin olla erilaiset. Opettajan tulee selvittää opiskelijalle arviointikriteerit itsenäisen opiskelun suunnittelun yhteydessä.

Muualla suoritettut opintojaksot

Muualla suoritettut lukion oppimäärään kuuluvat opintojaksot hyväksytään automaattisesti opiskelijan lukiotutkintoon.

Tampereen kaupungin lukioissa saa suorituksen myös seuraavista koulutuksista: ajokortti, hygieniapassi, anniskelupassi, tulityökortti (1 op), työturvallisuuskortti (1 op), järjestysmieskortti, ensiapu 1 + 2, MLL:n lastenhoitajakurssi ja partiojohtajan peruskurssi. Yhteensä opiskelija voi näistä saada korkeintaan 8 opintopistettä.

Muiden kurssien ja koulutuksien hyväksiluvuista päättää rehtori.

Oppiaineen oppimäärän suorittaminen

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti opiskelemista pakollisista, valtakunnallisista valinnaisista ja koulukohtaisista opinnoista. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaajuiset oppimäärät. Pakollisissa ja valinnaisissa opinnoissa saa olla hylättyjä arvosanoja enintään seuraavasti.

Opiskelijan opiskelemia pakollisia ja valinnaisia opintoja:

josta voi olla hylättyjä opintoja enintään:

2 - 5 opintopistettä

0 opintopistettä

6 - 11 opintopistettä

2 opintopistettä

12 - 17 opintopistettä

4 opintopistettä

18 opintopistettä tai enemmän

6 opintopistettä

Koulukohtaisista opinnoista hyväksytään aineen oppimäärään vain hyväksytysti suoritettut opinnot. Oppimäärään ei lasketa keskeytettyä (K) eikä hylättyä (H) opintojaksoa.

Oppiaineen oppimäärässä ovat mukana kaikki opiskelijan arvioidut pakolliset ja valinnaiset opinnot, eikä mitään niistä voi jälkikäteen poistaa.

Lukion oppimäärän suorittaminen

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät edellä esitetyllä tavalla hyväksytysti ja vähintään 150 opintopistettä. Kyseinen pistemäärä sisältää kaikki pakolliset opinnot (94 op tai 102 op) ja vähintään 20 opintopistettä valinnaisia opintoja. Koulukohtaisista opinnoista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opintojaksot.

ARVIOINTI

Arvioinnin tavoitteet

Opiskelijan arvioinnin tehtävänä on antaa opiskelijalle palautetta opintojen edistymisestä ja oppimistuloksista sekä lukion aikana että lukio-opiskelun päättyessä. Palautteen tarkoituksena on kannustaa ja ohjata opiskelijaa opintojen suorituksessa.

Keskeistä on, että arvioinnilla kannustetaan opiskelijaa myönteisellä tavalla omien tavoitteittensa asettamiseen ja työskentelytapojen tarkentamiseen.

Arviointi

Arviointi voidaan suorittaa vasta, kun arvioinnin edellytykset täyttyvät. Arvioinnin pohjana on oltava riittävästi opiskelijan antamia erilaisia näyttöjä oppimisestaan ja osaamisestaan.

Opiskelijan on osallistuttava opetukseen ja annettava riittävä näyttö osaamisestaan arvioinnin edellytysten täyttymiseksi. Myös arvosana 4 edellyttää aina, että arvioinnin edellytykset täyttyvät. Arvioinnin edellytyksiä ovat mm. osallistuminen opetukseen, opintojaksoon liittyvien tehtävien suorittaminen annetussa määräajassa sekä mahdollinen koe ja/tai muut opettajan määrittelemät näytöt.

Opintojakson alussa opiskelijoille kerrotaan, mitä näyttöjä vaaditaan arvioinnin edellytysten täyttymiseksi. Mikäli osa arvioinnin edellytyksistä täyttyy vain osittain (esim. poissaolojen ja tehtävien laiminlyönnin vuoksi), sillä on vaikutusta arvosanaan. Arvioinnin pohjana eivät ole siis pelkästään esim. kokeissa annetut näytöt.

Opintojen arvioinnin yhteydessä käytetään seuraavia merkintöjä:

K = keskeytetty (opintojakso on opiskeltava uudelleen, jotta voi saada hyväksytyin arvosanan)

H = hylätty (opintojakso on opiskeltava uudelleen, jotta voi saada hyväksytyin arvosanan)

S = suoritettu

T = täydennettävä (vaadittavat täydennykset on suoritettava viimeistään seuraavan periodin aikana)

Opiskelijan oppimäärään ei lasketa keskeytettyjä (K) eikä hylättyjä (H) opintoja. Arvosanalla neljä (4) suoritettut pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot lasketaan oppimäärään.

Koulukohtaiset opinnot arvioidaan merkinnällä S/H, lukuun ottamatta osaa luonnontiedelinjan opintoja, jotka arvioidaan numeroin (4-10).

Opintojakson hylkääminen

Opiskelija, joka on toistuvasti poissa oppitunneilta siten, että arvioinnin edellytykset eivät täyty, saa opintojaksosta merkinnän keskeytetty K. Jos arvioinnin edellytykset eivät täyty muusta syystä, opiskelija saa opintojaksosta merkinnän hylätty H.

Päätötodistuksessa numeroin arvioitavat oppiaineet

Numeroarvosanoin arvioidaan kaikki pakollisten oppiaineiden oppimäärät sekä valinnaiset vieraat kielet. Opinto-ohjauksesta annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain 2 opintopistettä sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää vain 4 opintopistettä.

Oppiaineen oppimäärän arviointi

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen arvosanojen opintopisteiden mukaan painotettuna aritmeettisena keskiarvosanana.

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa (=korotustentti) suurempaa kypsyyttä ja oppiaineen hallintaa kuin opintojen arvostelusta määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa.

Pakollisten ja valinnaisten opintojaksojen pohjalta muodostuvaa arvosanaa on mahdollista korottaa edellä mainitun erillisen kuulustelun lisäksi koulukohtaisten opintojaksojen pohjalta saadulla lisänäytöllä tai opiskelijan arvioinnista päättävien harkinnan perusteella, mikäli opiskelijan tiedot ja taidot ovat oppiaineen päättövaiheessa opintojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Päätöarvioinnista päättävät opiskelijan opettajat ja rehtori yhdessä.

Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

Mikäli arviointi koskee yksittäistä opintojaksoa ja opiskelija katsoo, että arviointi on suoritettu virheellisesti, hän on ensin yhteydessä arvioinnin suorittaneeseen opettajaan. Jos asia ei näin selviä, opiskelija on yhteydessä rehtoriin, joka keskustelee asiasta kummankin osapuolen kanssa.

Mikäli arviointi koskee opinnoissa etenemistä tai päätöarviointia ja opiskelija katsoo, että arviointi on suoritettu virheellisesti, hän voi kahden kuukauden kuluessa pyytää opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päätöarvioinnin uusimista. Pyyntö tehdään rehtorille. Jos opiskelija on tyytymätön ratkaisuun, oikaisua voi pyytää aluehallintovirastolta.

Lukion oppimäärän suoritus ja lukion päättötodistus

Lukion koko oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus.

Päättötodistuksen opinnoissa ovat mukana kaikki opiskelijan arvioidut opintojaksot, eikä mitään voi enää jälkikäteen poistaa. Ylioppilastodistuksen saanti edellyttää lukion oppimäärän suorittamista.

POISSAOLOT

”Opiskelijalla on velvollisuus osallistua opetukseen, jollei hänen poissaololleen ole perusteltua syytä. Koulutuksen järjestäjä päättää opiskelijan poissaoloa koskevista menettelyistä.” (Lukiolaki 30 §)

Opiskelija ei saa olla oppitunneilta luvatta poissa. Luvallisia poissaoloja ovat esim. opiskelijan sairaus ja etukäteen anotut vapaat. Luvallisia poissaoloja ovat myös koulun edustustehtävät, opintomatkat ja armeijan kutsunnat.

Poissaoloon anotaan etukäteen lupaa ryhmänohjaajalta, jos poissaolo kestää enintään viisi koulupäivää. Tätä pidempiin poissaoloihin anotaan lupaa rehtorilta. Luvat anotaan Wilman kautta. Wilman pysyvissä tiedotteissa on asiasta tarkempi ohje. Yksittäisten tuntien poissaoloista neuvotellaan ko. aineen opettajan kanssa.

Opintojakson opettaja laittaa Wilmaan merkinnän (Selvitettävä) opiskelijan kaikista poissaoloista, myös silloin, kun kyse on anotusta vapaasta tai koulun muusta toiminnasta (leirikoulumatka, ylioppilaskoe, lukulomapäivä, luonnontiederyhmän vierailu, koulun jalkapalloturnaus, ...). Riittää, että huoltaja merkitsee vasta jälkikäteen Wilmaan opiskelijan poissaolon syyn. Huoltaja kuittaa Wilman poissaoloihin myönnetyn loman tai koulun muun toiminnan merkinnällä Poissaolon syy, mikä ja kirjaa syyksi rehtorin/ryhmänohjaajan myöntämä vapaa tai kyseisen koulun tapahtuman/matkan.

Toimintatapa on siis erilainen kuin peruskoulussa.

Yli 15 min myöhästyminen merkitään poissaoloksi. Kolme lyhyempää myöhästymistä samalta opintojaksolta lasketaan yhdeksi poissaolokerraksi.

Jos poissaoloja on 5 tai enemmän, keskustele aineenopettaja asiasta ryhmänohjaajan kanssa ja harkitse mahdollisen ryhmänohjaajalta saadun lisätiedon pohjalta, onko perusteltua keskeyttää opiskelijan suoritus. Opintojakso voidaan keskeyttää, mikäli arvioinnin edellytykset eivät tule täyttymään. Ryhmänohjaajan on yhteydessä opiskelijaan ja tarvittaessa huoltajaan selvittämättömien poissaolojen selvittämiseksi. Tarvittaessa ryhmänohjaaja ottaa yhteyttä apulaisrehtoriin.

Jos opiskelijan koulunkäynti katkeaa sairauden takia yli kahdeksi viikoksi, koululle on toimitettava sairauslomatodistus. Todistus pyydetään hoitavalta taholta. Tarvittaessa voi olla yhteydessä kouluterveydenhoitajaan todistuksen saamiseksi. Kun koulunkäynnin jatkaminen on taas mahdollista, kannattaa sopia aika opinto-ohjaajan tapaamiseksi, jotta voidaan hyödyntää luokattoman lukion mahdollisuuksia kouluun paluun helpottamiseksi.

LUKIOLAISEN DIGITAALINEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Digitaalinen opiskelijakortti

Lukioiden opiskelijat saavat käyttöönsä digitaalisen opiskelijakortin. Opiskelijakortti toimii maksuttomalla Tuudo-sovelluksella. Opiskelijakorttia tarvitaan ruokailua varten ja sillä voi osoittaa oikeutensa myös Matkahuollon ja VR:n opiskelija-alennuksiin. Linkki Tuudo-sovelluksen latausohjeisiin on hyväksymiskirjeessä, jonka sait samalla kun sait tiedon opiskelupaikasta Clasussa.

Wilma

Wilma on lukion virallinen tiedotuskanava. Jokaisen tulee siis seurata Wilman viestejä, tiedotteita ja muita merkintöjä koko lukuvuoden ajan. Opintotarjotin, opintojen arvosanat, opettajien pikaviestit, koulun tiedotteet ja opiskelijan poissaolot näkyvät Wilmassa. Opiskelija ja huoltajat viestivät opettajien kanssa Wilman kautta. Huoltaja merkitsee Wilmaan tiedon opiskelijan poissaolon syystä. Huoltajien Wilma-tunnukset sulkeutuvat, kun opiskelija täyttää 18 vuotta. Opiskelija voi antaa Wilman lomakkeella huoltajilleen luvan jatkaa Wilman käyttöä täysi-ikäisyyden jälkeenkin.

Wilma-tunnus on henkilökohtainen. Myös huoltajan Wilma-tunnus on henkilökohtainen. Puhelimeen kannattaa ladata helppokäyttöinen Wilma-sovellus.

<https://edutampere.inschool.fi/>

Lukiolaisen läppäri (lainassa opiskelujen ajan)

Lukiolaiset saavat ensimmäisinä koulupäivinä koulultaan käyttöönsä kannettavan tietokoneen, jota käytetään opiskeluun. Konelainan edellytys on, että huoltaja on kuitannut Wilmassa luvan luovuttaa lainakone huollettavalleen. Opiskelija kuittaa tietokoneen sekä langalliset kuulokkeet lainaan viivakoodillisella henkilökortilla. Kun lainakoneen tiedot on viety Wilmaan, opiskelija käy täyttämässä Wilmassa lomakkeen: ”tietokoneen lainauslomake – opiskelija”. Lainaksi saatu tietokone on tarkoitettu vain opiskelua varten ja muiden kuin opiskelussa tarvittavien ohjelmien lataaminen koneelle on kielletty.

Opiskelijat saavat digitaaliset oppimateriaalit käyttöönsä oppiaineiden ensimmäisillä oppitunneilla periodien alussa. Opettajat ohjeistavat oppimateriaalien käyttöönottoon ja tarvittavien sovellusten latauksen tietokoneille.

Lukiolaisen tulostusmahdollisuus

Lukiolaiset voivat tulostaa koulullaan yhteen/kahteen tätä varten ohjeistettuun tulostimeen opiskelutöitään.

Abitti-tikku

Lukion oppitunneilla käytetään pääsääntöisesti digitaalisia oppikirjoja sekä -oppimisympäristöjä. Keskeinen osa lukio-opintoja on digitaalisen ylioppilastutkintojärjestelmän käytön harjoittelu Ylioppilastutkintolautakunnan Abitti-järjestelmässä. Monipuolinen opiskelu kartuttaa nuorille taitoja, joita tarvitaan jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Suurin osa lukion kokeista on digitaalisia. Näitä kokeita varten opiskelija tarvitsee tietokoneen lisäksi ns. Abitti-tikun. Koulu jakaa ensimmäisen lukuvuoden alussa opiskelijoille Abitti-tikut käyttöön. Opiskelijat huolehtivat tikuista ja päivittävät niitä lukionsa antaman ohjeistuksen mukaan. Abitti-tikku on henkilökohtainen ja sitä tarvitaan koko lukioaika.

Ohjeet Abitin käyttöön sekä asiaan liittyvä ajankohtainen tiedotus löytyvät sivulta: <https://www.abitti.fi/fi/ohjeet/>

Toki-verkkokirjasto

Toisen asteen verkkokirjaston digitaalisia aineistoja voi myös käyttää Wilma-tunnuksella. Etäkäyttölinkit on koottu e-aineistot-sivulle. Hyödynnä e-kirjoja, Helsingin Sanomien, Aamulehden, Iltalehden ja Kauppalehden arkistoja sekä mm. englannin, ranskan, venäjän, italian ja saksan sanakirjoja. Tokista löytyy myös hyviä linkkiloistoja avoimiin verkkoaineistoihin.

<https://toki.verkkokirjasto.fi/>

Ylioppilastutkintolautakunta

Ylioppilastutkintolautakunnan hyväksymät ohjelmat ylioppilaskirjoituksiin löytyvät ylioppilastutkintolautakunnan sivuilta:

<https://www.ylioppilastutkinto.fi/ylioppilastutkinto/digitaalinen-ylioppilastutkinto/koejarjestelman-ohjelmat>

Digitaaliset palvelut ja ohjelmistot

Tampereen seudun ammattiopisto Tredu tuottaa useita digitaalisia palveluja lukiolle. Löydät ne osoitteesta <https://startti.tredu.fi>. Startti kannattaa tallentaa aloitussivuksi tai kirjanmerkiksi selaimiin. Sivustolta löydät käyttöopastusta ja vinkkejä digitaalisiin palveluihin liittyen.

Wilmassa on pysyvä tiedote [Lukioiden digitaaliset palvelut](#), jossa on kerrottu vielä lisää digitaalisesta toimintaympäristöstä.

TEKIJÄNOIKEUKSISTA

Lähteiden käyttö kirjallisissa töissä

Opiskelija laatii lukiossa monenlaisia kirjallisia töitä: aineita, esseitä, kirjoitelmia, referaatteja, kirja- tai elokuva-arvosteluita, portfolioita, esitelmiä ja tutkielmia. Usein kirjallisia töitä tuotetaan lähdemateriaalia käyttäen, joskus taas tekstin tulee olla täysin oma tuotos. Opettajan tehtävänannosta selviää, miten tehtävä suoritetaan. Lähteiden käytöstä säädetään tekijänoikeuslaissa (Tekijänoikeuslaki 8.7.1961/404).

Siteeraus eli suora lainaus

Tekijänoikeuslain mukaan on luvallista lainata sanatarkasti tekstiä julkistetusta teoksesta. Siteeraus merkitään selvästi lainausmerkkeihin ja myös lähde mainitaan. Siteeraamiselle pitää olla hyvä peruste, ja sitaatin täytyy kuulua kiinteästi aiheeseen.

Referointi

Lähdeteosta käytetään useimmiten referoimalla sen ajatuksia eli alkuperäistä tekstiä tiivistetään ja selostetaan omin sanoin. Myös tällainen lähteen käyttö on osoitettava lukijalle lähdeviitemerkinnöin. Internet-lähteet ilmoitetaan samoin.

Kuvamateriaalit

Tekijänoikeuslaki säätelee myös kaikenlaisten kuvien käyttöä, esimerkiksi valokuvien, piirroksien, kaavakuvien tai vaikkapa taulukoiden käyttöä. Niiden lainaamisen ehdot on tarkistettava lähdeteoksesta tapauskohtaisesti.

Helpoimmin lainattavissa ovat Creative Commons -lisenssillä merkityt materiaalit, joita voi käyttää lisenssin sisällön mukaan (ks. <http://creativecommons.fi>).

Plagiointi

Plagiointi tarkoittaa toisen ajatusten tai johtopäätösten käyttämistä omissa nimissään ilman, että lähde on mainittu, oli kyseessä sitten referointi tai suora lainaaminen. Tällainen teoksen käyttäminen on vilpillistä, lähteet on aina mainittava sovitulla tavoilla. Joko osittain tai kokonaan plagioitu työ hylätään. Plagioinnista on aina seurauksena myös kurinpidollisia toimia (esim. puhuttelu ja opintojakson keskeytyminen).

Internet

Samat tekijänoikeudelliset periaatteet koskevat myös Internet-lähteiden käyttöä. Internetistä ei ole luvallista lainata tai kopioida mitään ilman lähdetietojen ilmoittamista, joidenkin aineistojen käyttö voi olla kokonaan kiellettyä.

Lähteet ja lisätietoa: Toikkanen, T. & Oksanen, V. 2011: Opettajan tekijänoikeusopas. Finn Lectura. Porvoo.

<http://creativecommons.fi>
<http://creativecommons.org>
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1961/19610404>

OPISKELU MUISSA OPPILAITOKSISSA

Tampereella on monipuoliset mahdollisuudet opiskella myös oman koulun ulkopuolella sekä sisällyttää suoritettut opinnot lukion oppimäärään. Voit opiskella mm. muissa lukioissa, toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa ja korkeakouluissa. Opetusta tarjotaan sekä lähi- monimuoto- että etäopetuksena.

Opiskelijalla on lukiolain perusteella oikeus lukea hyväkseen lukion oppimäärään muualla suoritettut opinnot, jotka ovat tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään lukion opetussuunnitelman mukaisia. Pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojaksojen hyväksi lukeminen ei ole ongelmallista, mutta muiden opintojen kohdalla tämä kannattaa varmistaa etukäteen. Muualla suoritettujen opintojen hyväksymisestä ja vastaavuuksista päättää rehtori.

On tärkeää, että hyväksilukemisesta neuvotellaan ajoissa opinto-ohjaajan ja rehtorin kanssa, mikäli on epäselvää, ovatko opinnot opetussuunnitelman mukaisia. Alla on lueteltu tarjontaa, jonka hyväksilukemisesta on sovittu koulutuksenjärjestäjien kesken.

Mistä löydän muiden oppilaitosten tarjontaa?

Tampereen kaupungin lukioiden tarjonnan löydät **Wilmasta** (Hatanpään lukio, Sammon keskuslukio, Tammerkosken lukio, Tampereen klassillinen lukio, Tampereen lyseon lukio ja Tampereen teknillinen lukio). Kaikki nämä lukiot noudattavat samoja periodirajoja ja pääosin samoja tuntikaaviota, joten välimatkoja lukuun ottamatta yhteensovittaminen on luontevaa. Opintoihin ilmoittaudutaan Wilman kautta.

Oman Wilman kautta lukiolainen pääsee tutustumaan myös Tampereen kaupungin lukioiden verkko-opintotarjontaan. Siellä suoritettavat opintojaksot tehdään ohjatusti verkossa ennakkoon ilmoitettavan aikataulun mukaan. Verkko-opintoihin ilmoittaudutaan oman opinto-ohjaajan kautta. Verkko-opintojen suorittamisesta on kerrottu lisää Wilman pysyvässä tiedotteessa [Opiskelijan opas verkko-opintoihin](#).

Tampereen kaupungin aikuislukion tarjonta löytyy myös Wilmasta ja on myös päivälukioiden opiskelijoiden käytettävissä tietyin varauksin. Ilmoittautuminen tehdään Wilman kautta ja etälukion opintoihin oman opinto-ohjaajan kautta

KOROTA-tarjottimella Tampereen yliopisto, Tampereen kesäyliopisto ja Tampereen ammattikorkeakoulu tarjoavat lukiolaisille korkeakoulutasoisia opintoja. Opintoihin ilmoittaudutaan palvelun sähköisellä lomakkeella. Ilmoittautumisajat selviävät opintojaksojen kuvauksista. Lue ohjeet tarjottimelta ennen kuin ilmoittaudut! Korota-tarjottimeen pääset tutustumaan [tästä](#) ja Wilman etusivulla olevan linkin kautta.

Mitä opiskelu muualla kuin omassa lukiossa maksaa?

Tampereen aikuislukion ja muiden Tampereen kaupungin lukioiden opinnot ovat lukiolaiselle maksuttomia. Kesäyliopiston kertauskursseista sinun täytyy maksaa omavastuuosuus.

Muista opiskelumahdollisuuksista voit keskustella oman opinto-ohjaajasi kanssa.

VAIHTOON LÄHTEVÄT OPISKELIJAT

Vaihtoon lähtevän opiskelijan pitää olla hyvissä ajoin yhteydessä opinto-ohjaajaan ja opettaja Elina Syriin, joka on Clasun vaihtovastaava. Hän hoitaa tarvittaessa selvityksen lukio-opinnoista ja koulun lausunnon opiskelijasta. Aikaa tähän työhön tarvitaan vähintään kaksi viikkoa. Tämän lisäksi opiskelija / alaikäisen huoltaja täyttää Wilmassa Hakemukset ja päätökset välilehdeltä hakemuksen: Opintojen tilapäinen keskeyttäminen. Ennen lähtöä opiskelijan pitää tyhjentää lokerokaappinsa, palauttaa ovinappinsa vahtimestarille ja tietokoneensa kansliaan.

Ennen vaihdosta takaisin palaamista opiskelija on yhteydessä opinto-ohjaajaan opintojen suunnittelemiseksi tulevalle lukuvuodelle.

YLIOPPILASTUTKINTO

Ylioppilaskokeeseen voi osallistua, kun opiskelija on suorittanut koeaineen pakolliset opintojaksot (kurssit). Vieraan kielen lyhyen oppimäärän kokeeseen osallistuminen edellyttää vähintään 6 opintopisteen (3 lukiokurssin) suorittamista. Ylioppilaskoe laaditaan aineen pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojaksojen (pakollisten ja syventävien kurssien) pohjalta.

Ylioppilaskokeet arvioidaan käyttäen seitsemää arvosanaa: i, a, b, c, m, e ja l. Näistä hylätyn kokeen arvosana on i. Vaikka opiskelija on saanut pakollisesta kokeesta hylätyn arvosanan, hän voi läpäistä ylioppilastutkinnon kompensaation avulla.

Kevään 2022 tutkintouudistus

Uudistus koskee kokelaita, jotka aloittavat ylioppilastutkinnon suorittamisen keväällä 2022 tai sen jälkeen. Tutkinnon suorittaminen alkaa, kun kokelas ilmoittautuu ensimmäisen kerran suorittamaan ylioppilastutkinnon kokeita.

Uusi tutkintorakenne

Uudessa tutkintorakenteessa ylioppilastutkintoon on sisällytettävä vähintään viiden tutkintoaineen kokeet. Kaikkien kokelaiden on sisällytettävä tutkintoonsa äidinkielen ja kirjallisuuden koe. Lisäksi tutkintoon on sisällytettävä vähintään neljä eri tutkintoaineen koetta vähintään kolmesta seuraavasta ryhmästä: matematiikka, toinen kotimainen kieli, vieras kieli ja reaaliaine. Kokeisiin tulee sisältyä vähintään yksi pitkän oppimäärän koe.

Tutkintoon vaadittujen viiden kokeen lisäksi kokelas voi suorittaa yhden tai useamman muun kokeen. Kokelas voi halutessaan suorittaa eri oppimäärien kokeita samassa tutkintoaineessa. Saman aineen eri oppimäärien kokeet voidaan kuitenkin laskea suoritukseksi vain kerran, esimerkiksi lyhyt ja pitkä matematiikka tai evankelisluterilainen uskonto ja ortodoksinen uskonto.

Kokelas voi halutessaan valita toisen kotimaisen kielen kokeen sijasta äidinkieleltään ruotsin- tai suomenkielisille kokelaille tarkoitetun äidinkielen ja kirjallisuuden kokeen kyseisessä kielessä. Kokelas voi myös halutessaan suorittaa vieraan kielen kokeen sijasta äidinkielen ja kirjallisuuden kokeen saamen kielessä.

Lisätietoa <https://www.ylioppilastutkinto.fi/fi/>

OPISKELIJAN OHJAUS JA TUKEMINEN

Ryhmäohjaus

Lukiomme tulevat opiskelijat jaetaan noin 25 opiskelijan ryhmiin ja kukin ryhmä saa oman ryhmäohjaajan. Hänen tehtävänä on toimia ohjausryhmänsä opiskelijoiden lähiohjaajana, perehdyttää heidät lukioimme käytänteisiin ja seurata kunkin opiskelijan oman opiskelusuunnitelman toteutumista. Ryhmäohjaaja on ensisijainen linkki koulun ja kodin välisessä yhteistyössä.

Ryhmäohjaaja tapaa uutta ohjausryhmäänsä kerran tai kaksi viikossa lukion ensimmäisen periodin ajan. Tämän jälkeen näitä tapaamisia eli ryhmäohjaustunteja on säännöllisesti vähintään kerran periodissa.

Opinto-ohjaus

Opinto-ohjauksen tavoitteena on tukea opiskelijan kokonaisvaltaista ja yksilöllistä kehitystä ja ohjata häntä siten, että hän kykenee suunnittelemaan omaa opinto-ohjelmaansa ja pystyy tekemään koulutusta ja elämänuraa koskevia suunnitelmia ja valintoja.

Opinto-ohjaajan päätehtävänä on ohjata lukio-opiskelijan jatkokoulutuksen ja uravalinnan suunnittelua ja auttaa häntä tekemään opiskelusuunnitelmaansa lukiossa. Parhaiten tämä onnistuu opiskelijan ja opion yhteisissä tapaamisissa. Ajat näihin henkilökohtaisiin ohjauskeskusteluihin sovitaan opion kanssa.

Opinto-ohjaan pitämät ohjauksen pakollisten opintojaksojen oppitunnit jakaantuvat kolmelle lukiovuodelle. Tavoitteena on alussa perehdyttää opiskelijat lukio-opiskeluun ja antaa heille valmiudet opinto-ohjelman tekoon ja lopussa antaa heille mahdollisimman hyvät valmiudet jatko-opintosuunnitelmien muodostamiseen ja toteuttamiseen.

Erityisopetus

Erityisopettaja tarjoaa tietoa, opetusta ja ohjausta erilaisissa oppimisen ongelmissa. Työtapoja ovat opettaminen, keskusteleminen ja tarvittaessa eteenpäin ohjaaminen. Ensimmäisen vuosiluokan opiskelijoille tehdään lukiseula. Lukiseulan, opiskelijoiden toiveiden ja opettajien suositusten perusteella opiskelijoille tarjotaan pienryhmässä tapahtuvia opintoja (LUE-opintojakso) ja yksilöllistä erityisopetusta. LUE-opintojakson tavoitteena on tutustua itseen oppijana ja tehostaa omaa opiskelua sekä arvioida opiskelijan lukitaitoja ja laatia tarvittaessa lausunto Ylioppilastutkintolautakuntaa varten. Erityisopettaja antaa lausunto- ja erityisjärjestelyohjausta myös sairauden, vamman tai vieraskielisyyden perusteella.

Lukiomme erityisopettaja on Ritva Haakana. Hänet tavoittaa puhelimitse 040 531 4908, sähköpostitse ritva.haakana@tampere.fi tai Wilman kautta.

Tuutorit

Lukiossamme on jokaisella ohjausryhmällä omat tuutori-opiskelijansa, jotka varsinkin lukio-opiskelun alussa toimivat ryhmäläistensä tukena kaikissa kouluun liittyvissä asioissa. Me kaikki Clasussa toivomme, että opiskelu täällä olisi mahdollisimman antoisaa ja turvallista. Opinto-ohjaus laajasti ymmärrettynä onkin sitä, että jokainen meistä toimii toisensa auttajana ja tukijana, myötäeläjänä niin ilossa kuin vastoinkäymisessäkin.

Kerro kiusaamisesta tai häirinnästä

Clasussa ei hyväksytä kiusaamista tai häirintää missään muodossa. Asiaan puuttuminen kuuluu kaikille oppilaitosyhteisön jäsenille. Voit kertoa kokemuksestasi tai havainnoistasi kenelle tahansa henkilöstöön kuuluvalle tai ilmoittaa asiasta Wilman linkin välityksellä (linkki löytyy Wilman pysyvistä tiedotteista). Asian selvittäminen aloitetaan viipymättä. Kaikki ilmoitukset käsitellään luottamuksellisesti.

OPISKELIJOIDEN KAAPIT JA AVAINNAPIT

Jokaisella opiskelijalla on oma lukollinen kaappi. Kaapissa on pistorasia, jota saa käyttää turvallisuussyistä vain tietokoneiden ja mobiililaitteiden lataukseen. Koulun ulko-ovet ovat aina lukossa. Opiskelijoille jaetaan avainnapit, joilla he pääsevät sisään. Avainnappi toimii ainoastaan koulupäivinä. Jos avainnappi katoaa, tulee siitä turvallisuussyistä ilmoittaa heti vahtimestarille.

Kun opiskelija on suorittanut viimeisen ylioppilaskokeensa eikä enää jatka opintojaan, avainnapit kerätään pois. Avainnapin luovutuspäivänä opiskelijan on myös tyhjennettävä ja siivottava lokeronsa. Jotta siivottavaa ei juuri tulisi, kokemus on osoittanut, että mahdollisia eväitä varten kannattaa hankkia muovilaatikko.

KANSLIA

Kanslian asiointiajat ovat tavallisina koulupäivinä ma - to klo 9.30 - 14.45 ja pe klo 9.30 - 13.20. Loma-aikojen aukioloista tiedotetaan erikseen Wilmassa.

Kun on tarve asioida kansliassa, koputa oveen ja astu sisään. Anna edellä olevalle asiointirauha.

KUNTOSALI

Koulun kuntosali Rongansiiven alakerrassa on opiskelijoiden käytössä. Kuntosali on käytössä ma-to klo 8.15-16, pe 8.15-14.35 ja päättöviikoilla kaikkina päivinä klo 8.15-15. Saliilta ja myös pukuhuoneista on poistuttava ma-to viimeistään klo 16, pe klo 14.35 ja päättöviikoilla klo 15. Työjärjestykseltään esim. tapahtumien takia poikkeavien koulupäivien tapauksessa kuntosalin aukioloajoista tiedotetaan erikseen.

LÖYTÖTAVARAT

Naulakkoihin unohtuneet vaatteet ym. viedään yhdysrakennuksen sisääntulon lähellä olevaan naulakkoon/löytötavaralaatikkoon. Naulakko/laatikko tyhjennetään löytötavaroista periodin vaihtuessa. Tämän jälkeen vahtimestari säilyttää löytötavaroita vielä yhden periodin ajan. Arvokkaammat löytötavarat toimitetaan kansliaan, josta niitä voi kysellä.

KOULUTAPATURMAT JA VAKUUTUS

Tampereen kaupungin lukioiden opiskelijat on tapaturmavakuutettuja koulualueella varsinaisella kouluajalla opetuksen aikana, välitunneilla ja otettaessa osaa koulun opetussuunnitelman puitteissa järjestettyyn toimintaan sekä niihin välittömästi liittyvillä meno- ja paluumatkoilla.

Koulun toiminnassa sattuneista tapaturmista tulee välittömästi ilmoittaa opintojakson opettajalle tai opintomatkan vastuuhenkilölle riippumatta siitä, syntyykö hoitokustannuksia. Tapahtumasta ilmoitetaan mahdollisimman pian myös rehtorille, joka tekee tapaturmailmoituksen.

Matkustajavakuutus on voimassa lukion opiskelijoiden opetussuunnitelman mukaisilla ulkomaan matkoilla. Vakuutus koskee tapaturmia ja sairastumista matkan aikana. Matkatavarat eivät kuulu korvauksen piiriin.

KOULURUOKAILU

Opiskelijoilla on ilmainen kouluruokailu. Kouluruokailuun pääsee Tuudo-sovelluksella.

Kouluruokailuun liittyvissä asioissa voi olla yhteydessä ruokapalveluesimieheen p. 040 773 6910, ravintola.klassillinenlukio@voimia.fi

OPINTOTUKI

Lukion oppilas voi opintotukena saada valtion varoista opintorahaa sekä valtion takauksen opintolainalle. Opintorahaa ei tarvitse maksaa takaisin. Tuki myönnetään hakemuksen jättämistä seuraavan kuukauden alusta. Sen myöntämisperusteita ovat hakijan opintomenestys ja vähävaraisuus. Opintorahan perusosaa ei myönnetä opiskelijalle, joka on oikeutettu lapsilisään. Opintotuki voidaan myöntää sitä seuraavan kuukauden alusta, jona hakija täyttää 17 vuotta. Esitteitä ja hakulomakkeita saa lukion kansliasta.

KOULUMATKAT

Oppivelvollinen opiskelija on oikeutettu Kelan maksamaan koulumatkatukeen, jos koulumatka on yli 7 km. Muut opiskelijat ovat oikeutettuja koulumatkatukeen, jos koulumatka on yli 10 km, mutta alle 100 km, ja kulut kuukaudessa ovat yli 54 €. Hakulomakkeita saa kansliasta.

KESTÄVÄ KEHITYS

Sijainti keskustassa rautatieaseman lähetyvillä mahdollistaa julkisen liikenteen käytön. Myös pyöräilyä koulumatkoilla suositellaan liikenneturvallisuus huomioiden.

Paperitulosteiden ottamista vältetään ja tulosteet otetaan mahdollisuuksien mukaan kaksipuoleisina. Paperijäte kierrätetään paperinkeräysastioihin. Tyhjät pullo ja tölkit laitetaan niille tarkoitettuihin keräysastioihin, joiden tyhjentämisestä huolehtii opiskelijakunnan hallitus.

Kouluruokalassa on mahdollisuus valita kasvisruokaa liharuuan ohen tai sijasta. Jokainen ruokailija yrittää ruokaa annostellessaan minimoida ruokahävikkiä. Ruokala on varannut koululounasannoksen jokaiselle opiskelijalle, joten sekin vähentää ruokahävikkiä, kun opiskelijat syövät koululounaan. Jälkiruokakahvi juodaan laseista, jolloin kertakäyttömukijätettä ei synny.

Kukaan ei tahallisesti töhri tai riko koulun tai kenenkään muun omaisuutta. Opiskelija voi ilmoittaa vahtimestarille tai koulun muulle henkilökunnalle havaitsemistaan ongelmista tiloissa, esim. vuotavista hanoista.

Jokainen opiskelija huolehtii omalta osaltaan koulun siisteydestä, viihtyisyydestä ja turvallisuudesta ympäristöarvot huomioiden.

OPISKELUHUOLTO

Lukion opiskeluhuollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia ja huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Opiskeluhuoltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhuoltona (*Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1297/2013) 3§*).

Koulun henkilökunta sekä opiskeluterveydenhuollosta ja muusta oppilashuollosta vastaavat henkilöt saavat salassapitovelvollisuuden estämättä antaa toisilleen sekä koulutuksesta vastaaville viranomaiselle opiskelun asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot. (Lukiolaki 32 §)

Yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä

Tampereen klassillisen lukion opiskeluhoitoryhmä vastaa koulun yhteisöllisestä opiskeluhuollosta. Lukion opiskeluhoitosuunnitelma ja työryhmän kokousten muistiot ovat Wilmassa pysyvänä tiedotteena.

Toisen asteen kuraattori ja -psykologipalvelut ja opiskeluterveydenhuolto

Kuraattori ja psykologi tarjoavat opiskelijoille hyvinvointia tukevia vastaanottokäyntejä. Käynneillä kartoitetaan opiskelijan elämäntilannetta ja tuen tarvetta ja annetaan ohjausta, neuvontaa ja tukea. Tarpeen mukaan opiskelija ohjataan jatkotutkimuksiin ja jatkohoitoon sekä muiden palveluiden piiriin. Kuraattori ja psykologi toimivat tarpeen mukaan linkkinä opiskelijan, kodin ja koulun sekä eri yhteistyötahojen välillä.

Opiskelijat voivat varata ajan itse tai pyytää yhteydenottoa koulun muun henkilökunnan kautta. Käynnit ovat maksuttomia, luottamuksellisia ja vapaaehtoisia.

Kuraattori Essi Rosendahl

Kuraattorin puoleen kannattaa kääntyä esimerkiksi, kun

- opiskelumotivaatio on hukassa tai poissaoloja on alkanut kertyä
- kaveri-, perhe- tai muissa ihmissuhteissa on mieltäsi painavia ongelmia, joihin et löydä ratkaisua
- olet ajautunut käyttämään päihteitä
- pohdit itsenäistymiseen liittyviä asioita tai taloudellinen tilanteesi huolestuttaa.

Ajan voi varata puhelimitse **040 800 4270**, sähköpostitse tai **Wilman** kautta. Kuraattorin huone on R119.

Psykologi Mia Wiljakka

Psykologi ohjaa, neuvoo ja tukee lukiolaisia psyykkiseen hyvinvointiin, opiskeluun ja elämäntilanteeseen liittyvissä asioissa. Yhteyttä voi ottaa esimerkiksi opiskelustressin, masennuksen, ahdistuneisuuden, jännittämisen tai yleisen pahan olon vuoksi. Myös kriisitilanteissa voi kääntyä psykologin puoleen.

Ajan voi varata puhelimitse **040 800 4892**, sähköpostitse mia.wiljakka@pirha.fi tai **Wilman** kautta. Psykologin huone on R118.

Opiskeluterveydenhuolto

Terveydenhoitaja Katri-Helena Salmi

Terveydenhoitaja paikalla ma – pe, puh. 040 582 6604, sähköposti katri-helena.salmi@pirha.fi Terveydenhoitajan huone R105.

Terveydenhoitaja tekee ensimmäisen vuoden opiskelijoille terveystarkastuksen ryhmittäin ensimmäisen opiskeluvuoden aikana. Terveystarkastus painottuu keskusteluun terveyteen ja opiskeluun vaikuttavista asioista. Tarkastuksessa katsotaan kasvu, ryhti, mitataan verenpaine ja tarvittaessa tarkistetaan näkö, kuulo ja hemoglobiini. Myös perusrakotussuoja tarkistetaan, joten rokotuskortti on hyvä olla mukana käynnillä.

Terveydenhoitajan puoleen voi kääntyä terveydentilaan liittyvissä asioissa joko henkilökohtaisesti, puhelimitse tai Wilman kautta.

Terveydenhoitaja Walk in vastaanotto on ti ja to klo 10-11.

Jos opiskelija **oman terveydenhoitajan poissa ollessa** tarvitsee kiireellistä, samana päivänä tapahtuvaa sairaanhoitoa, niin hän voi ottaa yhteyttä Tullinkulman opiskeluterveydenhuollon neuvonta- ja ajanvarausnumeroon 040-8062454 klo 8.15-12.00 perjantaisin klo 8.15-13.00. Opiskelijat voivat ottaa yhteyttä oman asuinalueensa terveysasemalle tai Pirkanmaan hyvinvointialueen terveysneuvonta 03 384500 klo 7-22.

Lääkäripalvelut

Tampereella opiskelevat lukiolaiset saavat perustason lääkäripalvelut opiskeluterveydenhuollosta. Opiskelijat hakeutuvat **oman koulun terveydenhoitajan** vastaanotolle, jossa tarvittaessa tehdään ajanvaraus lääkärille joko koululle tai

opiskeluterveydenhuollon keskitettyyn toimipisteeseen Tullinkulmaan.
Yli 18-vuotiaille lääkäripalvelut ovat maksullisia koskien sairaanhoitokäyntejä.

Jos et pääse vastaanotolle tai etäkäynnille, muista perua varattu aika.

Yli 18 vuotiaalta voidaan periä sakkomaksu (51,50€) peruuttamatta jätetystä lääkärin, hoitajan, suuhygienistin, fysioterapeutin tai toimintaterapeutin vastaanottoajasta tai etäkäynnistä.

Maksu voidaan periä vaikka itse palvelu olisi maksuton. Maksulta vältytty, kun esteen sattuessa muistaa perua varatun ajan tai palvelun viimeistään 24 tuntia ennen sen alkua.

Suun terveydenhuolto

Terveyskeskuksen antama hammashoito on maksutonta alle 18-vuotiaille. Ajan voi varata keskitetyn ajanvarauksen numerosta (03) 5657 0100 ma - pe klo 8.00 -17.00.

TURVALLISEEN JA VIIHTYISÄÄN LUKIOARKEEN LIITTYVIÄ SÄÄNTÖJÄ JA OHJEITA

1. Sääntöjen ja ohjeiden soveltamisalue

Säännöt ja ohjeet ovat voimassa Tampereen klassillisen lukion alueella ja opiskeluun välittömästi liittyvissä tilanteissa. Ne koskevat kaikkia alueilla toimivia tai vierailevia henkilöitä.

Alueeksi katsotaan tontti ja sillä olevat rakennukset sekä alueet, joilla opiskelijat ovat opetussuunnitelman mukaisissa tehtävissä. Opiskeluun liittyviä tilanteita ovat myös oppilaitoksen järjestämät opiskeluajan ulkopuolella pidettävät tilaisuudet sekä opiskelijoiden oppilaitoksen tiloissa järjestämät tilaisuudet ja tapahtumat, joissa opiskelijat edustavat oppilaitosta.

2. Opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön.

Opiskelijalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta ja opinto-ohjausta.

Opiskelijalla on oikeus ja velvollisuus osallistua opetukseen henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa mukaisesti. Opetukseen katsotaan kuuluvan myös muu oppilaitoksen toiminta (tapahtumat, teemapäivät, retket ym.).

Opiskelijan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti.

Opiskelijan on noudatettava järjestyssääntöjä sekä oppilaitoksen henkilökunnan antamia opetukseen, työturvallisuuteen ja käyttäytymiseen liittyviä ohjeita.

3. Työrauha

Jokainen opiskelija ja henkilökunnan jäsen on osaltaan vastuussa opiskelu- ja työyhteisön ilmapiiristä ja hyvinvoinnista. Opiskeluympäristöön kuulumattomasta toiminnasta tulee ilmoittaa henkilöstölle. Oppilaitoksessa ei hyväksytä kiusaamista missään muodossa.

Opettajalla on oikeus poistaa häiritsevä opiskelija oppimistilanteesta.

Työrauhan ylläpitämiseksi oppilaitoksella on oikeus varmistaa, että oppilaitokseen ei tuoda eikä työpäivän aikana pidetä hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussa pidolle ei ole hyväksyttävää syytä.

4. Työturvallisuus

Kaikissa opiskelutilanteissa on käytettävä oppilaitosten ohjeiden mukaisia työturvallisia työasuja, henkilökohtaisia suojaamia ja asiallista vaatetusta.

Työturvallisuusmääräyksiä ja – ohjeita on ehdottomasti noudatettava ja tarvittavat suojavälineet on pidettävä käyttökelpoisina ja helposti saatavilla. Turvallisuuteen liittyvistä puutteista on välittömästi ilmoitettava vastuuhenkilölle.

5. Oppilaitoksen omaisuuden käsittely

Oppilaitoksen omaisuutta on käsiteltävä huolellisesti. Jos opiskelija vahingoittaa tai hävittää oppilaitoksen omaisuutta, hän on velvollinen ilmoittamaan siitä heti opettajalle.

Vahingon aiheuttaja on korvausvelvollinen aiheuttamastaan vahingosta

vahingonkorvauslain 412/1974 mukaan. Oppilaitoksen omaisuuden lainaamiseen on

saatava aina lupa asianomaisesta omaisuudesta vastaavalta henkilöltä. Oppilaitos ei vastaa opiskelijoiden tavaroiden säilytyksestä eikä niille tapahtuvista vahingoista.

6. Teknisten laitteiden käyttö

Teknisiä laitteita, kuten puhelimia ja tietokoneita käytetään opetustilanteissa vain opiskelutarkoituksiin tekijänoikeudet huomioiden. Kuvaaminen/äänittäminen ja levittäminen oppilaitoksen erilaisissa oppimisympäristöissä on kielletty ilman erillistä lupaa. Erillisiä tietoturva- ja tietosuojaohteja ja tietoverkon käyttösääntöjä on noudatettava.

7. Päihteet ja tupakkatuotteet

Päihteiden hallussapito ja käyttäminen sekä niiden vaikutuksen alaisena esiintyminen oppilaitoksen tiloissa ja toiminnoissa on kielletty. Jokainen on velvollinen puuttumaan asiaan, jos tekee päihteisiin liittyviä havaintoja.

Tupakkalain 549/2016 mukaan tupakkatuotteiden (myös sähkötupakan ja nuuskan) käyttö on kielletty perusopetusta, ammatillista koulutusta ja lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisätiloissa ja opiskelija-asuntoloissa sekä niiden käytössä olevilla ulkoalueilla.

8. Yleisiä ohjeita

Lukion alueella noudatetaan yleisesti hyväksytyjä käyttäytymistapoja.

Oppilaitoksessa noudatetaan yhdenvertaisuuslakia (1325/2014).

Oppilaitoksen tilat sisällä ja ulkona pidetään siisteinä. Myös toimipisteiden välitön lähiympäristö tulee pitää siistinä.

Oppilaitoksen tiloissa lukion toimintaan liittymättömän materiaalin esittämiseen ja levittämiseen tarvitaan lupa rehtorilta.

Kulkuvälineet jätetään niille varatuille paikoille. Pelastustiet jätetään avoimiksi.

9. Seuraamukset rikkomuksista

Seuraamukset rikkomuksista perustuvat lukiolakiin (714/2018). Seuraamuksia ovat kirjallinen varoitus, määräaikainen erottaminen, häiritsevän tai turvallisuutta vaarantavan opiskelijan poistaminen sekä opinnoista pidättäminen.

TAMPEREEN KAUPUNKISEUDUN LUKIOIDEN JÄRJESTYSSÄÄNNÖT

Mukana olevat koulutuksenjärjestäjät tarkentavat järjestyssääntöjä oppilaitoskohtaisilla toimintaohjeilla.

Kurinpito (Lukiolaki 42§)

Opiskelijalle, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan antaa kirjallinen varoitus. Jos rikkomus on vakava tai jos opiskelija jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi, sekä erottaa asuntolasta määräajaksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi. Edellä mainitut toimenpiteet ovat kurinpitorangaistuksia.

Opetusta häiritsevä opiskelija voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta.

Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Jos opiskelija on tutkimuksen alaisena rikoksesta, häneltä voidaan tutkimuksen ajaksi pidättää oikeus opiskeluun, jos se opiskelijan tekemäksi epäiltyyn rikokseen tai siihen liittyviin seikkoihin nähden on perusteltua.

Koulutuksenjärjestäjällä on erillinen suunnitelma, jossa toimintaohjeet kurinpitotapahtumiin:

- kirjallinen varoitus: opiskelijan ja huoltajien kuuleminen kirjallisesti (rehtori)
- 3 päivän opetuksesta epäminen: opiskelijan ja huoltajan kuuleminen kirjallisesti (lomake liitteeksi)
- määräaikainen erottaminen (erottaminen ja opiskelusta pidättäminen päätettävä monijäsenisessä toimielimessä)

Vilppi opintojen suorittamisessa, kuten esimerkiksi plagiointi tai luntaus, johtaa seuraamuksiin, joita teon törkeys ja toistuvuus huomioiden, ovat rehtorin puhuttelu, opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kuuleminen, kirjallinen varoitus tai määräaikainen erottaminen. Lisäksi seuraamuksena voi olla hylätty opintojakson osasuoritus tai opintojakson hylkäys.

Päihteiden hallussapito ja käyttäminen sekä niiden vaikutuksenalaisena esiintyminen oppilaitoksen tiloissa ja toiminnoissa on kielletty ja johtaa aina kirjalliseen varoitukseen. Väkivaltainen käytös johtaa aina vähintään kirjalliseen varoitukseen.

Oppilaitokseen ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä. Opettajalla ja rehtorilla on toimivalta tarkastaa opiskelijan tavarat ja ottaa haltuun esineitä ja aineet, jotka vaarantavat opiskelijan tai muiden turvallisuuden.

Koulutuksenjärjestäjällä on erillinen suunnitelma, jossa on tarkemmin toimintaohjeet vaarallisen tai kielletyn esineen tai aineen haltuun ottamisesta.

Kaikissa kurinpitokeinojen käyttötilanteissa noudatetaan hyvää hallintoa ja yleisiä oikeusturvaperiaatteita, joita ovat yhdenvertaisuus, tarkoituksidonnaisuus, puolueettomuus, suhteellisuus ja luottamuksensuoja.

Henkilökunnan osaamisen varmistaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä hoidetaan tiedottamisella ja tarvittavalla koulutuksella.

Koulu tiedottaa järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpitokeinoista. Opiskelijoille tiedottaminen tapahtuu ryhmänohjaajan tai muun opetushenkilöstön toimesta esimerkiksi ryhmänohjaajantunneilla.

Koulutuksenjärjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma sisältää kuvauksen yhteistyöstä eri viranomaistahojen ja huoltajien kanssa. Opiskeluhuoltosuunnitelmassa on myös menettelytavat suunnitelman seurantaan sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.

Kaikki säännöt voimassa kaikissa koulun tapahtumissa myös koulun ulkopuolella.

OPETUS LUKUVUONNA 2023 – 2024

Koulunkäynti alkaa 1. vuoden opiskelijoilla ke 9.8. klo 9.00

Yleislinjalaiset Päärakennuksen 1. kerros, Auditorim

Luonnontiedelinjalaiset Rongansiiven 0. kerros, liikuntasali

Syyslukukausi 9.8. – 22.12.2023

Syysloma 16.10. – 22.10.202

Kevätlukukausi .1. – .6.2024

Talviloma 26.2. – 3.3.2024

Pääsiäisloma 28.3. - 1.4.2024

1. periodi 9.8. - 28.9.2023

2. periodi 29.9. - 27.11.2023

3. periodi 28.11.2023 - 2.2.2024

4. periodi 2. - 5.4.2024

5. periodi 8.4. - 1.6.2024

Tuntikaavio

Kello	Ma	Ti	Ke	To	Pe
8.15 - 9.30	TIIMIAIKA	1	7	7	1
9.45 - 11.00	3	2	6	6	2
*)	5	3	5	3	4
13.20 - 14.35	6	4	2	4	5
14.45 - 16.00	7	8a	1	8b	8c

*) Rongansiipi luokat R207, R208, R209, R210

Opetusta klo 11.45 - 13.00, ruokailu klo 11.00 - 11.30

*) Rongansiipi luokat R211, R212

Opetusta klo 11.45 - 13.00, ruokailu klo 11.10 - 11.40

*) Päärakennus luokat P311, P317, P321

Opetusta klo 11.15 - 13.00, ruokailu klo 11.30 - 12.00

*) Rongansiipi luokat R113, R122

Opetusta klo 11.15 - 13.00, ruokailu klo 11.40 - 12.10

*) Rongansiipi luokat R204, R227

Opetusta klo 11.15 - 13.00, ruokailu klo 11.50 - 12.20

*) Päärakennus P213, P215, P216, P217

Opetusta klo 11.15 - 13.00, ruokailu klo 12.00 - 12.30

*) Päärakennus P203, P205, P212

Opetusta klo 11.15 - 13.00, ruokailu klo 12.10 - 12.40

*) Rongansiipi luokat R128, R130, R132

Opetusta klo 11.15 - 12.30, ruokailu klo 12.30 - 13.00

*) Päärakennus luokat P119, P303

Opetusta klo 11.15 - 12.30, ruokailu klo 12.40 - 13.10

PÄÄTTÖVIIKOT JA ARVIOINTIPÄIVÄT Iv. 2023 - 2024

1. jakso

klo	ke 20.9.	to 21.9.	pe 22.9.	ma 25.9.	ti 26.9.	ke 27.9.	to 28.9.
8.15 - 14.45 (sis.75 min taukoja, ruokala auki 10.30 - 13.30)	1 työskentely	2 työskentely	3 työskentely	4 työskentely	5 työskentely	6 työskentely	7 työskentely

Arviointipäivä to 12.10.

2. jakso

klo	pe 17.11.	ma 20.11.	ti 21.11.	ke 22.11.	to 23.11.	pe 24.11.	ma 27.11.
8.15 - 14.45 (sis.75 min taukoja, ruokala auki 10.30 - 13.30)	1 työskentely	2 työskentely	3 työskentely	4 työskentely	5 työskentely	6 työskentely	7 työskentely

Arviointipäivä to 7.12.

3. jakso

klo	to 25.1.	pe 26.1.	ma 29.1.	ti 30.1.	ke 31.1.	to 1.2.	pe 2.2.
8.15 - 14.45 (sis.75 min taukoja, ruokala auki 10.30 - 13.30)	1 työskentely	2 työskentely	3 työskentely	4 työskentely	5 työskentely	6 työskentely	7 työskentely

Arviointipäivä to 15.2.

Tanssiharjoitukset muuttavat kakkosten osalta aikataulua

Preliminäärit muuttavat abien osalta aikataulua

4. jakso

klo	ma 25.3.	ti 26.3.	ke 27.3.	ti 2.4.	ke 3.4.	to 4.4.	pe 5.4.
8.15 - 14.45 (sis.75 min taukoja, ruokala auki 10.30 - 13.30)	1 työskentely	2 työskentely	3 työskentely	4 työskentely	5 työskentely	6 työskentely	7 työskentely

Arviointipäivä to 18.4.

5. jakso

klo	ke 22.5.	to 23.5.	pe 24.5.	ma 27.5.	ti 28.5.	ke 29.5.	to 30.5.
8.15 - 14.45 (sis.75 min taukoja, ruokala auki 10.30 - 13.30)	1 työskentely	2 työskentely	3 työskentely	4 työskentely	5 työskentely	6 työskentely	7 työskentely klo 8.15 - 13.00 (14.45)

Arviointipäivä pe 31.5.

Pe 31.5.2024 aikataulu ykköset	
11.00 - 12.00	ruokailu
12.00 - 13.00	kevätkuuhla, Juhla-aula

Pe 31.5.2024 aikataulu kakkoset	
11.15 - 12.00	kevätkuuhla, Juhla-aula
12.00 - 13.00	ruokailu

Uusinnat lv 23 - 24

Uusinta tehdään ensimmäisenä mahdollisena ajankohtana. Paikkana on Auditorium.
Jos opiskelijalla on oikeus lisäaikaan, uusinta päättyy puoli tuntia myöhemmin.

MA

ma 21.8. klo 16.15 - 18.00 (ilm. viim. la 3.6.2023)

ma 23.10. klo 16.15 - 18.00

ma 11.12. klo 16.15 - 18.00

ma 19.2. klo 16.15 - 18.00

ma 22.4. klo 16.15 - 18.00

BI, ET, FI, GE, HI, PS, TE, UE, YH

ti 15.8. klo 16.15 - 18.00 (ilm. viim. la 3.6.2023)

ti 24.10. klo 16.15 - 18.00

ti 12.12. klo 16.15 - 18.00

ti 20.2. klo 16.15 - 18.00

ti 23.4. klo 16.15 - 18.00

Kielet

ke 16.8. klo 16.15 - 18.00 (ilm. viim. la 3.6.2023)

ke 25.10. klo 16.15 - 18.00

ke 13.12. klo 16.15 - 18.00

ke 21.2. klo 16.15 - 18.00

ke 24.4. klo 16.15 - 18.00

FY, KE

to 17.8. klo 16.15 - 18.00 (ilm. viim. la 3.6.2023)

to 26.10. klo 16.15 - 18.00

to 14.12. klo 16.15 - 18.00

to 22.2. klo 16.15 - 18.00

to 25.4. klo 16.15-18.00

ÄI

ma 14.8. klo 16.15 - 18.00 (ilm. viim. la 3.6.2023)

ma 30.10. klo 16.15 - 18.00

ma 4.3. klo 16.15 - 18.00

opintojaksojen sijoittuminen 2023 - 2024

Valtakunnalliset pakolliset, valtakunnalliset syventävät/valinnaiset ja Clasun ops															
		1. vuosi				2. vuosi					3. vuosi				
Äidinkieli		1+2+3	4			5+6+7	8	9			8	10	11	10+11	
S2		1	2+3	4		5	6	7			8	10	11		
Kielet	ENA	1+2	3			4	5	6	7		7	8	10½		
	SAA	1+2	3			4	5	6			7	8	9½		
	RUB1	1+2	3			3	4	5	6		6	7	8½		
	RAB2	9	10	1		3	4	5	6		7	8			
	RAB3	1	2	3		5	6	7	8		9	10			
	SAB2	9	10	1		2	3	4	5		6	7	8		
	SAB3	1	2	3		4	5	6	7		8	9	10		
	EAB3	1	2	3		4	5	6	7		8				
	VEB3	1	2	3		4	5	6			7	8			
	LAB3	1	2	3		4	5	6			7	8			
MA	MAB	1	2	3		4	5	9			6+7	8	10		
	MAA	1	2	3	4	5	6	7	8	9	11	10	12	13	
Reaali	TE	1				2	3				2	3	4½		
	BI	1	2+3			4	5	6			7½				
	GE	HI1+GE1				2	3				2	3	4	5½	
	FY	1+2	3	4		5	6	7			8	9			
	KE	1+2	3			4	5	6			6	7			
	UE	1	3	4	5	6	2	3	4	5	6	5	6	7½	
	ET	1	2			1	2								
	FI	1	2			2	3	4			3	4	5½		
	PS	1				2	3				4	5	6½		
	HI	HI1+GE1		4	5		2	3	4	5	6	6	7½		
	YH	1				1	2	4			2	3	4	5½	
Taideaineet *	KU	1	3	4		2	3	4			3	4			
	MU	1	3	4		2	3	4			3	4			
LI	1	3	4	5		2	3	4	5		3	4	5		
OP	1					2½					2½				
Valtakunnal.															
Muut															
Yht.	1.vuosi														
	2.vuosi														

Opintopisteet yht. (min 150, valtakunnallisia 114/122)

* Taideaineissa suoritetaan yhteensä 3 pakollista opintojaksoa.

TAMPEREEN KLASSILLISEN LUKION LUKUSUUNNITELMA
Luonnontiedelinjan opintojaksojen sijoittuminen opetussuunnitelmassa

FONTIT: **valtakunnallinen pakollinen**, valtakunnallinen valinnainen,
koulukohtainen, luonnontiedelinja

	1. vuosi										2. vuosi										3. vuosi							
	kurssit										kurssit										kurssit							
Biologia	1	2+3	10	11	12	17					4	5	6	11	12	13	14	15	18					7				
Fysiikka	1+2	3	4	12	13	14	18	23	24		5	6	7	10	15	16	17	18	19	20	24	25		8	9	19	21	22
Kemia	1+2	3	10	12	13	15	16	17	19		4	5	6	8	11	12	14	16	18	19	20	21	22	6	7	11	12	
Luon.tiede	1	2	3	4							1	2	3	4										1	2	3	4	
Yhteensä																												

HUOJENNUS:

Luonnontiedelinjan opiskelijat, jotka suorittavat vähintään 24 opintopistettä luonnontiedelinjan opintojaksoja, ovat oikeutettuja huojennukseen. Huojennukseen oikeuttaviin 24 opintopisteeseen voi laskea mukaan myös 11 opintopistettä valtakunnallista valinnaisia bi-, fy-, ke- ja ge-opintoja.

Ohje siihen, miten huojennukseen oikeuttavat opintojaksot valitaan:

Vähintään yksi seuraavista:

Tutkielma (FY23, KE13, BI17), joka suoritetaan lukujärj. ulkopuolella tai opintojakso FY25, KE15, KE20, KE21, BI14 (tämä täydennettynä 2 op)

Suosittelaa, että yksi opintojaksoista on yhteistyötahon järjestämä esim.

FY24 (TUNI), FY25 (TAMK), KE14 (TUNI), KE15 (TAMK), KE20 (TAMK), KE21 (TAMK), BI18 (TUNI).

Opintojakso voi olla myös muu koulun hyväksymä opintojakso.

Huojennus on enintään 16 opintopistettä pakollista opinnoista. Jokaisessa oppiaineessa on kuitenkin suoritettava vähintään puolet ja vähintään 2 opintopistettä pakollisista opinnoista.

MUUTA TÄRKEÄÄ:

Valtakunnallisiin opintoihin liittyvät opintojaksot:

BI10 ja BI1, BI13 ja BI4, BI14 ja BI5, BI15 ja BI6

FY12 ja FY1+2, FY13 ja FY3, FY14 ja FY4, FY15 ja FY5, FY16 ja FY6, FY17 ja FY7

KE10 ja KE1+2

Itsenäisesti suoritettava opintojakso: BI16

Huom. Ohjelmointia opiskellaan opintojaksolla MAA11. Luonnontiedelinjalaiset voivat valita opintojakson jo 1. vuonna.

F12.luonnontiede-ryhmä on erityisesti luonnontieteilijöille.

Jos et saa valittua opintojaksoista HI1 ja GE1 samoja ryhmiä, suoritetaan GE1/HI1 itsenäisesti.

YHTEYSTIEDOT

Tampereen klassillinen lukio

Tuomiokirkonkatu 5, 33101 TAMPERE

Sähköpostiosoite: klassillinen.lukio@tampere.fi

Koulun kotisivu:

[Tampereen klassillinen lukio \[Tampereen kaupunki - Varhaiskasvatus ja koulutus - Lukiokoulutus\]](#)

Sähköpostiosoitteet etunimi.sukunimi@tampere.fi (poikkeukset nimen yhteydessä)

Rehtori Maria Kaakkolammi	040 773 8285
Apulaisrehtori Mirkka Iivonen	040 806 3956
Avustava rehtori Tomi Anttila	040 029 2733
Koulusihteeri Tarja Lammi	040 806 2432
Koulusihteeri Timo Tamminen	040 801 6761
Opinto-ohjaaja Jukka Kinnaslampi	040 806 4193
Opinto-ohjaaja Lauri Seppälä	040 718 8505
Opinto-ohjaaja Aino Niemi	
Erityisopettaja Ritva Haakana	040 531 4908
Terveystenhoitaja Katri-Helena Salmi	040 582 6604
Kuraattori Essi Rosendahl	040 800 4270
Psykologi Mia Wiljakka	040 800 4892
Vahtimestari Harri Kaitoniemi	0400 208076
Ruokapalveluesimies	040 773 6910

Opettajat:

Ahde Tiina, FM	AhdTii	KE, 23G:n ryhmänohjaaja
Ahonen Anita, FM	AhoAni	RU, 23A:n ryhmänohjaaja
Ahtola Pasi, DI	AhtPas	FY, 21G:n ryhmänohjaaja
Anttila Tomi, FM	AntTom	FY, MA, 21H:n ryhmänohjaaja
Forsblom Nina, FM	ForNin	VE
Haakana Ritva, EO	HaaRit	erityisopetus
Heino Sarpa, FM	HeiSar	MA, 23B:n ryhmänohjaaja
Iivonen Mirkka, FL	IivMir	MA, apulaisrehtori
Kankkunen Heli, FM	KanHel	EN, 21A:n ryhmänohjaaja
Kinnaslampi Jukka, FM, OPO	JukKin	opinto-ohjaus, 20J:n ryhmänohjaaja
Koivumäki Taru, FM	KovTar	ÄI, PS, 21B:n ryhmänohjaaja
Korhonen Urpu-Elina, TaM (urpu.korhonen@)	KorUrp	KU
Laurikka Tuija, FM	LauTui	EN, LA, RA, ITA
Lappi Elina, DI	LapEli	FY, KE, 22H:n ryhmänohjaaja
Lehtimäki Maija, FM	LehMai	ÄI, 22B:n ryhmänohjaaja
Liuska Heikki, FM	LiuHei	HI, YH, 23C:n ryhmänohjaaja
Luoma-aho Elina, FM	LuoEli	BI

Moilanen Antti, FM	MoiAnt	FY, KE, 22G:n ryhmänohjaaja
Männikkö Ilkka, FM	MänIlk	FI, HI, 21D:n ryhmänohjaaja
Niemi Aino, FM	NieAin	opinto-ohjaaja
Paananen Reetta, FM	PaaRee	BI, GE, TE, 21I:n ryhmänohjaaja
Palin Noora, FM	Palin	BI, GE, TE, 21C:n ryhmänohjaaja
Pihkala-Posti Laura, FM, KM	PihLau	SA
Pitkänen Virpi, MuM	PitVir	MU
Pohjo Mervi, FM	PohMer	MA, 21E:n ryhmänohjaaja
Popov Hristo, LITM	PopHri	LI, 21F:n ryhmänohjaaja
Rauhala Mari, TM	RauMar	UE, 22C:n ryhmänohjaaja
Rautiainen Emilia, DI	RauEmi	MA, 23D:n ryhmänohjaaja
Riponiemi Johanna, FM	RipJoh	ÄI, 22B:n ryhmänohjaaja
Saarinen Minna, FM	SaaMin	FY, 23H:n ryhmänohjaaja
Seppälä Lauri, KM, OPO	SepLau	opinto-ohjaus, 20L:n ryhmänohjaaja
Simberg Susanna	Simberg	RU
Sinisalo Hannu, FM (hannu.s.sinisalo@)	SinHan	MA, 22I:n ryhmänohjaaja
Sipilä Laura, FT	SipLau	BI, GE, 23I:n ryhmänohjaaja
Suonio Annukka, FM	SuoAnn	EN, 22E:n ryhmänohjaaja
Syri Elina, FL	SyrEli	RU, EN, 23E:n ryhmänohjaaja
Syvänen Johanna, FM	SyvJoh	MA, FY
Taajoranta Saara, FM	TaaSaa	RU, SA, 23F:n ryhmänohjaaja
Turunen Mikko, FT	TurMik	ÄI, 22F:n ryhmänohjaaja
Tähtelä Saara, FM	TähSaa	EN, EA, 22D:n ryhmänohjaaja
Vehmanen Elisa, FM	VehEli	PS, ET, 22A:n ryhmänohjaaja
Vilkkilä Jarkko, PhD	VilJar	FI, LA

TAMPEREEN KLASSILLISEN LUKION OPETUSSUUNNITELMAN 2021 OPINTOJAKSOJEN SISÄLLÖT

pa = valtakunnallinen pakollinen opintojakso/moduuli
va = valtakunnallinen valinnainen opintojakso/moduuli
ko = koulukohtainen valinnainen opintojakso
lu = koulukohtainen luonnontiedelinjan opintojakso

ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

ÄI1+ÄI2+ÄI3 Kieli, tekstit ja vuorovaikutus (pa, 4 op, vuositaso 1)

Opintojakson tavoitteena on monipuolistaa opiskelijan kieli- ja tekstitietoutta ja viestintätaitoja. Opiskelija oppii ymmärtämään kielen monimuotoisena sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä. Analyysitaidot kehittyvät eri tekstilajeihin syventymällä. Omaa kirjoittamisprosessiaan opiskelija kehittää harjoittelemalla aineistopohjaista kirjoittamista ja vuorovaikutusosaamistaan refleктоimalla ja analysoimalla viestintätilanteita ja hyödyntämällä saamaansa palautetta. Opintojakson arvioinnissa keskitytään kielen monipuoliseen hallintaan sekä kirjallisissa että suullisissa tehtävissä.

ÄI4 Kirjallisuus 1 (pa, 2 op, vuositaso 1)

Opintojakson tavoitteena on syventää opiskelijan taitoa lukea, eritellä ja tulkita kauno- ja tietokirjallisuutta. Opiskelija laajentaa ja syventää elämyksellisiä ja kokemuksellisia lukemisen ja kirjoittamisen tapoja. Keskeisenä tarkastelun kohteena on kertomuksellisuus kirjallisuudessa, mediassa ja muissa taiteen lajeissa. Opintojakson arvioinnissa keskitytään opiskelijan kirjallisuuden analysoinnin ja tulkinnan taitoihin.

ÄI5+6+7 Tekstien tulkinta 1 (pa, 4 op, vuositaso 2)

Opintojakson tavoitteena on syventää opiskelijan medialuku-, kirjoittamis- ja esiintymistaitoja. Opiskelija oppii ymmärtämään median vaikutuksen yksilöön ja yhteiskunnan toimintaan ja tutkii monimuotoisia tekstejä vaikuttamisen näkökulmasta. Opiskelija harjoittelee argumentointitaitoja ja prosessikirjoittamista sekä oppii rakentamaan ja pitämään puheenvuoron. Ilmaisurohkeutta ja omaäänisyyttä tuetaan sanataideharjoituksilla. Opintojakson arvioinnissa keskitytään esimerkiksi argumentoinnin analysointiin ja hallintaan, opiskelijan puhe- ja kirjoittamistaitoihin.

ÄI8 Kirjallisuus 2 (pa, 2 op, vuositaso 2)

Opintojakson tavoitteena on lisätä opiskelijan kirjallisuuden tuntemusta ja ymmärrystä kontekstien merkityksestä. Opiskelija tutustuu keskeisiin Suomen kirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden teemoihin ja teksteihin. Opintojakson arvioinnissa keskitytään kirjallisuuden kontekstuaalisuuden ymmärtämiseen.

ÄI9 Vuorovaikutus 3 (va, 2 op, vuositaso 2 - 3)

Opintojakson tavoitteena on monipuolistaa erityisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja. Opiskelija harjoittelee ja oppii tarkastelemaan tietoisesti erilaisia vuorovaikutustilanteita sekä arvioimaan itseään ja muita esiintyjinä ja ryhmässä viestijöinä. Opintojakson arvioinnissa keskitytään monipuolisiin vuorovaikutustaitoihin.

ÄI10 Kirjoittaminen 2 (va, 2 op, vuositaso 3)

Opintojakson tavoitteena on valmentaa kirjoitustaidon ylioppilaskokeeseen. Opiskelija vahvistaa laajan aineistoja hyödyntävän tekstin rakentamisen taitojaan. Opintojaksossa arvioidaan kirjoitustaidon harjoituksia.

ÄI11 Tekstien tulkinta 2 (va, 2 op, vuositaso 3)

Opintojakson tavoitteena on valmentaa lukutaidon ylioppilaskokeeseen. Opiskelija vahvistaa kriittistä, kulttuurista, analysoivaa ja tulkitsevaa lukutaitoaan ja oppii hyödyntämään keskeisiä tekstianalyysin käsitteitä. Opintojaksossa arvioidaan lukutaidon harjoituksia.

ÄI 12 Kaunokirjallisuuden analyysikeinoja (ko, 1 op, vuositaso 1 - 2)

Opintojakson tavoitteena on monipuolistaa kykyjä tunnistaa ja ymmärtää kaunokirjallisuuden keinoja ja ilmiöitä. Lisäksi opitaan tarkastelemaan näiden keinojen merkitystä suhteessa tekstikokonaisuuteen ja erilaisiin konteksteihin. Harjoitellaan sekä kaunokirjallisilla teksteillä että ylioppilaskirjoitusten kirjallisuustehtävillä. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

ÄI13 Tietotekstien analyysikeinoja (ko, 1 op, vuositaso 2 - 3)

Opintojakson tavoitteena on oppia vertailemaan, arvioimaan ja analysoimaan eri tekstilajien ominaispiirteitä. Opintojaksolla perehdytään erilaisiin asiateksteihin ja niiden tyyliin, informaatorakenteeseen ja tapaan välittää merkityksiä. Harjoitellaan sekä ajankohtaisilla tietoteksteillä että ylioppilaskirjoitusten harjoituksilla. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

ÄI14 Media-analyysin keinoja (ko, 1 op, vuositaso 2 - 3)

Opintojakson tavoitteena on oppia analysoimaan mediatekstejä. Opintojaksolla perehdytään erilaisiin median ilmiöihin ja niiden kriittiseen analyysiin ja ylioppilaskirjoitusten mediatehtäviin. Lisäksi opetellaan käsittelemään laajoja monimediaisia kokonaisuuksia. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

ÄI15 Mediataidot (ko, 1 op)

Opintojakson tavoitteena on syventää mediataitoja. Opintojaksolla harjoitellaan tekemään erilaisia multimodaalisia mediatekstejä, kuten podcasteja, blogeja tai videoita. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

ÄI16 Luova kirjoittaminen (ko, 1 op, vuositaso 1 - 2)

Opintojakson tavoitteena on oman ilmaisun vapauttaminen ja persoonallisen äänen löytäminen. Opintojaksolla kirjoitetaan erilaisia kaunokirjallisia tekstejä. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

ÄI17 Clarus – Koululehti (ko, 2 op, vuositaso 1 - 3)

Opintojaksolla tehdään koululehti Clarusta. Opintojaksolla kokeillaan erilaisia toimituksellisia tehtäviä ja rooleja ja opitaan niissä tarvittavia taitoja. Opintojakson suorittaminen edellyttää kolmen eri lehden tekoon osallistumista. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

ÄI18 Ilmaisutaidon perusteet (ko, 2 op, vuositaso 1 - 3)

Opintojakson tavoitteena on vahvistaa esiintymistaitoa, rohkaista monipuoliseen ilmaisuun, kehittyä ryhmässä toimimisessa ja rohkaista luovuuteen. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

ÄI19 Clasu-teatteri (ko, 2 op, vuositaso 1 - 3)

Opintojakson tavoitteena on syventää ilmaisua. Opintojaksolla valmistetaan esimerkiksi näytelmä tai musikaali esitettäväksi. Kurssin suoritusmerkintä edellyttää osallistumista yhteiseen projektiin. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

ÄI20 Tekstin rakentaminen ja kielenhuolto (ko, 1 op, vuositaso 1)

Opintojakson tavoitteena on vahvistaa kykyä tuottaa suunniteltua, jäseneltyä ja rakenteellisesti loogista tekstiä. Opintojakso on tarkoitettu opintojen alkuun tukemaan lukiossa vaadittavaa kirjoitustaitoa. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

ÄI21 Kielenhuolto ja ylioppilastekstit (ko, 1 op, vuositaso 3)

Opintojakson tavoitteena on vahvistaa omien tekstien kielenhuollon ja ilmaisurakenteen hallintaa. Opitaan kartoittamaan ja tunnistamaan oman tekstin kieli- ja tyyllivirheet. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

ÄI22 Lukudiplomi (ko, 2 op)

Opiskelija lukee lukio-opintojen aikana 12 kaunokirjallista teosta ja tekee niistä sovitut tehtävät. Muilla opintojaksoilla luettavia kirjoja ei lasketa lukudiplomiin, vaan kyse on opintojaksojen ulkopuolella luettavista teoksista. Ennen lukudiplomin suorittamista on sovittava teoksista ja suoritustavoista opettajan kanssa. Suoritusmerkintä edellyttää tehtävien suorittamista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

ÄI23 Tutkielmat ja projektit (ko, 2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija perehtyy syvällisesti johonkin häntä itseään kiinnostavaan äidinkielen tai kirjallisuuden tieteenalaan tai soveltaa tieteenalaa projektissaan. Opintojakson tuotos voi olla tutkielma, joka rakentuu tieteellisen tutkimuksen toimintaperiaatteille, tai jossakin muussa muodossa toteutuva projektituotos. Opintojakson voi suorittaa myös tiimissä, jolloin jokaisella ryhmän jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelijalla on merkittävä osuus opintojakson sisällön ja aikataulun suunnittelussa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä
Moduuleista muodostetut opintojaksot

RUOTSI, B1-oppimäärä

RUB1 + RUB2 Opiskelutaidot, kieli-identiteetti ja ruotsin kieli arjessani (pa, 4 op, vuositaso 1)

Opintojaksolla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja arkielämään liittyvissä kielenkäyttötilanteissa. Vahvistetaan opiskelijan tietämystä hänen kieli- ja kulttuuritaustastaan. Opiskelija pyrkii löytämään omaa oppimista edistäviä työtapoja, asettamaan tavoitteita ja kehittämään opiskelustrategioitaan esim. täydentämällä kieliprofiiliaan. Opintojaksolla käsitellään myös ihmissuhteisiin ja arkielämään liittyviä teemoja. Aihepiireissä painotetaan yksilön ja yhteisön hyvinvointia. Kehitetään erityisesti

suullista kielitaitoa eri viestintäkanavia käyttäen ja opetellaan toimimista aktiivisena keskustelijana ja kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Kiinnitetään erityistä huomiota ääntämiseen. Voidaan käyttää itsearviointia auttamaan opiskelijaa ymmärtämään oman osaamisensa taso ja kielitaidon kehittyminen. Voidaan myös käyttää vertaisarviointia, jolloin opiskelijan kyky antaa ja vastaanottaa palautetta kehittyy.

RUB3 Kulttuuri ja mediat (pa, 2 op, vuositaso 1 - 2)

Opintojakso laajentaa opiskelijan tuntemusta suomenruotsalaisesta, ruotsalaisesta ja muusta pohjoismaisesta kulttuurista. Opintojakson tehtävänä on vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa ja erilaisten tekstien tulkitsemis- ja tuottamistaitoja ruotsinkielisiä medioita hyödyntäen. Arvioinnissa voidaan painottaa esimerkiksi erilaisten tekstien tulkintaan.

RUB4 Ympäristömme (pa, 2 op, vuositaso 2)

Opintojakson aihepiireinä ovat kulttuurisesti moninainen elinympäristö sekä ajankohtaiset ilmiöt yhteiskunnassa. Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa ja erilaisten tekstien tulkitsemis- ja tuottamistaitoja. Opiskelija tutustuu erilaisiin tekstityyppeihin. Osana arviointia opiskelija voi kirjoittaa lyhyitä tekstejä opintojakson aihepiireistä, esimerkkinä mielipidekirjoitus.

RUB5 Opiskelu- ja työelämä (pa, 2 op, vuositaso 2)

Opintojakson teemoina ovat opiskelu ja työelämä sekä kielitaidon merkitys tulevaisuudennäkymissä. Opintojaksossa harjoitellaan jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja kirjallisesti ja suullisesti ruotsin kielellä. Osana arviointia voidaan laatia esimerkiksi työhakemus ja CV kirjallisena tai suullisena opiskelijan vahvuudet huomioiden. Kieliprofiilia täydennetään tulevaisuuden tarpeita varten.

RUB6 Viesti ja vaikuta puhuen (va, 2 op, vuositaso 2 - 3)

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan kykyä ymmärtää ja tuottaa puhuttua ruotsin kieltä. Opiskelijaa rohkaistetaan kehittämään omaa suullista viestintäänsä opintojakson monipuolisilla harjoituksilla, jotka samalla kertaavat ja vahvistavat aiemmilla opintojaksoilla opittua. Itsearviointinnissa voidaan käyttää eurooppalaista taitotasoasteikkoa luomaan jatkumoa tulevaisuuden kieliopinointiin. Mahdollisia arvioitavia näyttöjä voivat olla erilaiset, myös valmistelua edellyttävät suulliset tuotokset. Opintojaksoon sisältyy Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen tai erillisen ohjeistuksen mukaisten näyttöjen suorittaminen.

RUB7 Kestävä elämäntapa (va, 2 op, vuositaso 3)

Opintojaksolla täydennetään pakollisten kurssien teemoja kestävän elämäntavan näkökulmasta. Opiskelija vankentaa taitoaan ymmärtää ja tuottaa erilaisia ruotsinkielisiä tekstejä. Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin, kuten kirjalliseen vuorovaikutukseen erilaiset yleisöt huomioiden.

RUB8 Ruotsin yo-kokeeseen valmistautuminen (ko, 1 op, vuositaso 3)

Opintojakson tavoitteena on opiskelijan ylioppilaskokeessa tarvitsemien taitojen kehittäminen. Opintojaksolla harjoitellaan yo-kokeen tehtävätyyppejä ja kerrataan rakenteita. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

RUB9 Tukea ruotsin opiskeluun (ko, 1 op, vuositaso 1 - 2)

Opintojakson tavoitteena on tukea opiskelijaa oman oppimistyylin löytämisessä ja vieraiden kielten opiskelutaitojen parantamisessa. Opintojakso on tarkoitettu vain erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille. Opintojaksolla kerrataan ja testataan ruotsin kielen perusteita. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus yrittää korottaa jonkin hylätyn opintojakson arvosanaa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

RUB10 Tutkielmat ja projektit (ko, 2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija perehtyy syvällisesti johonkin ruotsin tieteenalaan liittyvään itseään kiinnostavaan aiheeseen tai soveltaa tieteenalaa projektissaan. Opintojakson tuotos voi olla tutkielma, joka rakentuu tieteellisen tutkimuksen toimintaperiaatteille, tai jossakin muussa muodossa toteutuva projektituotos. Opintojakson voi suorittaa myös tiimissä, jolloin jokaisella ryhmän jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelijalla on merkittävä osuus opintojakson sisällön ja aikataulun suunnittelussa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

ENGLANTI, A-oppimäärä

ENA1 + ENA2 Kieli-identiteettini ja monimuotoinen englannin kieli (pa, 4 op, vuositaso 1)

Opiskelija perehtyy englantiin maailmankielenä ja kommunikaation välineenä. Opintojaksolla kehitetään opiskelutaitoja itsenäisesti ja ryhmässä, aloitetaan oman kieliprofiilin rakentaminen sekä asetetaan tavoitteita jatkoa varten. Opintojaksolla harjoitellaan toimintaa kielelliseltä ja kulttuuriselta vaativuudeltaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa eri viestintäkanavia käyttäen, myös kansainvälisessä kontekstissa. Opiskelija harjoittelee taitoa olla aktiivinen keskustelija ja toista kuunteleva kielenkäyttäjä. Arviointi huomioi kielitaidon eri osa-alueet. Mahdollisia arvioitavia näyttöjä voivat olla kirjalliset ja suulliset tuotokset. Opintojaksolla voidaan hyödyntää itse- ja vertaisarviointia ja arvioida esim. suullinen esitys.

ENA3 Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä (pa, 2 op, vuositaso 1)

Opintojakson aihepiireinä ovat erilaiset kulttuuriset ilmiöt, mediat sekä luova toiminta. Opiskelija harjoittelee itseilmaisua esim. tuottamalla ja tulkitsemalla erilaisia tekstejä. Arviointi huomioi kielitaidon eri osa-alueet. Mahdollisia arvioitavia näyttöjä voivat olla kirjalliset ja suulliset tuotokset. Opintojaksolla voidaan arvioida esim. laajahko luovan ilmaisun tuotos tai projektityö.

ENA4 Englannin kieli vaikuttamisen välineenä (pa, 2 op, vuositaso 2)

Opintojaksolla harjoitellaan kriittisiä luku- ja tiedonhankintataitoja, joita sovelletaan tuotoksiin. Opiskelija harjoittelee aktiivista toimijuutta ja kansalaisuutta sekä tutustuu vaikuttamisen keinoihin. Arviointi huomioi kielitaidon eri osa-alueet. Mahdollisia arvioitavia näyttöjä voivat olla kirjalliset ja suulliset tuotokset. Opintojaksolla voidaan arvioida esim. kanta-aottava tuotos.

ENA5 Kestävä tulevaisuus ja tiede (pa 2 op, vuositaso 2)

Opintojakson aihepiirit nousevat eri tiedon- ja tieteenaloista. Opiskelija tutustuu tieteellisen tekstin piirteisiin ja harjoittelee tiivistämistä ja raportointia. Opintojaksolla syvennetään tiedonhankinnan taitoja ja kehitetään lukemisen strategioita. Arviointi huomioi kielitaidon eri

osa-alueet. Mahdollisia arvioitavia näyttöjä voivat olla kirjalliset ja suulliset tuotokset. Opintojaksolla voidaan arvioida esim. tiivistelmä, raportti tai projektityö.

ENA6 Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä (pa 2 op, vuositaso 2)

Opintojaksolla aihepiireihin kuuluvat jatko-opinnot ja työelämä, myös kansainvälisessä kontekstissa. Opiskelija perehtyy talousasioihin sekä nuoren omasta, että yhteiskunnallisesta näkökulmasta. Opiskelija harjoittelee lukio-opintojen jälkeen tarvittavia viestintätaitoja ja täydentää kieliprofiiliaan. Arviointi huomioi kielitaidon eri osa-alueet. Mahdollisia arvioitavia näyttöjä voivat olla kirjalliset ja suulliset tuotokset. Opintojaksolla voidaan arvioida esim. motivaatiokirje tai työhakemus.

ENA7 Ympäristö ja kestävä elämäntapa (va, 2 op, vuositaso 2 - 3)

Opintojaksolla käsitellään ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä elämäntavan teemoja ratkaisukeskeisestä näkökulmasta. Näitä tarkastellaan myös opiskelijan omasta elinpiiristä käsin. Opiskelija harjoittelee laajempia kielenkäyttötilanteita sekä vahvistaa analysointi- ja tiedonhakutaitojaan. Arviointi huomioi kielitaidon eri osa-alueet. Mahdollisia arvioitavia näyttöjä voivat olla kirjalliset ja suulliset tuotokset. Opintojaksolla voidaan arvioida esim. laajempi projektityö tai esitelmä.

ENA8 Viesti ja vaikuta puhuen (va, 2 op, vuositaso 3)

Opintojaksolla harjoitellaan monipuolista suullista kielitaitoa huomioiden vuorovaikutustilanteeseen osallistuvien erilaiset kulttuuriset ja kielelliset taustat. Opintojaksolla kerrataan oppimäärän pakollisilla opintojaksoilla käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Arviointi on monipuolista. Mahdollisia arvioitavia näyttöjä voivat olla erilaiset, myös valmistelua edellyttävät suulliset tuotokset. Opintojaksoon sisältyy Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen tai erillisen ohjeistuksen mukaisten näyttöjen suorittaminen.

ENA10 Abikertaus (ko, 1 op, vuositaso 3)

Opintojakson tavoitteena on syventää valtakunnallisten opintojaksojen kielioppirakenteiden, sanaston ja aihepiirien hallintaa ja vahvistaa ylioppilaskokeessa tarvittavia tietoja ja taitoja. Kurssin arviointi voi perustua esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin sekä jatkuvaan näyttöön. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

ENA9 Englantia luonnontieteilijöille (ko, 1 op, vuositaso 2 - 3)

Opiskelija valitsee luonnontieteistä tutkimuskohteen, johon hän haluaa erityisesti keskittyä. Tämä voi mahdollisuuksien mukaan liittyä luonnontiedeopinnoissa tehtävään tutkielmaan. Tavoitteena on, että opiskelija perehtyy yksin, ryhmässä tai parin kanssa tälle luonnontiedealalle tyypilliseen sanastoon lukemalla tutkimusartikkeleita tai kuuntelemalla luentoja, joko verkossa tai yhteistyöoppilaitoksissa. Opiskelija kerää samalla itselleen aihepiirisanastoa jatko-opintojaan varten esim. portfolioon tai oppimispäiväkirjaan. Kurssin arviointi voi perustua esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin sekä jatkuvaan näyttöön. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opiskelija voi halutessaan saada suoritusmerkinnän ENA9 tai LU4 (Luonnontiedettä kansainvälisesti 1 op).

ENA11 Kirjoitustaidot (ko, 1 op, vuositaso 2 - 3)

Opintojakson tavoitteena on perehtyä erilaisiin kirjoitelmatyyppeihin ja vahvistaa ylioppilaskokeessa tarvittavia kirjoitustaitoja. Aihepiirit liittyvät valtakunnallisten opintojaksojen sisältöihin. Kirjoitustehtäviä muokataan sisällön, kieliasun, sanaston ja kieliopin näkökulmista. Tavoitteena on, että opintojakson päättyessä opiskelija osaa erottaa eri tekstilajien vaatimukset ja laatia tuotoksestaan loogisesti etenevän ja mielenkiintoisen sekä arvioida omia ja muiden töitä. Kurssin arviointi voi perustua esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin sekä jatkuvaan näyttöön. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

ENA12 Nautimme kulttuurista (ko, 1 op, vuositaso 2 - 3)

Opintojakson tavoitteena on tutustua kulttuuritietouteen englanninkielisestä maailmasta, yhteen tai useampaan englanninkieliseen maahan keskittyen ja laajentaa sanavarastoa ja kehittää suullista ilmaisua. Opintojakso sisältää runsaasti pari- ja ryhmätöitä sekä suullista harjoittelua, ja se voidaan toteuttaa yhteistyössä esimerkiksi historian, maantieteen tai taideaineiden kanssa. Kurssin arviointi voi perustua esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin sekä jatkuvaan näyttöön. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

ENA13 Kuuntelutaidot (ko, 1 op, vuositaso 1 - 2)

Opintojakson tavoitteena on vahvistaa ja tukea englannin kuuntelutaitoja ja vastaustekniikoita. Opintojakson aikana vahvistetaan myös tarvittavin osin sanaston ja kieliopin hallintaa. Opiskelumateriaalina hyödynnetään mahdollisimman monipuolisesti esim. videoita, musiikkia ja podcasteja. Kurssin arviointi voi perustua esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin sekä jatkuvaan näyttöön. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

ENA14 Englannin tuki (ko, 1 op, vuositaso 1)

Opintojakson tavoitteena on tukea opiskelijaa oman oppimistyylin löytämisessä ja vieraiden kielten opiskelutaitojen parantamisessa. Opintojakso on tarkoitettu vain erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus korottaa yhtä hylättyä arvosanaansa opintojaksoilta 1-6. Kurssin arviointi voi perustua esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin sekä jatkuvaan näyttöön. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

ENA15 Tutkimukset ja projektit (ko, 2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija perehtyy syvällisesti johonkin englannin tieteenalaan liittyvään itseään kiinnostavaan aiheeseen tai soveltaa tieteenalaa projektissaan. Opintojakson tuotos voi olla tutkielma, joka rakentuu tieteellisen tutkimuksen toimintaperiaatteille, tai jossakin muussa muodossa toteutuva projektituotos. Opintojakson voi suorittaa myös tiimissä, jolloin jokaisella ryhmän jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelijalla on merkittävä osuus opintojakson sisällön ja aikataulun suunnittelussa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

SAKSA A-oppimäärä

SAA1+2 (pa, 4 op, vuositaso 1)

Opiskelutaitoja kartuttaen ja kieli-identiteettiä rakentaen kohti toimintaa ja vuorovaikutusta globaalissa maailmassa

Opintojakso totuttaa opiskelijaa lukion kieltenopiskeluun, jossa kohdekieltä käytetään mahdollisimman paljon. Tehtävänä on kehittää opiskelijoiden kielitietoisuutta, kieli-identiteettiä ja opiskelutaitoja sekä edistää yksilön ja ryhmän hyvinvointiosaamista. Opintojakson aikana aloitetaan oman kieliprofiilin rakentaminen ja asetetaan tavoitteita jatkoa varten. Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään muita opintoja tai oppimisympäristöjä sekä elämänpiirejään.

Arviointi on monipuolista ja huomioi kielitaidon eri osa-alueet. Kurssilla voidaan kartoittaa opiskelijoiden lähtötasoa. Mahdollisia arviointitapoja voivat olla kirjalliset ja suulliset tuotokset. Opintojaksolla voidaan hyödyntää itse- ja vertaisarviointia.

SAA3 Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä (pa, 2 op, vuositaso 1)

Opintojakson aihepiireinä ovat erilaiset kulttuuriset ilmiöt, mediat sekä luova toiminta.

Opintojaksossa tarkastellaan kielten ja kulttuurien moninaisuutta sekä arvoja ja merkityksiä, jotka välittyvät kulttuurin kautta yksilölle ja yhteisölle. Opiskelija harjoittelee itseilmaisua esim. tuottamalla ja tulkitsemalla erilaisia tekstejä.

Arviointi on monipuolista ja huomioi kielitaidon eri osa-alueet. Mahdollisia arviointitapoja voivat olla kirjalliset ja suulliset tuotokset. Opintojaksolla voidaan arvioida esim. laajahko luovan ilmaisun tuotos tai projektityö.

SAA4 Kieli vaikuttamisen välineenä (pa, 2 op, vuositaso 2)

Opintojakson tehtävänä on kehittää ajattelu- ja opiskelutaitoja harjoittelemalla kriittisiä luku- ja tiedonhankintataitoja sekä niihin pohjautuvia soveltamisen ja tuottamisen taitoja. Opiskelijaa kannustetaan ottamaan perustellusti kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin kohdekielellä.

Arviointi on monipuolista ja huomioi kielitaidon eri osa-alueet. Mahdollisia arviointitapoja voivat olla kirjalliset ja suulliset tuotokset.

SAA5 Kestävä tulevaisuus ja tiede (pa, 2 op, vuositaso 2)

Opintojakson aihepiirit nousevat eri tiedon- ja tieteenaloista. Opintojakson tehtävänä on syventää opiskelijan tiedonhankinnan taitoja, erityisesti lähteen luotettavuuden tarkastelun näkökulmasta, ja vahvistaa hänen tekstin tulkitsemisen ja tuottamisen taitojaan. Tehtävänä on myös vahvistaa opiskelijan taitoja esittää kysymyksiä ja etsiä vastauksia tai hahmotella ratkaisuja itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

Arviointi on monipuolista ja huomioi kielitaidon eri osa-alueet. Mahdollisia arviointitapoja voivat olla kirjalliset ja suulliset tuotokset. Opintojaksolla voidaan arvioida esim. tiivistelmä, raportti tai projektityö.

SAA6 Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä (pa, 2 op, vuositaso 2)

Opintojakson tehtävänä on syventää opiskelijan käsitystä kielitaidosta työelämätaidona ja sosiaalisena pääomana muuttuvassa maailmassa. Opintojaksossa pohditaan jatko-opintoja ja urasuunnitelmia sekä työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa. Opiskelija harjoittelee lukio-opintojen jälkeen tarvittavia viestintätaitoja ja täydentää kieliprofiiliaan.

Arviointi on monipuolista ja huomioi kielitaidon eri osa-alueet. Mahdollisia arviointitapoja voivat olla kirjalliset ja suulliset tuotokset. Opintojaksolla voidaan arvioida esim. motivaatiokirje tai työhakemus ja työpaikkahaastattelu.

SAA7 Ympäristö ja kestävä elämäntapa (va, 2 op, vuositaso 3)

Opintojaksolla käsitellään ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävästä elämäntavan teemoja ratkaisukeskeisestä näkökulmasta. Näitä tarkastellaan myös opiskelijan omasta elinpiiristä käsin. Opiskelija harjoittelee laajempia kielenkäyttötilanteita sekä vahvistaa analysointi- ja tiedonhakutaitojaan. Arviointi on monipuolista ja huomioi kielitaidon eri osa-alueet. Mahdollisia arvioitavia näyttöjä voivat olla kirjalliset ja suulliset tuotokset. Opintojaksolla voidaan arvioida esim. laajempi projektityö tai esitelmä.

SAA8 Viesti ja vaikuta puhuen (va, 2 op, vuositaso 3)

Opintojakson tehtävänä on harjaannuttaa opiskelijan monipuolista suullista kielitaitoa, jota tarvitaan kansainväliseen toimijuuteen, sekä tarjota opiskelijalle jatkuvan oppimisen välineitä oman suullisen kielitaidon kehittämiseksi. Tehtävänä on myös vahvistaa neuvottelemisen taitoja. Opintojaksolla kerrataan oppimäärän pakollisilla opintojaksoilla käsitellyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Arviointi on monipuolista. Mahdollisia arvioitavia näyttöjä voivat olla erilaiset, myös valmistelua edellyttävät suulliset tuotokset. Opintojaksoon sisältyy joko Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon koe tai erillisen ohjeistuksen mukainen näyttö.

SAA9 Kertaus (ko, 1 op, vuositaso 3)

Opintojaksolla kerrataan aiemmin opittua ja harjoitellaan erilaisia tehtäviä ylioppilaskoetta varten. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

SAA10 Saksaa luonnontieteilijöille (ko, 1-2 op, vuositaso 2 - 3)

Opintojakson tavoitteena on tutustua valitseman luonnontieteellisen tutkimuskohteen myötä luonnontiedealalle tyypilliseen sanastoon. Opiskelija kerää itselleen aihepiirisanastoa ja muuta aineistoa jatko-opintojaan varten lukemalla tutkimusartikkeleita tai kuuntelemalla luentoja tai osallistumalla johonkin kotimaiseen tai kansainväliseen kielikohtaiseen tai ainerajat ylittävään projektiin. Opintojakson voi suorittaa myös tiimissä, jolloin jokaisella ryhmän jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opintojakson laajuus riippuu opettajan kanssa sovittujen suoritusten laajuudesta. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

SAA11 Saksan kielidiplomi 1, Deutsches Sprachdiplom I (ko, 2 op, vuositaso 1 - 3)

Opintojaksolla harjoitellaan suoriutumaan saksan kielidiplomitutkinnon helpommasta ensimmäisestä osasta (Deutsches Sprachdiplom I). Kirjallisesta ja suullisesta kokeesta koostuva Sprachdiplom I -tutkinto on vaatavuustasoltaan eurooppalaisen viitekehyksen kielitaidon tasoasteikon tasoa A2/B1 vastaava. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

SAA12 Saksan kielidiplomi 2, Deutsches Sprachdiplom II (ko, 2 op, vuositaso 2 - 3)

Opintojaksolla harjoitellaan suoriutumaan saksan kielidiplomitutkinnon vaativammasta toisesta osasta (Deutsches Sprachdiplom II). Kirjallisesta ja suullisesta kokeesta koostuva Sprachdiplom I -tutkinto on vaatavuustasoltaan eurooppalaisen viitekehyksen kielitaidon tasoasteikon tasoa B2/C1 vastaava. Opintojaksoa ja tutkintoa suositellaan A-oppimäärän opiskelijoille, mutta sen suorittaminen on mahdollista myös B-oppimäärän opiskelijoille. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

SAA13 Tukea saksan opiskeluun (ko, 1 op, vuositaso 1 - 2)

Opintojakson tavoitteena on tukea opiskelijaa oman oppimistyylin löytämisessä ja vieraitten kielten opiskelutaitojen parantamisessa. Opintojakso on tarkoitettu erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

SAA14 Europäische Kultur, Politik und Geschichte (ko, 1-2 op, vuositaso 2 - 3)

Opintojakson tavoitteena on tutustua eurooppalaisen kulttuurin ja politiikan keskeisiin saavutuksiin, eurooppalaisen ihmisen maailmankuvan muutokseen ja sen taustalla vaikuttaneeseen tieteelliseen ja aatehistorialliseen kehitykseen. Keskeisinä sisältöinä ovat esimerkiksi kuva- ja filmidokumentit ja aikalaislähteet. Opintojakso voidaan suorittaa osana kansainvälisyysprojektia tai oppiainerajat ylittävää kokonaisuutta. Opintojakson laajuus riippuu opettajan kanssa sovittujen suoritusten laajuudesta. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

SAA15 Tutkielmat ja projektit (ko, 2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija perehtyy syvällisesti johonkin saksan kielen ja kulttuurin sisältöalueeseen tai soveltaa niitä projektissaan. Opintojakson tuotos voi olla tutkielma, joka rakentuu tieteellisen tutkimuksen toimintaperiaatteille, tai jossakin muussa muodossa toteutuva projektituotos. Opintojakson voi suorittaa myös tiimissä, jolloin jokaisella ryhmän jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelijalla on merkittävä osuus opintojakson sisällön ja aikataulun suunnittelussa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

SAKSA B2- ja B3-oppimäärä

SAB31 Perustason alkeet 1 (va, 2 op, vuositaso 1)

Opintojaksolla tutustutaan opiskeltavan kielen asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita. Rohkaistaan tuottamaan ensimmäisiä kohdekielisiä suullisia ja kirjallisia tuotoksia. Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin. Monipuolisella arvioinnilla pyritään kannustamaan ja vahvistamaan opiskelijan motivaatiota vieraan kielen opiskelun alkuvaiheessa.

SAB32 Perustason alkeet 2 (va, 2 op, vuositaso 1)

Opintojaksolla harjoitellaan selviytymistä erilaisissa arjen kielenkäyttötilanteissa. Vahvistetaan ääntämistä ja intonaatiota sekä rohkaistaan opiskelijaa ilmaisemaan itseään kohdekielellä. Kannustetaan käyttämään vähäistäkin kielitaitoa esimerkiksi omiin mielenkiinnon kohteisiin liittyen. Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin ja tukee opiskelijan kehittymistä vieraalla kielellä toimijana.

SAB33/SAB21 Perustason alkeet 3 (va, 2 op, vuositaso 1)

Opintojaksolla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit liittyvät nuoren arkeen. Tutustutaan opiskelijalle tärkeisiin teemoihin esimerkiksi vapaa-aikaan, harrastuksiin ja kouluun. Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin. Itsearviointia voidaan käyttää auttamaan opiskelijaa ymmärtämään oman kielitaitonsa kehitystä

SAB34/SAB22 Perustaso 1 (va, 2 op, vuositaso 2)

Opintojaksolla havainnoidaan omaa ja kohdekielen kulttuuria ja niiden eroja sekä opetellaan kertomaan omasta kulttuurista kohdekielellä. Hankitaan tietoa omasta ja vieraasta kulttuurista ja vertaillaan niitä eri medioita käyttäen. Innostetaan opiskelijoita kansainväliseen toimintaan. Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin. Voidaan lisätä omaa tuottamista kuten esitelmiä ja pienimuotoisia kirjoitelmia.

SAB35/SAB23 Perustaso 2 (va, 2 op, vuositaso 2)

Opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Harjoitellaan oman mielipiteen ilmaisemista ja tunteista kertomista. Käsitellään terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä teemoja kuten ihmissuhteet ja erilaiset elämäntilanteet. Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin ja vuorovaikutustaitojen arviointia voidaan vähitellen korostaa.

SAB36/SAB24 Perustaso 3 (va, 2 op, vuositaso 2)

Opintojaksolla tutustutaan kohdekielisen kielialueen historiaan ja kulttuuri-ilmioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta. Aihepiirejä ovat esimerkiksi musiikki, elokuvat, kirjallisuus ja kuvataide sekä ruoka- ja tapakulttuuri. Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin. Opintojakson aikana opiskelija tekee kohdekielisen tuotoksen esimerkiksi monimediaisen esityksen, jonka arvioinnissa voidaan toteuttaa vertaisarviointia.

SAB37/SAB25 Perustaso 4 (va, 2 op, vuositaso 2)

Opintojakson aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Voidaan käsitellä ammatinvalintaa ja jatko-opintoja opiskelijan omasta näkökulmasta. Vahvistetaan opiskelijan itseluottamusta työelämään liittyvissä kielenkäyttölanteissa. Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin. Voidaan laatia esimerkiksi CV, työhakemus tai toteuttaa työhaastattelu.

SAB38/SAB26 Perustaso 5 (va, 2 op, vuositaso 3)

Opintojaksolla käsitellään ajankohtaisia ja globaaleja aiheita eri medioita käyttäen. Rohkaistaan mediakriittisyyteen ja syvennetään suullisen ja kirjallisen mielipiteen ilmaisemisen taitoja. Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin. Opintojakson aikana opiskelija voi esimerkiksi pitää blogia kohdemaan ajankohtaisista tapahtumista ja ilmiöistä.

SAB27 Perustason jatko 1 (va, 2 op, vuositaso 3)

Opintojakson aiheet liittyvät luontoon, erilaisiin asuinympäristöihin sekä kestäväan elämäntapaan. Mahdollisia käsiteltäviä asioita ovat ympäristöasiat, kierrätys sekä energian tuotanto ja käyttö. Aiheita voidaan käsitellä sekä henkilökohtaisesta, paikallisesta että globaalista näkökulmasta. Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin. Syvennetään tekstin tulkinnan ja tuottamisen taitoja.

SAB28 Perustason jatko 2 (va, 2 op, vuositaso 3)

Opintojaksolla syvennetään kielitaitoa ja vahvistetaan kulttuurista ymmärrystä tutustumalla tai osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön, vapaaehtoistyöhön ja työelämään. Vahvistetaan opiskelijan valmiuksia ylläpitää ja kehittää kielitaitoaan myös lukio-opintojen jälkeen. Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin. Itsearviointissa voidaan käyttää eurooppalaista taitotasosteikkaa luomaan jatkumoa tulevaisuuden kieliopeintoihin.

Koulukohtaiset opintojaksot:**SAB39 Perustason jatko 1 (ko, 2 op, vuositaso 1)**

Sama kuin valtakunnallinen SAB27. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

SAB310 Perustason jatko 2 (ko, 2 op, vuositaso 1)

Sama kuin valtakunnallinen SAB28. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

SAB29 Perustason alkeet 1 (ko, 2 op, vuositaso 1)

Sama kuin valtakunnallinen SAB31. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

SAB210 Perustason alkeet 2 (ko, 2 op, vuositaso 1)

Sama kuin valtakunnallinen SAB32. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

SAB311/SAB211 Abikertaus (ko, 1 op, vuositaso 3)

Opintojaksolla kerrataan aiemmin opittua ja harjoitellaan erilaisia tehtäviä ylioppilaskoetta varten. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

SAB312/SAB212 Saksan kielidiplomi 1 (Deutsches Sprachdiplom I) (ko, 2 op, vuositaso 2 - 3)

Opintojaksolla harjoitellaan suoriutumaan saksan kielidiplomitutkinnon helpommasta ensimmäisestä osasta (Deutsches Sprachdiplom I). Kirjallisesta ja suullisesta kokeesta koostuva Sprachdiplom I -tutkinto on vaativuustasoltaan eurooppalaisen viitekehyksen kielitaidon tasoasteikon tasoa A2/B1 vastaava. Opintojaksoa ja tutkintoa suositellaan B-saksan opiskelijoille toisen tai kolmannen lukiovuoden aikana. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

SAB313/SAB213 Saksan kielidiplomi 2 (Deutsches Sprachdiplom II) (ko, 2 op, vuositaso 3)

Opintojaksolla harjoitellaan suoriutumaan saksan kielidiplomitutkinnon vaativammasta toisesta osasta (Deutsches Sprachdiplom II). Kirjallisesta ja suullisesta kokeesta koostuva Sprachdiplom I -tutkinto on vaativuustasoltaan eurooppalaisen viitekehyksen kielitaidon tasoasteikon tasoa B2/C1 vastaava. Opintojaksoa ja tutkintoa suositellaan A-oppimäärän opiskelijoille, mutta sen suorittaminen on mahdollista myös B-oppimäärän opiskelijoille. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

SAB314/SAB214 Saksaa luonnontieteilijöille (ko, 1-2 op, vuositaso 2 - 3)

Opintojakson tavoitteena on tutustua valitsemansa luonnontieteellisen tutkimuskohteen myötä luonnontiedealalle tyypilliseen sanastoon. Opiskelija kerää itselleen aihepiirisanastoa ja muuta aineistoa jatko-opintojaan varten lukemalla tutkimusartikkeleita tai kuuntelemalla luentoja tai osallistumalla johonkin kotimaiseen tai kansainväliseen kielikohtaiseen tai ainerajat ylittävään projektiin. Opintojakson voi suorittaa myös tiimissä, jolloin jokaisella ryhmän jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opintojakson laajuus riippuu suorituksen laajuudesta, joka sovitaan yhdessä opettajan kanssa. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

SAB315/SAB215 Tutkielmat ja projektit (ko, 2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija perehtyy syvällisesti johonkin saksan kielen ja kulttuurin sisältöalueeseen tai soveltaa niitä projektissaan. Opintojakson tuotos voi olla tutkielma, joka rakentuu tieteellisen tutkimuksen toimintaperiaatteille, tai jossakin muussa muodossa toteutuva projektituotos. Opintojakson voi suorittaa myös tiimissä, jolloin jokaisella ryhmän jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelijalla on merkittävä osuus opintojakson sisällön ja aikataulun suunnittelussa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

RANSKA B2- ja B3-oppimäärä

RAB31 Perustason alkeet 1 (va, 2 op, vuositaso 1)

Opintojaksolla tutustutaan opiskeltavan kielen asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita. Rohkaistaan tuottamaan ensimmäisiä kohdekielisiä suullisia ja kirjallisia tuotoksia. Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin. Monipuolisella arvioinnilla pyritään kannustamaan ja vahvistamaan opiskelijan motivaatiota vieraan kielen opiskelun alkuvaiheessa.

RAB32 Perustason alkeet 2 (va, 2 op, vuositaso 1)

Opintojaksolla harjoitellaan selviytymistä erilaisissa arjen kielenkäyttötilanteissa. Vahvistetaan ääntämistä ja intonaatiota sekä rohkaistaan opiskelijaa ilmaisemaan itseään kohdekielellä. Kannustetaan käyttämään vähäistäkin kielitaitoa esimerkiksi omiin mielenkiinnon kohteisiin liittyen. Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin ja tukee opiskelijan kehittymistä vieraalla kielellä toimijana.

RAB33/RAB21 Perustason alkeet 3 (va, 2 op, vuositaso 1)

Opintojaksolla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit liittyvät nuoren arkeen. Tutustutaan opiskelijalle tärkeisiin teemoihin esimerkiksi vapaa-aikaan, harrastuksiin ja kouluun. Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin. Itsearviointia voidaan käyttää auttamaan opiskelijaa ymmärtämään oman kielitaitonsa kehitystä

RAB34/RAB22 Perustaso 1 (va, 2 op, vuositaso 1)

Opintojaksolla havainnoidaan omaa ja kohdekielen kulttuuria ja niiden eroja sekä opetellaan kertomaan omasta kulttuurista kohdekielellä. Hankitaan tietoa omasta ja vieraasta kulttuurista ja vertaillaan niitä eri medioita käyttäen. Innostetaan opiskelijoita kansainväliseen toimintaan. Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin. Voidaan lisätä omaa tuottamista kuten esitelmää ja pienimuotoisia kirjoitelmia.

RAB35/RAB23 Perustaso 2 (va, 2 op, vuositaso 2)

Opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Harjoitellaan oman mielipiteen ilmaisemista ja tunteista kertomista. Käsitellään terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä teemoja kuten ihmissuhteet ja erilaiset elämäntilanteet. Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin ja vuorovaikutustaitojen arviointia voidaan vähitellen korostaa.

RAB36/RAB24 Perustaso 3 (va, 2 op, vuositaso 2)

Opintojaksolla tutustutaan kohdekielisen kielialueen historiaan ja kulttuuri-ilmioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta. Aihepiirejä ovat esimerkiksi musiikki, elokuvat, kirjallisuus ja kuvataide sekä ruoka- ja tapakulttuuri. Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin. Opintojakson aikana opiskelija tekee kohdekielisen tuotoksen esimerkiksi monimediaisen esityksen, jonka arvioinnissa voidaan toteuttaa vertaisarviointia.

RAB37/RAB25 Perustaso 4 (va, 2 op, vuositaso 2)

Opintojakson aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Voidaan käsitellä ammatinvalintaa ja jatko-opintoja opiskelijan omasta näkökulmasta. Vahvistetaan opiskelijan itseluottamusta työelämään liittyvissä kielenkäyttötilanteissa. Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin. Voidaan laatia esimerkiksi CV, työhakemus tai toteuttaa työhaastattelu.

RAB38/RAB26 Perustaso 5 (va, 2 op, vuositaso 2)

Opintojaksolla käsitellään ajankohtaisia ja globaaleja aiheita eri medioita käyttäen. Rohkaistaan mediakriittisyyteen ja syvennetään suullisen ja kirjallisen mielipiteen ilmaisemisen taitoja. Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin. Opintojakson aikana opiskelija voi esimerkiksi pitää blogia kohdemaan ajankohtaisista tapahtumista ja ilmiöistä.

RAB27 Perustason jatko 1 (va, 2 op, vuositaso 3)

Opintojakson aiheet liittyvät luontoon, erilaisiin asuinympäristöihin sekä kestäväan elämäntapaan. Mahdollisia käsiteltäviä asioita ovat ympäristöasiat, kierrätys sekä energian tuotanto ja käyttö. Aiheita voidaan käsitellä sekä henkilökohtaisesta, paikallisesta että globaalista näkökulmasta. Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin. Syvennetään tekstin tulkinnan ja tuottamisen taitoja.

RAB28 Perustason jatko 2 (va, 2 op, vuositaso 3)

Opintojaksolla syvennetään kielitaitoa ja vahvistetaan kulttuurista ymmärrystä tutustumalla tai osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön, vapaaehtoistyöhön ja työelämään. Vahvistetaan opiskelijan valmiuksia ylläpitää ja kehittää kielitaitoaan myös lukio-opintojen jälkeen. Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin. Itsearviointissa voidaan käyttää eurooppalaista taitotasosteikkoa luomaan jatkumoa tulevaisuuden kielio-pintoihin.

Koulukohtaiset opintojaksot**RAB29 Perustason alkeet 1 (ko, 2 op, vuositaso 1)**

Sama kuin valtakunnallinen RAB31. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

RAB210 Perustason alkeet 2 (ko, 2 op, vuositaso 1)

Sama kuin valtakunnallinen RAB32. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

RAB39 Perustason jatko 1 (ko, 2 op, vuositaso 3)

Sama kuin valtakunnallinen RAB27. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

RAB310 Perustason jatko 2 (ko, 2 op, vuositaso 3)

Sama kuin valtakunnallinen RAB28. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

RAB311/RAB211 Tutkielmat ja projektit (ko, 2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija perehtyy syvällisesti johonkin ranskan tieteenalaaan liittyvään itseään kiinnostavaan aiheeseen tai soveltaa tieteenalaa projektissaan. Opintojakson tuotos voi olla tutkielma, joka rakentuu tieteellisen tutkimuksen toimintaperiaatteille, tai jossakin muussa muodossa toteutuva projektituotos. Opintojakson voi suorittaa myös tiimissä, jolloin jokaisella ryhmän jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelijalla on merkittävä osuus opintojakson sisällön ja aikataulun suunnittelussa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

ESPANJA B3-oppimäärä

EAB31 Perustason alkeet 1 (va, 2 op, vuositaso 1)

Opintojaksolla tutustutaan opiskeltavan kielen asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita. Rohkaistaan tuottamaan ensimmäisiä kohdekielisiä suullisia ja kirjallisia tuotoksia. Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin. Monipuolisella arvioinnilla pyritään kannustamaan ja vahvistamaan opiskelijan motivaatiota vieraan kielen opiskelun alkuvaiheessa.

EAB32 Perustason alkeet 2 (va, 2 op, vuositaso 1)

Opintojaksolla harjoitellaan selviytymistä erilaisissa arjen kielenkäyttötilanteissa. Vahvistetaan ääntämistä ja intonaatiota sekä rohkaistaan opiskelijaa ilmaisemaan itseään kohdekielellä. Kannustetaan käyttämään vähäistäkin kielitaitoa esimerkiksi omiin mielenkiinnon kohteisiin liittyen. Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin ja tukee opiskelijan kehittymistä vieraalla kielellä toimijana.

EAB33 Perustason alkeet 3 (va, 2 op, vuositaso 1)

Opintojaksolla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit liittyvät nuoren arkeen. Tutustutaan opiskelijalle tärkeisiin teemoihin esimerkiksi vapaa-aikaan, harrastuksiin ja kouluun. Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin. Itsearviointia voidaan käyttää auttamaan opiskelijaa ymmärtämään oman kielitaitonsa kehitystä

EAB34 Perustaso 1 (va, 2 op, vuositaso 2)

Opintojaksolla havainnoidaan omaa ja kohdekielen kulttuuria ja niiden eroja sekä opetellaan kertomaan omasta kulttuurista kohdekielellä. Hankitaan tietoa omasta ja vieraasta kulttuurista ja vertaillaan niitä eri medioita käyttäen. Innostetaan opiskelijoita kansainväliseen toimintaan. Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin. Voidaan lisätä omaa tuottamista kuten esitelmiä ja pienimuotoisia kirjoitelmia.

EAB35 Perustaso 2 (va, 2 op, vuositaso 2)

Opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Harjoitellaan oman mielipiteen ilmaisemista ja tunteista kertomista. Käsitellään terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä teemoja kuten ihmissuhteet ja erilaiset elämäntilanteet. Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin ja vuorovaikutustaitojen arviointia voidaan vähitellen korostaa.

EAB36 Perustaso 3 (va, 2 op, vuositaso 2)

Opintojaksolla tutustutaan kohdekielisen kielialueen historiaan ja kulttuuri-ilmioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta. Aihepiirejä ovat esimerkiksi musiikki, elokuvat, kirjallisuus ja kuvataide sekä ruoka- ja tapakulttuuri. Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin. Opintojakson aikana opiskelija tekee kohdekielisen tuotoksen esimerkiksi monimediaisen esityksen, jonka arvioinnissa voidaan toteuttaa vertaisarviointia.

EAB37 Perustaso 4 (va, 2 op, vuositaso 2)

Opintojakson aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Voidaan käsitellä ammatinvalintaa ja jatko-opintoja opiskelijan omasta näkökulmasta. Vahvistetaan opiskelijan itseluottamusta työelämään liittyvissä kielenkäyttötilanteissa. Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin. Voidaan laatia esimerkiksi CV, työhakemus tai toteuttaa työhaastattelu.

EAB38 Perustaso 5 (va, 2 op, vuositaso 3)

Opintojaksolla käsitellään ajankohtaisia ja globaaleja aiheita eri medioita käyttäen. Rohkaistaan mediakriittisyyteen ja syvennetään suullisen ja kirjallisen mielipiteen ilmaisemisen taitoja. Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin. Opintojakson aikana opiskelija voi esimerkiksi pitää blogia kohdemaan ajankohtaisista tapahtumista ja ilmiöistä.

EAB39 Tutkielmat ja projektit (ko, 2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija perehtyy syvällisesti johonkin espanjan tieteenalaan liittyvään itseään kiinnostavaan aiheeseen tai soveltaa tieteenalaa projektissaan. Opintojakson tuotos voi olla tutkielma, joka rakentuu tieteellisen tutkimuksen toimintaperiaatteille, tai jossakin muussa muodossa toteutuva projektituotos. Opintojakson voi suorittaa myös tiimissä, jolloin jokaisella ryhmän jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelijalla on merkittävä osuus opintojakson sisällön ja aikataulun suunnittelussa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

VENÄJÄ B3-oppimäärä**VEB31 Perustason alkeet 1 (va, 2 op, vuositaso 1)**

Opintojaksolla tutustutaan opiskeltavan kielen asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita. Rohkaistaan tuottamaan ensimmäisiä kohdekielisiä suullisia ja kirjallisia tuotoksia. Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin. Monipuolisella arvioinnilla pyritään kannustamaan ja vahvistamaan opiskelijan motivaatiota vieraan kielen opiskelun alkuvaiheessa.

VEB32 Perustason alkeet 2 (va, 2 op, vuositaso 1)

Opintojaksolla harjoitellaan selviytymistä erilaisissa arjen kielenkäyttötilanteissa. Vahvistetaan ääntämistä ja intonaatiota sekä rohkaistaan opiskelijaa ilmaisemaan itseään kohdekielellä. Kannustetaan käyttämään vähäistäkin kielitaitoa esimerkiksi omiin mielenkiinnon kohteisiin liittyen. Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin ja tukee opiskelijan kehittymistä vieraalla kielellä toimijana.

VEB33 Perustason alkeet 3 (va, 2 op, vuositaso 1)

Opintojaksolla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit liittyvät nuoren arkeen. Tutustutaan opiskelijalle tärkeisiin teemoihin esimerkiksi vapaa-aikaan, harrastuksiin ja kouluun. Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin. Itsearviointia voidaan käyttää auttamaan opiskelijaa ymmärtämään oman kielitaitonsa kehitystä

VEB34 Perustaso 1 (va, 2 op, vuositaso 2)

Opintojaksolla havainnoidaan omaa ja kohdekielen kulttuuria ja niiden eroja sekä opetellaan kertomaan omasta kulttuurista kohdekielellä. Hankitaan tietoa omasta ja vieraasta kulttuurista ja vertaillaan niitä eri medioita käyttäen. Innostetaan opiskelijoita kansainväliseen toimintaan. Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin. Voidaan lisätä omaa tuottamista kuten esitelmiä ja pienimuotoisia kirjoitelmia.

VEB35 Perustaso 2 (va, 2 op, vuositaso 2)

Opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Harjoitellaan oman mielipiteen ilmaisemista ja tunteista kertomista. Käsitellään terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä teemoja kuten ihmissuhteet ja erilaiset elämäntilanteet. Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin ja vuorovaikutustaitojen arviointia voidaan vähitellen korostaa.

VEB36 Perustaso 3 (va, 2 op, vuositaso 2)

Opintojaksolla tutustutaan kohdekielisen kielialueen historiaan ja kulttuuri-ilmiöihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta. Aihepiirejä ovat esimerkiksi musiikki, elokuvat, kirjallisuus ja kuvataide sekä ruoka- ja tapakulttuuri. Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin. Opintojakson aikana opiskelija tekee kohdekielisen tuotoksen esimerkiksi monimediaisen esityksen, jonka arvioinnissa voidaan toteuttaa vertaisarviointia.

VEB37 Perustaso 4 (va, 2 op, vuositaso 3)

Opintojakson aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Voidaan käsitellä ammatinvalintaa ja jatko-opintoja opiskelijan omasta näkökulmasta. Vahvistetaan opiskelijan itseluottamusta työelämään liittyvissä kielenkäyttötilanteissa. Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin. Voidaan laatia esimerkiksi CV, työhakemus tai toteuttaa työhaastattelu.

VEB38 Perustaso 5 (va, 2 op, vuositaso 3)

Opintojaksolla käsitellään ajankohtaisia ja globaaleja aiheita eri medioita käyttäen. Rohkaistaan mediakriittisyyteen ja syvennetään suullisen ja kirjallisen mielipiteen ilmaisemisen taitoja. Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin. Opintojakson aikana opiskelija voi esimerkiksi pitää blogia kohdemaan ajankohtaisista tapahtumista ja ilmiöistä.

VEB39 Tutkielmat ja projektit (ko, 2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija perehtyy syvällisesti johonkin espanjan tieteenalaan liittyvään itseään kiinnostavaan aiheeseen tai soveltaa tieteenalaa projektissaan. Opintojakson tuotos voi olla tutkielma, joka rakentuu tieteellisen tutkimuksen

toimintaperiaatteille, tai jossakin muussa muodossa toteutuva projektituotos. Opintojakson voi suorittaa myös tiimissä, jolloin jokaisella ryhmän jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelijalla on merkittävä osuus opintojakson sisällön ja aikataulun suunnittelussa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

LATINA B3- ja B2-oppimäärät

LAB31 Ikkunat auki antiikkiin (va, 2 op, vuositaso 1)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy kertomaan itsestään perusasioita latinaksi
- tutustuu kielen keskeisiin piirteisiin
- tutustuu antiikin kulttuuriin ja latinan kieleen nykyajan näkökulmasta
- ymmärtää latinan kielen aseman Euroopan kielten joukossa ja erityisesti romaanisissa kielissä.

Keskeiset sisällöt

- Rooman valtakunnan latinan kielen vaiheet pääpiirteittäin
- antiikin ja nykypäivän Italiaa ja roomalaisia

LAB32 Antiikin elämää (va, 2 op, vuositaso 1)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kielitietoisuuttaan ja oppii käyttämään kieliopillisia käsitteitä
- oppii ymmärtämään kielen rakenteita ja lisää muoto-opin osaamistaan
- tutustuu pääpiirteittäin elämäänsä antiikin aikaisessa kaupungissa.

Keskeiset sisällöt

- yksityinen ja julkinen elämä antiikissa
- työnteko antiikissa
- orjuus

LAB33/LAB21 Tietoa, taitoa ja taruperintöä (va, 2 op, vuositaso 1)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- laajentaa lauseopin osaamistaan
- harjaantuu lukemaan ja suomentamaan fiktiivisiä tekstejä.

Keskeiset sisällöt

- antiikin vapaa-aika
- antiikin roomalaisnuorten kasvatus ja koulunkäynti
- antiikin kreikkalais-roomalainen jumaltarusto ja faabelit

LAB34/LAB22 Rooman historian vaiheita (va, 2 op, vuositaso 2)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää muoto- ja lauseopin tuntemustaan
- tutustuu pääpiirteittäin Rooman historiaan

- tutustuu etruskeihin.

Keskeiset sisällöt

- Rooman varhaishistoria ja siihen liittyvät tarut
- Rooman historian käännekohdat
- Rooman kehittyminen maailmanvallaksi
- roomalainen aikakäsitys

LAB35/LAB23 Merkittäviä roomalaisia (va, 2 op, vuositaso 2)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- täydentää lauseopin osaamistaan
- hallitsee keskeisen muoto-opin
- syventää tietämystään roomalaisesta yhteiskunnasta
- tutustuu runomitoista heksametriin.

Keskeiset sisällöt

- Rooman historian merkkihenkilöitä
- roomalaiset hyveet

LAB36/LAB24 Kulttuuriperintömme (va, 2 op, vuositaso 2)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tietämystään sijamuotojen käytöstä lauseessa
- monipuolistaa käsitystään antiikista periytyvästä kulttuurista
- tutustuu lyyrisiin runomittoihin.

Keskeiset sisällöt

- antiikin kulttuurin eri alueet ja niiden merkitys kulttuuriperinnössämme
- antiikin tieteet ja taiteet

LAB37/LAB25 Viestejä menneisyydestä (va, 2 op, vuositaso 3)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hioo lauseopin (syntaksin) taitojaan
- tarkastelee elämän suuria kysymyksiä antiikin näkökulmasta autenttisten tekstikatkelmien pohjalta.

Keskeiset sisällöt

- tekstit avaimena menneisyyden arkeen
- antiikin roomalaisten elämä ja suhtautuminen elämän eri ilmiöihin

LAB38/LAB26 Latinaa kautta vuosisatojen (va, 2 op, vuositaso 3)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii muokattuja tekstejä ja helppoja autenttisia tekstinäytteitä
- nauttii latinan kielen moninaisuudesta kautta vuosisatojen ja ymmärtää latinan kielen arvon monenlaisen viestinnän välineenä.

Keskeiset sisällöt

- latinan kielen käyttöalueet myöhäisantiikista nykypäivään
- kristillinen ja humanistinen latina
- latinan lausuminen eri maissa
- Suomen latiniteetti

LAB27 Epiikkaa ja lyriikkaa (va, 2 op, vuositaso 3)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu analysoimaan tekstejä kieliopillisesti ja sisällöllisesti
- vahvistaa taitojaan autenttisten tekstien lukemisessa
- syventää osaamistaan runomitoista ja runoille tyypillisestä kielestä.

Keskeiset sisällöt

- epiikan ja lyriikan mestareita ja heidän tuotantoaan

LAB28 Retoriikkaa ja filosofiaa (va, 2 op, vuositaso 3)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu analysoimaan tekstejä kieliopillisesti ja sisällöllisesti
- vahvistaa taitojaan autenttisten tekstien lukemisessa
- tutustuu antiikin puhetautoon ja filosofiaan.

Keskeiset sisällöt

- antiikin puhujia ja filosofejia heidän henkilöhistoriansa ja kirjallisen tuotantonsa valossa

Koulukohtaiset opintojaksot

LAB29 Ikkunat auki antiikkiin (ko, 2 op, vuositaso 1)

Sama kuin valtakunnallinen LAB31. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

LAB210 Antiikin elämää (ko, 2 op, vuositaso 1)

Sama kuin valtakunnallinen LAB32. Kertaava opintojakso B2-kielen opiskelijoille. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

LAB39/LAB211 Klassinen kreikka (ko, 2 op, vuositaso 1 - 3)

Tavoitteena on vertailla antiikin kulttuurin erilaisia ilmiöitä nykyajan kulttuurin ilmiöihin sekä tarkastella, miten antiikin kreikkalainen kulttuuri on vaikuttanut ja vaikuttaa yhä nykyisiin kulttuureihin. Keskeisinä sisältöinä on tutustua kreikan kielen kirjaimiin sekä klassisen kreikan kieliopin perusteisiin. Lisäksi tarkastellaan kreikan kielen vaikutusta nykykieliin, erityisesti eri tieteenalojen sanastoihin. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

LAB310/LAB212/ HI9 Antiikista uuden ajan alkuun: tutkimuksen uudet tuulet 1 (ko, 1 op, vuositaso 1 - 3)

LAB311/LAB213/ HI10 Antiikista uuden ajan alkuun: tutkimuksen uudet tuulet 2 (ko, 2 op, vuositaso 1 - 3)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija perehtyy antiikin, keskiajan ja uuden ajan alun tutkimuksen uusimpiin virtauksiin ja tutustuu yliopiston tutkijoiden työhön. Historiaa ja

latinaa yhdistävän opintojakson työskentelytapa on vierailijaluennot, jotka toteutetaan yhteistyössä Tampereen yliopiston kanssa. Opintojaksolle osallistuvilta opiskelijalta ei edellytetä latinan kielen opintoja. Arviointi perustuu läsnäoloon luennoilla (1 op). Opiskelija voi lisäksi halutessaan tehdä luentopäiväkirjan (1 op). Opintojakso on sama kuin HI9/HI10. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

LAB312/LAB214 Tutkielmat ja projektit (ko, 2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija perehtyy syvällisesti johonkin latinan tieteenalaan liittyvään itseään kiinnostavaan aiheeseen tai soveltaa tieteenalaa projektissaan. Opintojakson tuotos voi olla tutkielma, joka rakentuu tieteellisen tutkimuksen toimintaperiaatteille, tai jossakin muussa muodossa toteutuva projektituotos. Opintojakson voi suorittaa myös tiimissä, jolloin jokaisella ryhmän jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelijalla on merkittävä osuus opintojakson sisällön ja aikataulun suunnittelussa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

MATEMATIIKKA

MAY1 Luvut ja yhtälöt (pa, 2 op, vuositaso 1)

Opintojaksossa keskitytään perusopetuksessa opiskeltujen sisältöjen kertaamiseen ja syventämiseen. Opintojakson aikana kiinnitetään erityistä huomiota siirtymiseen luvuista symbolien käyttöön. Opintojakson aikana voidaan keskittyä perusasioiden osaamisen vahvistamiseen tai osaamisen syventämiseen ja laajentamiseen. Opintojakson aikana myös luodaan ne opiskelutottumukset, joihin myöhempien opintojaksojen opiskelu perustuu sekä otetaan käyttöön ohjelmistoja, joita tullaan hyödyntämään myöhemmissä opinnoissa. Summatiivisen arvioinnin lisäksi hyödynnetään jatkuvaa ja formatiivista arviointia. Arviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi kokeena tai muuna arvioitavana työnä, jonka lisäksi voidaan käyttää esimerkiksi ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

Matematiikan pitkä oppimäärä

MAA2 Funktiot ja yhtälöt 1 (pa 3 op, vuositaso 1)

Vahvistetaan yhtälönratkaisuun ja funktion tarkasteluun liittyviä taitoja. Tutustutaan polynomi-, rationaali- ja juurifunktioihin sekä niiden ominaisuuksiin ja käyttöön ilmiöiden matemaattisessa mallintamisessa ja ongelmanratkaisussa. Opitaan ratkaisemaan funktioihin liittyviä yhtälöitä ja polynomiepäyhtälöitä. Opitaan hyödyntämään ohjelmistoja yhtälöiden ratkaisemisessa ja funktioiden tutkimisessa. Summatiivisen arvioinnin lisäksi hyödynnetään jatkuvaa ja formatiivista arviointia. Arviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi kokeena tai muuna arvioitavana työnä, jonka lisäksi voidaan käyttää esimerkiksi ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

MAA3 Geometria (pa 2 op, vuositaso 1)

Harjoitellaan erilaisiin kuvioihin ja kappaleisiin liittyvien tilanteiden hahmottamista. Opitaan käyttämään geometrista tietoa käsitteleviä lauseita. Ratkaistaan erilaisia geometrisia ongelmia. Opitaan hyödyntämään ohjelmistoja geometrian ongelmien ratkaisemisessa. Summatiivisen arvioinnin lisäksi hyödynnetään jatkuvaa ja formatiivista arviointia. Arviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi kokeena tai muuna arvioitavana työnä, jonka

lisäksi voidaan käyttää esimerkiksi ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

MAA4 Analyttinen geometria ja vektorit (pa 3 op, vuositaso 1)

Perehdytään geometriaan tasokoordinaatistossa. Tutkitaan erilaisia käyriä ja niiden yhtälöitä. Opitaan vektorin käsite ja vektorilaskennan perusteet. Opitaan ratkaisemaan tasogeometrian ongelmia vektoreiden avulla. Opitaan hyödyntämään ohjelmistoja käyrien ja vektoreiden tutkimisessa ja niihin liittyvissä sovelluksissa. Summatiivisen arvioinnin lisäksi hyödynnetään jatkuvaa ja formatiivista arviointia. Arviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi kokeena tai muuna arvioitavana työnä, jonka lisäksi voidaan käyttää esimerkiksi ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

MAA5 Funktiot ja yhtälöt 2 (pa, 2 op, vuositaso 2)

Tutustutaan sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmfunktioiden ominaisuuksiin ja niiden käyttöön ilmiöiden matemaattisessa mallintamisessa ja ongelmanratkaisussa. Harjaannutaan käyttämään ohjelmistoja funktioiden kuvaajien hahmottamisessa, mallintamisessa ja yhtälöiden ratkaisemisessa. Summatiivisen arvioinnin lisäksi hyödynnetään jatkuvaa ja formatiivista arviointia. Arviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi kokeena tai muuna arvioitavana työnä, jonka lisäksi voidaan käyttää esimerkiksi ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

MAA6 Derivaatta (pa, 3 op, vuositaso 2)

Tutustutaan raja-arvon käsitteeseen ja funktion jatkuvuuteen. Opitaan derivaatan käsite muutosnopeuden mittana ja määrittämään erilaisten funktioiden derivaatat. Harjaannutaan käyttämään derivaattaa funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja ääriarvo-ongelmien ratkaisemisessa. Opitaan hyödyntämään ohjelmistoja derivoimisessa ja sovellustehtävien yhteydessä. Summatiivisen arvioinnin lisäksi hyödynnetään jatkuvaa ja formatiivista arviointia. Arviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi kokeena tai muuna arvioitavana työnä, jonka lisäksi voidaan käyttää esimerkiksi ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

MAA7 Integraalilaskenta (pa, 2 op, vuositaso 2)

Tutustutaan integraalilaskennan peruskäsitteisiin kuten integraalifunktio ja määrätty integraali ja opitaan määrittämään yksinkertaisten funktioiden integraalifunktioita. Opitaan soveltamaan integraalilaskentaa pinta-alojen ja tilavuuksien määrittämisessä. Opitaan hyödyntämään ohjelmistoja integroimisessa ja sovellustehtävien yhteydessä. Summatiivisen arvioinnin lisäksi hyödynnetään jatkuvaa ja formatiivista arviointia. Arviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi kokeena tai muuna arvioitavana työnä, jonka lisäksi voidaan käyttää esimerkiksi ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

MAA8 Tilastot ja todennäköisyys (pa, 2 op, vuositaso 2)

Tutustutaan diskreettiin jakaumaan tunnuslukujen, regression ja korrelaation avulla. Perehdytään kombinatorisiin menetelmiin ja todennäköisyyslaskennan perusteisiin. Opitaan hyödyntämään ohjelmistoja jakaumien havainnollistamisessa, tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyksien laskemisessa. Summatiivisen arvioinnin lisäksi hyödynnetään jatkuvaa ja formatiivista arviointia. Arviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi kokeena tai muuna arvioitavana työnä, jonka lisäksi voidaan käyttää esimerkiksi ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

MAA9 Talousmatematiikka (pa, 1 op, vuositaso 2)

Opitaan hyödyntämään matemaattisia valmiuksia resurssien riittävyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan. Sovelletaan lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa. Opitaan sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtämään niiden rajoitukset. Opitaan hyödyntämään ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä. Summatiivisen arvioinnin lisäksi hyödynnetään jatkuvaa ja formatiivista arviointia. Arviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi kokeena tai muuna arvioitavana työnä, jonka lisäksi voidaan käyttää esimerkiksi ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

MAA10 3D-geometria (va, 2 op, vuositaso 3)

Syvennetään vektorilaskennan tuntemusta ja opitaan käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa. Opitaan tutkimaan xyz-koordinaatiston pisteitä, suoria ja tasoja vektoreiden avulla. Vahvistetaan avaruusgeometrian osaamista ääriarvosovellusten yhteydessä sekä tutustutaan kahden muuttujan funktioon. Opitaan käyttämään ohjelmistoja vektoreiden, suorien, tasojen ja pintojen havainnollistamisessa sekä vektorilaskennassa. Summatiivisen arvioinnin lisäksi hyödynnetään jatkuvaa ja formatiivista arviointia. Arviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi kokeena tai muuna arvioitavana työnä, jonka lisäksi voidaan käyttää esimerkiksi ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

MAA11 Algoritmit ja lukuteoria (va, 2 op, vuositaso 1 - 2)

Opitaan tuntemaan algoritmin käsite sekä tutkimaan, kuinka algoritmit toimivat. Opitaan toteuttamaan yksinkertaisia algoritmeja ohjelmoimalla. Perehdytään logiikan ja lukuteorian käsitteisiin, alkulukujen ominaisuuksiin sekä osataan tutkia kokonaislukujen jaollisuutta. Summatiivisen arvioinnin lisäksi hyödynnetään jatkuvaa ja formatiivista arviointia. Arviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi kokeena tai muuna arvioitavana työnä, jonka lisäksi voidaan käyttää esimerkiksi ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

MAA12 Analyysi ja jatkuva jakauma (va, 2 op, vuositaso 3)

Syvennetään ymmärrystä analyysin peruskäsitteistä. Osataan muodostaa ja tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita. Täydennetään integraalilaskennan taitoja sekä perehdytään jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja opitaan soveltamaan normaalijakaumaa. Opitaan käyttämään ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja epäoleellisten integraalien laskemisessa sovellusten yhteydessä. Summatiivisen arvioinnin lisäksi hyödynnetään jatkuvaa ja formatiivista arviointia. Arviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi kokeena tai muuna arvioitavana työnä, jonka lisäksi voidaan käyttää esimerkiksi ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

MAA13 Pitkän matematiikan kertaus (ko, 2 op, vuositaso 3)

Opintojaksolla kerrataan lukion oppimäärä ja harjoitellaan käyttämään opittuja tietoja ja taitoja monipuolisissa ongelmanratkaisutilanteissa matematiikan ylioppilaskoetta varten. Opintojakson arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

MAA14 Matematiikan tuki 1 (ko, 1 op)**MAA15 Matematiikan tuki 2 (ko, 1 op)**

Opintojakson tavoitteena on vahvistaa opiskelijan pitkän matematiikan osaamista yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

MAA16/MAB10 Lyhyen matematiikan kertaus (ko, 2 op)

Opintojaksolla kerrataan lukion oppimäärä ja harjoitellaan käyttämään opittuja tietoja ja taitoja monipuolisissa ongelmanratkaisutilanteissa matematiikan ylioppilaskoetta varten. Opintojakso on sama kuin MAB10. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

MAA17 Tutkielmat ja projektit (ko, 2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija perehtyy syvällisesti matematiikan tieteenalaan liittyvään itseään kiinnostavaan aiheeseen tai soveltaa tieteenalaa projektissaan. Opintojakson tuotos voi olla tutkielma, joka rakentuu tieteellisen tutkimuksen toimintaperiaatteille, tai jossakin muussa muodossa toteutuva projektituotos. Opintojakson voi suorittaa myös tiimissä, jolloin jokaisella ryhmän jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelijalla on merkittävä osuus opintojakson sisällön ja aikataulun suunnittelussa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Matematiikan lyhyt oppimäärä**MAB2 Lausekkeet ja yhtälöt (pa, 2 op, vuositaso 1)**

Opintojakson tavoitteena on oppia luottamaan omiin matemaattisiin taitoihin. Annettujen ongelmien ratkaisemisessa käytetään hyväksi lausekkeitä, yhtälöitä ja lukujonoja. Opitaan toisen asteen polynomifunktio ja yhtälö. Lisäksi opitaan käyttämään ohjelmistoja polynomifunktioiden tutkimisessa. Summatiivisen arvioinnin lisäksi hyödynnetään jatkuvaa ja formatiivista arviointia. Arviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi kokeena tai muuna arvioitavana työnä, jonka lisäksi voidaan käyttää esimerkiksi ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

MAB3 Geometria (pa, 2 op, vuositaso 1)

Ratkaistaan käytännön ongelmia yhdenmuotoisuuden, suorakulmaisen kolmion geometrian ja koordinaatiston avulla. Opitaan tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden tutkimista ohjelmistoilla. Osataan määrittää kuvioiden ja kappaleiden pinta-aloja ja tilavuuksia. Summatiivisen arvioinnin lisäksi hyödynnetään jatkuvaa ja formatiivista arviointia. Arviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi kokeena tai muuna arvioitavana työnä, jonka lisäksi voidaan käyttää esimerkiksi ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

MAB4 Matemaattisia malleja (pa, 2 op, vuositaso 2)

Ongelmissa sovelletaan lineaarista ja eksponentiaalista mallia sekä algebrallisesti että teknisillä apuvälineillä. Arvioidaan mallien hyvyttä ja käyttökelpoisuutta. Ratkaistaan potenssi- ja eksponenttiyhtälöitä. Summatiivisen arvioinnin lisäksi hyödynnetään jatkuvaa ja formatiivista arviointia. Arviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi kokeena tai muuna arvioitavana työnä, jonka lisäksi voidaan käyttää esimerkiksi ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

MAB5 Tilastot ja todennäköisyys (pa, 2 op, vuositaso 2)

Kurssilla käsitellään ja tulkitaan tilastollisia aineistoja tilastollisten tunnuslukujen, regression ja korrelaation avulla. Lisäksi perehdytään todennäköisyyslaskennan perusteisiin. Kurssilla hyödynnetään ohjelmistoja. Summatiivisen arvioinnin lisäksi hyödynnetään jatkuvaa ja formatiivista arviointia. Arviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi kokeena tai muuna arvioitavana työnä, jonka lisäksi voidaan käyttää esimerkiksi ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

MAB6 Talousmatematiikan alkeet (pa, 1 op, vuositaso 3)

Opintojakson tavoitteena on oppia ymmärtämään talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot. Opetellaan indeksit, koron käsite, verotus ja valuutanmuutokset. Lisäksi syvennetään prosenttilaskennan taitoja. Osataan hyödyntää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä. Summatiivisen arvioinnin lisäksi hyödynnetään jatkuvaa ja formatiivista arviointia. Arviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi kokeena tai muuna arvioitavana työnä, jonka lisäksi voidaan käyttää esimerkiksi ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

MAB7 Talousmatematiikka (pa, 1 op, vuositaso 3)

Opitaan soveltamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtämään niitä. Sovelletaankin lukujonoja ja niiden summia talouteen liittyvissä ongelmissa. Käsitellään korkolaskuja, talletuksia ja lainoja. Lisäksi opitaan hyödyntämään ohjelmistoja laskelmien tekemiseen. Opintojakso antaa valmiuksia oman talouden suunnitteluun. Summatiivisen arvioinnin lisäksi hyödynnetään jatkuvaa ja formatiivista arviointia. Arviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi kokeena tai muuna arvioitavana työnä, jonka lisäksi voidaan käyttää esimerkiksi ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

MAB8 Matemaattinen analyysi (va, 2 op, vuositaso 3)

Tutkitaan funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin. Opetellaan derivaatan käsite muutosnopeuden mittana sekä tutkitaan polynomifunktion kulkua. Määritetään polynomifunktioista ääriarvoja ja suurin ja pienin arvo suljetulla välillä sekä analyttisesti että ohjelmallisesti. Summatiivisen arvioinnin lisäksi hyödynnetään jatkuvaa ja formatiivista arviointia. Arviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi kokeena tai muuna arvioitavana työnä, jonka lisäksi voidaan käyttää esimerkiksi ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

MAB9 Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat (va, 2 op, vuositaso 2)

Tutustutaan normaali - ja binomijakaumaan sekä määritetään niihin liittyviä tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä. Vahvistetaan tilastojen käsittelytaitoja. Tutustutaan luottamusväleihin ja virhemarginaaleihin. Summatiivisen arvioinnin lisäksi hyödynnetään jatkuvaa ja formatiivista arviointia. Arviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi kokeena tai muuna arvioitavana työnä, jonka lisäksi voidaan käyttää esimerkiksi ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

MAB10 Lyhyen matematiikan kertaus (ko, 2 op, vuositaso 3)

Opintojaksolla kerrataan lukion oppimäärä ja harjoitellaan käyttämään opittuja tietoja ja taitoja monipuolisissa ongelmanratkaisutilanteissa matematiikan ylioppilaskoetta varten. Opintojakso on sama kuin MAA16. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

MAB11 Matematiikan tuki 1 (ko, 1 op)**MAB12 Matematiikan tuki 2 (ko, 1 op)**

Opintojakson tavoitteena on vahvistaa opiskelijan lyhyen matematiikan osaamista yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

MAB13 (ko, 1 op)**MAB14 (ko, 1 op)****MAB15 (ko, 1 op)**

Pitkän matematiikan opintojakso, joka ei korvaa mitään muuta lyhyen matematiikan opintojaksoa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

MAB16 (ko, 2 op)**MAB17 (ko, 2 op)****MAB18 (ko, 2 op)****MAB19 (ko, 2 op)****MAB20 (ko, 2 op)**

Pitkän matematiikan opintojakso, joka ei korvaa mitään muuta lyhyen matematiikan opintojaksoa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

MAB21 (ko, 3 op)

Pitkän matematiikan opintojakso, joka ei korvaa mitään muuta lyhyen matematiikan opintojaksoa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

MAB22 Tutkielmat ja projektit (ko, 2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija perehtyy syvällisesti matematiikan tieteenalaan liittyvään itseään kiinnostavaan aiheeseen tai soveltaa tieteenalaa projektissaan.

Opintojakson tuotos voi olla tutkielma, joka rakentuu tieteellisen tutkimuksen toimintaperiaatteille, tai jossakin muussa muodossa toteutuva projektituotos. Opintojakson voi suorittaa myös tiimissä, jolloin jokaisella ryhmän jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelijalla on merkittävä osuus opintojakson sisällön ja aikataulun suunnittelussa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

BIOLOGIA

BI1 Elämä ja evoluutio (pa, 2 op, vuositaso 1)

Opintojaksolla perehdytään elämän edellytyksiin ja kaikille eliöille tunnusomaisiin piirteisiin. Keskeinen näkökulma on evoluutio ja sen merkityksen ymmärtäminen. Opintojaksolla tutustutaan biologiseen tapaan hankkia ja kuvata tietoa sekä biologiaan osana luonnontieteitä.

Arviointia tapahtuu koko opintojakson ajan. Arviointi voi perustua esim. kokeisiin, ryhätöihin, tutkielmiin, työraportteihin. Arvioinnin kohteena voivat olla myös opiskelijan työskentelytaidot. Lisäksi voidaan käyttää vertais- ja itsearviointia.

BI2+3 (pa, 2 op, vuositaso 1)

Opintojakso koostuu moduuleista BI2 (1 op) ja BI3 (2 op). Arviointia tapahtuu koko opintojakson ajan. Arviointi voi perustua esim. kokeisiin, ryhätöihin, tutkielmiin,

työraportteihin. Arvioinnin kohteena voivat olla myös opiskelijan työskentelytaidot. Lisäksi voidaan käyttää vertais- ja itsearviointia.

BI2 Ekologian perusteet (1p)

Moduulissa perehdytään ekologian perusteisiin ja luonnon monimuotoisuuteen. Keskeisiä sisältöjä ovat esimerkiksi ekosysteemien rakenne, aineiden kierto ja energian virtaus.

Opintojaksolla tarkastellaan monimuotoisuuden merkitystä.

Arviointia tapahtuu koko opintojakson ajan. Arviointi voi perustua esim. kokeisiin, ryhätöihin, tutkielmiin, työraportteihin. Arvioinnin kohteena voivat olla myös opiskelijan työskentelytaidot. Lisäksi voidaan käyttää vertais- ja itsearviointia.

BI3 Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin (1 op)

Moduulissa perehdytään ympäristöongelmiin Suomessa ja muualla maailmassa. Keskeisiä sisältöjä ovat esimerkiksi ilmastomuutoksen vaikutukset ekosysteemeihin, ihmisen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen ja toiminta kestävän elämäntavan edistämiseksi ja ympäristön tilaan vaikuttaminen. Opintojaksolla tutustutaan ekologiseen tutkimukseen ja sen soveltamiseen ekosysteemien ja monimuotoisuuden suojelussa.

BI4 Solu ja perinnöllisyys (va, 2 op, vuositaso 2)

Opintojaksolla tarkastellaan tumallisen solun rakennetta ja toimintaa. Keskeisiä sisältöjä ovat esimerkiksi DNA, geeni, perinnöllisyys ja solujen lisääntyminen. Opintojaksolla pyritään käyttämään myös kokeellisia työtapoja.

Arviointia tapahtuu koko opintojakson ajan. Arviointi voi perustua esim. kokeisiin, ryhätöihin, tutkielmiin, työraportteihin. Arvioinnin kohteena voivat olla myös opiskelijan työskentelytaidot. Lisäksi voidaan käyttää vertais- ja itsearviointia.

BI5 Ihmisen biologia (va, 2 op, vuositaso 2)

Opintojaksolla perehdytään ihmisen rakenteisiin ja elintoimintoihin. Keskeisiä sisältöjä ovat esimerkiksi aineenvaihdunta, elimistön säätely, liikkuminen ja lisääntyminen.

Opintojaksolla tarkastellaan ihmiselimistön kykyä sopeutua muutoksiin ja pysyä terveenä.

Arviointia tapahtuu koko opintojakson ajan. Arviointi voi perustua esim. kokeisiin, ryhätöihin, tutkielmiin, työraportteihin. Arvioinnin kohteena voivat olla myös opiskelijan työskentelytaidot. Lisäksi voidaan käyttää vertais- ja itsearviointia.

BI6 Biotekniikka ja sen sovellukset (va, 2 op, vuositaso 2)

Opintojaksolla perehdytään biologian erilaisiin sovelluksiin lääketieteessä, teollisuudessa, elintarviketuotannossa, luonnonvarojen kestävän kehityksen mukaisessa käytössä ja ympäristönsuojelussa. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat geeniteknologian ja mikrobiologian erilaiset sovellukset.

Arviointia tapahtuu koko opintojakson ajan. Arviointi voi perustua esim. kokeisiin, ryhätöihin, tutkielmiin, työraportteihin. Arvioinnin kohteena voivat olla myös opiskelijan työskentelytaidot. Lisäksi voidaan käyttää vertais- ja itsearviointia.

BI7 Biologian kertaus (ko, 1 op, vuositaso 3)

Opintojaksolla kerrataan biologian keskeisiä sisältöjä ja harjoitellaan ylioppilaskokeessa tarvittavia valmiuksia. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

BI8 Ympäristö tutuksi - lajintuntemus haltuun (ko, 2-4 op)

Opintojakson tavoitteena on tutustua jonkin ekosysteemin lajistoon. Opiskelija voi suunnittelemassaan yksilöllisessä työssä erikoistua haluamaansa eliöryhmään, esimerkiksi kasveihin, kaloihin, lintuihin, perhosiin tai jäkäliin. Työ voi koostua monenlaisista tuotoksista. Opiskelu on itsenäistä ja etenee ohjaustuokioiden tukemana. Suorituksen laajuudesta riippuen opiskelija voi saada opintojaksosta 2-4 opintopistettä. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

BI9 Tutkielmat ja projektit (ko, 2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija perehtyy syvällisesti biologian tieteenalaan liittyvään itseään kiinnostavaan aiheeseen tai soveltaa tieteenalaa projektissaan.

Opintojakson tuotos voi olla tutkielma, joka rakentuu tieteellisen tutkimuksen toimintaperiaatteille, tai jossakin muussa muodossa toteutuva projektituotos. Opintojakson voi suorittaa myös tiimissä, jolloin jokaisella ryhmän jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelijalla on merkittävä osuus opintojakson sisällön ja aikataulun suunnittelussa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

BI10 Johdatus biologiaan (lu, 1 op, vuositaso 1)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija muodostaa evolutiiviseen näkökulmaan perustuvan näkökulman biologian opiskeluun. Opiskelija tutustuu tieteellisen tutkimuksen periaatteisiin ja harjaantuu tarkastelemaan biologisia ilmiöitä monipuolisten esimerkkien avulla. Opintojakso luo pohjaa opiskelijan kyvyille havainnoida muuntelua ja sopeutumista eliöpopulaatioissa. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

BI11 Eliöiden luokittelu ja evoluutiobiologia (lu, 1 op, vuositaso 1 - 2)

Opintojakso on valtakunnallisen BI1:n lisäopintojakso. Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija syventää aiempia tietojaan eliökunnan luokittelusta ja evoluutiosta. Samalla hän oppii tulkitsemaan ja yhdistelemään erilaisin tutkimusmenetelmin saatua tietoa eliöiden evoluutiosta. Ydinsisältöjä ovat keskeisimmät taksonit, erilaiset lisääntymisstrategiat, muuntelun merkitys sopeutumisessa, evoluutiovoimat, ihmisen evoluutio ja evoluution tutkiminen. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

BI12 Kaupunkiekologia (lu, 1 op, vuositaso 1 - 2)

Opintojakso on valtakunnallisten BI2:n ja BI3:n lisäopintojakso. Opintojakson tavoitteena on ympäristöekologian tietojen syventäminen kaupunkiluonnon tuntemuksessa. Keskeisiä sisältöjä ovat kaupunkien abioottiset ympäristötekijät, kaupunkien eliölajisto ja sen tila, kestävän kehityksen mukainen kaupunkisuunnittelu sekä kaupunkiekologisen tiedon hyödyntäminen ja merkitys yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

BI13 Solubiologia ja genetiikka (lu, 1 op, vuositaso 2)

Opintojakso on valtakunnallisen BI4:n lisäopintojakso. Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää biologisessa tutkimuksessa tarvittavia perustaitoja: havaintojen tekemistä, koejärjestelyjen suunnittelua, tutkimusvälineiden käyttöä ja tulosten analysointia. Keskeisiä sisältöjä ovat solun hienorakenne ja soluorganellien toiminta, erilaiset solutyypit, solun keskeiset aineenvaihduntareaktiot ja alan tieteellisiin saavutuksiin

tutustuminen. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

BI14 Geenit, terveys ja sairaus (lu, 1 op, vuositaso 2)

Opintojakso on valtakunnallisen BI5:n lisäopintojakso. Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii tarkastelemaan BI5-opintojakson sisältöjä genomitiedon näkökulmasta sekä ymmärtää perimän ja ympäristön yhteisvaikutuksen ihmisen terveyden ja elimistön homeostaasin ylläpidossa. Keskeisiä sisältöjä ovat ravitsemus ja terveys, elimistön puolustusmekanismit, ympäristön haitalliset aineet ja genomitiedon monipuolinen hyödyntäminen. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

BI15 Biotekniikan työt ja tutkimukset (lu, 1 op, vuositaso 2)

Opintojakso on valtakunnallisen BI6:n lisäopintojakso. Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää laboratoriotyöskentelyn ja biologisen tutkimuksen taitojaan sekä tutustuu biotekniikan sovelluksiin ja tutkimukseen. Opintojakson sisältöjä ovat molekyylibiologian perustekniikat, entsyymien hyödyntäminen teollisuudessa ja muilla teollisuudenaloilla, biotekniikka elintarvikkeiden valmistuksessa ja biotekniikan hyödyntäminen kestävän kehityksen edistämässä. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

BI16 Luonnontuntemus (lu, 2-3 op)

Opintojakson tavoitteena on oppia tarkkailemaan luontoa, tunnistamaan peruslajistoa ja tutustua luonnonharrastus- ja ympäristönsuojelujärjestöjen toimintaan Suomessa. Opiskelija harjoittelee havainnoimaan lajiston muutoksia ympäristön tilan indikaattoreina ja esittämään ratkaisuja mahdollisiin ongelmiin. Opintojakson painotukset voivat vaihdella opiskelijan mielenkiinnon mukaan. Opiskelija voi osoittaa arvioitavan osaamisensa tutkielmalla tai muulla sovitulla tuotoksella. Opintojakso suoritetaan itsenäisesti opettajan ohjauksessa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

BI17 Luonnontieteen tutkielma (lu, 2-4 op, vuositaso 1)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii itsenäiseen työskentelyyn osana pitkäjänteistä tutkimusprosessia ja osaa yhdistellä biologian, fysiikan ja kemian opintojaksoilla hankkimiaan tietoja ja taitoja. Opintojaksolla tehdään luonnontieteellinen tutkimus. Opintojakson laajuus sovitaan opettajan kanssa. Arviointi perustuu omakohtaiseen tutkimustyöhön perustuvaan tutkielmaan.

BI18 Synteettinen biologia TUNI3 (lu, 2 op, vuositaso 2)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu synteettisen biologian mahdollisuuksiin ja oppii työskentelemään turvallisesti biotekniikan tutkimuslaboratoriossa. Opintojaksolla perehdytään tutkimusmenetelmiin, joilla bakteereja voidaan muokata geneettisesti. Opiskeltava kokonaisuus rakentuu laboratoriotyöluennoista ja laboratoriotöistä. Niiden yhteydessä opetellaan käyttämään standardoituja BioBricks-komponentteja, joita käsitellään DNA-tekniikan menetelmin. Materiaali voi olla englanninkielistä. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

BI19 Luonnontieteen projektit (lu, 2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija osallistuu luonnontieteellistä ymmärtämistä vahvistavaan projektiin. Projektissa opitaan toimimaan ryhmänä, osallistumaan projektisuunnitteluun ja toteuttamaan projekti yhdessä. Projekti voi olla myös koulun ulkopuolisen tahon järjestämä. Opintojakso arvioidaan sovitun projektituotoksen perusteella. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

MAANTIEDE

GE1+HI1 (pa, 4 op, vuositaso 1)

Integroitu opintojakso koostuu moduuleista GE1 ja HI1, jotka arvioidaan erikseen.

GE1 Maailma muutoksessa (2 op)

Opintojaksolla tutustutaan muuttuvaan maailmaan ja alueellisiin ilmiöihin geomedian keinoin. Keskeisiä sisältöjä ovat ilmastonmuutos ja sen syyt ja seuraukset sekä ihmiskunnan ja ympäristön muutokset. Opintojaksolla seurataan näihin liittyvää ajankohtaista uutisointia ja pohditaan ratkaisukeskeisesti kestävästä kehityksestä. Opintojakson arviointi voi sisältää esimerkiksi kurssityön, ryhmätyön, kokeen, karttakokeen, projektin tai portfolion. Opintojaksolla pyritään toteuttamaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia ja arviointi voi sisältää myös itse- ja vertaisarviointia. Arvioinnin kohteena voivat olla tietojen lisäksi maantieteen taidot.

HI1 Ihminen, ympäristö ja historia (2 op)

Opintojaksolla perehdytään ihmisen ja ympäristön väliseen vuorovaikutukseen, väestökehitykseen, globaalin talouden ja tekniikan kehitykseen esihistoriasta nykypäivään. Opintojaksolla harjoitellaan historiallisten lähteiden käyttöä ja tiedon tuottamista. Opiskelija voi saada tietoa edistymisestään opintojakson aikana esimerkiksi itse- ja vertaisarvioinnin kautta. Arviointi voidaan toteuttaa esimerkiksi aineistopohjaisena esseekokeena, ryhmämuotoisena kokeena tai erilaisina tehtävinä. Erityisenä arvioinnin kohteena on erilaisten aineistojen tulkinta- ja tiedonhankintataidot.

GE2 Sininen planeetta (va, 2 op, vuositaso 2 - 3)

Opintojaksolla syvennetään luonnonmaantieteellisten ilmiöiden ja luonnonmaantieteellisen nimistön tuntemusta. Keskeisiä sisältöjä ovat maan planetaariset liikkeet sekä ilma-, vesi- ja kivikehän toiminnan analysointi. Opintojaksolla harjoitellaan maisemantulkintaa kartta-, valokuva- ja satelliittikuva-aineistoista.

Opintojakson arviointi voi sisältää esimerkiksi kurssityön, ryhmätyön, kokeen, karttakokeen, projektin tai portfolion. Opintojaksolla pyritään toteuttamaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia ja arviointi voi sisältää myös itse- ja vertaisarviointia. Arvioinnin kohteena voivat olla tietojen lisäksi maantieteen taidot.

GE3 Yhteinen maailma (va, 2 op, vuositaso 2 - 3)

Opintojaksolla pohditaan ihmistoiminnan alueellisia piirteitä, kuten väestönkasvua, muuttoliikkeitä, kaupungistumista, luonnonvarojen hyödyntämistä, liikennettä sekä kehittyneisyyseroja. Teemoja tarkastellaan sekä maailmanlaajuisesti että paikallisesti erityisesti kestävästä kehityksestä näkökulmasta.

Opintojakson arviointi voi sisältää esimerkiksi kurssityön, ryhmätyön, kokeen, karttakokeen, projektin tai portfolion. Opintojaksolla pyritään toteuttamaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia ja arviointi voi sisältää myös itse- ja vertaisarviointia. Arvioinnin kohteena voivat olla tietojen lisäksi maantieteen taidot.

GE4 Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta (va, 2 op, vuositaso 3)

Opintojaksolla toteutetaan maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- tai vaikuttamisprojekti. Opintojakson tavoitteena on oppia havainnoimaan arkiympäristöjä, tulkitsemaan maisemaa ja karttoja, sekä kuvaamaan ja selittämään luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita. Keskeisiä näkökulmia kurssilla ovat aluesuunnittelu, osallistavat menetelmät, geomedian käyttö tutkimuksessa, arjessa ja työelämässä.

Opintojaksolla laaditaan maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- ja vaikuttamisprojekti, joka arvioidaan. Sen lisäksi voidaan arvioida mm. ryhmätyö, koe, karttakokeen, projekti tai portfolio. Opintojaksolla pyritään toteuttamaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia ja arviointi voi sisältää myös itse- ja vertaisarviointia. Arvioinnin kohteena voivat olla tietojen lisäksi maantieteen taidot.

GE5 Maantieteen kertaus (ko, 1 op, vuositaso 3)

Opintojaksolla kerrataan maantieteen keskeisiä sisältöjä ja harjoitellaan maantieteen ylioppilaskokeessa tarvittavia valmiuksia. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

GE6 Kaupunkimaantieteen opintojakso (ko, 2 op, vuositaso 1 - 2)

Opintojakson tavoitteena on ymmärtää kaupungistumisen, kaupunkikehityksen ja kaupunkien merkitys erityisesti kestävän kehityksen näkökulmasta. Opintojakson aikana havainnoidaan kaupunkiympäristöä ja pyritään tekemään tutustumiskäyntejä. Sisältöjä voivat olla esimerkiksi ajankohtaiset kaupunki- ja aluesuunnittelun hankkeet, kaupunkirakennemallit, segregaatio ja kehittyneisyyserojen näkyminen kaupungeissa. Sisällöissä voidaan huomioida opiskelijoiden mielenkiinnon kohteita ja ajankohtaisia asioita. Arviointi perustuu esimerkiksi annettujen tehtävien ja pienimuotoisen tutkimuksen tekemiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

GE7 Tutkielmat ja projektit (ko, 2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija perehtyy syvällisesti maantieteen tieteenalaan liittyvään itseään kiinnostavaan aiheeseen tai soveltaa tieteenalaa projektissaan.

Opintojakson tuotos voi olla tutkielma, joka rakentuu tieteellisen tutkimuksen toimintaperiaatteille, tai jossakin muussa muodossa toteutuva projektituotos. Opintojakson voi suorittaa myös tiimissä, jolloin jokaisella ryhmän jäsenellä tulee olla selkeä rooli.

Opiskelijalla on merkittävä osuus opintojakson sisällön ja aikataulun suunnittelussa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

FYSIIKKA

FY1 + FY2 Fysiikka, energia ja yhteiskunta (pa, 2 op, vuositaso 1)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu fysiikkaan systemaattisena, kokeellisuuteen nojautuvana tieteenä. Opiskelija perehtyy energiaan fysiikan keskeisenä käsitteenä ja saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon kestävästä energiatalouden näkökulmasta. Arviointiin voidaan liittää esimerkiksi opintojaksolla tehdystä työstä kirjoitettu tutkimusraportti ja opintojakson aikana käydyt ryhmäkeskustelut tai –esitykset.

FY3 Energia ja lämpö (va, 2 op, vuositaso 1)

Opintojakson tavoitteena on syventää ymmärrystä energiasta fysiikan keskeisenä käsitteenä sekä tutustua termodynamiikan käsitteisiin. Opintojakso antaa valmiuksia osallistua energiakeskusteluun yhteiskunnassa. Opintojakson keskeisiä sisältöjä ovat työn, energian ja hyötysuhteen käsitteet, lämpöopin systeemin tilanmuuttujat ja olomuodon muutokset. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön; luonnontieteellisen tiedon ymmärtämystä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Opintojakson aikana voidaan teettää esimerkiksi jokin kokeellinen työ, ryhmätyö, erilaisia palautustehtäviä tai useampia laajempia tehtäviä.

FY4 Voima ja liike (va, 2 op, vuositaso 1)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii ymmärtämään, soveltamaan ja tutkimaan kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä. Opintojaksolla käsitellään mekaanisen energian ja liikemäärän säilymlakeja. Opintojaksolla tarkastellaan mm. suoraviivaista liikettä, Newtonin lakeja ja törmäyksiä. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön; luonnontieteellisen tiedon ymmärtämystä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin.

FY5 Jaksollinen liike ja aallot (va, 2 op, vuositaso 2)

Opintojaksolla perehdytään ympyrä- ja värähdysliikkeeseen sekä gravitaatiovuorovaikutukseen. Aaltoliikkeen ominaisuuksiin tutustutaan mekaanisten aaltojen ilmiöiden, kuten heijastumisen, taittumisen ja interferenssi-ilmiöiden kautta. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön; luonnontieteellisen tiedon ymmärtämystä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin.

FY6 Sähkö (va, 2 op, vuositaso 2)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii ymmärtämään, soveltamaan ja tutkimaan kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä. Opintojaksolla tutustutaan mm. yksinkertaisiin tasavirtapiireihin, niissä oleviin komponentteihin sekä sähköstaattiseen vuorovaikutukseen ja sähkökenttään. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön; luonnontieteellisen tiedon ymmärtämystä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin.

FY7 Sähkömagnetismi ja valo (va, 2 op, vuositaso 2)

Opintojakson tavoitteena on sähkömagneettisen induktion ja sähkömagneettisen aaltoliikkeen ominaisuuksien ja merkityksen oppiminen valon ja varauksellisten hiukkasten käyttäytymisen kautta. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön; luonnontieteellisen tiedon ymmärtämystä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin.

FY8 Aine, säteily ja kvantittuminen (va, 2 op, vuositaso 3)

Opintojakson tavoitteena on ymmärtää hiukkasten ja säteilyn dualistinen luonne, massan ja energian vastaavuus, energian kvantittumisen käsite, ytimen rakenne ja radioaktiivisuus sekä säteilyn lajit, säteilyturvallisuus ja säteilyn hyötykäyttö. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön; luonnontieteellisen tiedon ymmärtämystä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin.

FY9 Fysiikan kokonaiskuva (ko, 2 op, vuositaso 3)

Opintojakson tavoitteena on luoda kokonaiskuva fysiikasta. Opintojakso yhdistää fysiikan eri osa-alueiden sisällöt mielekkääksi kokonaisuudeksi. Opintojaksolla syvennetään fysiikan osaamista ja harjoitellaan ylioppilaskokeeseen vastaamista. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

FY10 Kokeellinen fysiikka (ko, 2 op, vuositaso 2)

Opintojakso syventää ja täydentää muiden fysiikan opintojaksojen asioita. Opintojaksolla tutkitaan kokeellisesti fysiikan ilmiöitä eri osa-alueilta. Tavoitteena on oppia suunnittelemaan, toteuttamaan ja raportoimaan kokeellisia tutkimuksia. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

FY11 Tutkielmat ja projektit (ko, 2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija perehtyy syvällisesti fysiikan tieteenalaan liittyvään itseään kiinnostavaan aiheeseen tai soveltaa tieteenalaa projektissaan. Opintojakson tuotos voi olla tutkielma, joka rakentuu tieteellisen tutkimuksen toimintaperiaatteille, tai jossakin muussa muodossa toteutuva projektituotos. Opintojakson voi suorittaa myös tiimissä, jolloin jokaisella ryhmän jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelijalla on merkittävä osuus opintojakson sisällön ja aikataulun suunnittelussa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

FY12 Johdatus fysiikkaan (lu, 1 op, vuositaso 1)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija saa perusvalmiudet fysiikan syventäville opinnoille, perehtyy fysikaalisten mittausten tekemiseen ja niiden raportoimiseen. Opiskelija parantaa valmiuksiaan ratkaista fysiikan matemaattiseen mallintamiseen liittyviä ongelmia ja harjaantuu käyttämään matematiikan apuvälineitä luonnontieteeseen liittyvissä ongelmissa. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

FY13 Fysiikan syventävä: Lämpö (lu, 1 op, vuositaso 1)

Opintojakso on valtakunnallisen FY3:n lisäopintojakso. Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija syventää kokeellisten tutkimusten kautta tietämystään lämpöopin ja parantaa valmiuksiaan tehdä fysikaalisia mittauksia. Keskeisiä sisältöjä ovat lämpölaajeneminen, kaasulait ja energian muuntuminen muodosta toiseen. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

FY14 Fysiikan syventävä: Mekaniikka (lu, 1 op, vuositaso 1)

Opintojakso on valtakunnallisen FY4:n lisäopintojakso. Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija syventää kokeellisten tutkimusten kautta tietämystään mekaniikasta ja vahvistaa valmiuksiaan tehdä fysikaalisia mittauksia. Keskeisiä sisältöjä ovat Newtonin lait, liikkeen tutkiminen ja liikemäärä. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

FY15 Fysiikan syventävä: Aallot ja gravitaatio (lu, 1 op, vuositaso 2)

Opintojakso on valtakunnallisen FY5:n lisäopintojakso. Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija syventää kokeellisten tutkimusten kautta tietämystään mekaniikasta ja aaltoliikkeestä ja vahvistaa valmiuksiaan tehdä fysikaalisia mittauksia. Keskeisiä sisältöjä ovat mekaniikka ja ääni. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

FY16 Fysiikan syventävä: Sähkö (lu, 1 op, vuositaso 2)

Opintojakso on valtakunnallisen FY6:n lisäopintojakso. Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija syventää kokeellisten tutkimusten kautta tietämystään sähköopista ja vahvistaa valmiuksiaan tehdä fysikaalisia mittauksia. Keskeisiä sisältöjä ovat sähköstatiikka, virtapiirit ja elektroniikan komponentit. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

FY17 Fysiikan syventävä: Sähkömagnetismi (lu, 1 op, vuositaso 2)

Opintojakso on valtakunnallisen FY7:n lisäopintojakso. Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija syventää kokeellisten tutkimusten kautta tietämystään sähkömagnetismista ja vahvistaa valmiuksiaan tehdä fysikaalisia mittauksia. Keskeisiä sisältöjä ovat valo ja sähkömagneettinen induktio. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

FY18 Tähtitiede (lu, 2 op, vuositaso 1-2)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija saa perustiedot koko maailmankaikkeuden rakenteesta, tuntee maailmankaikkeuden historian sekä tutustuu tutkimusmenetelmiin ja havaintovälineisiin, joilla avaruudesta saadaan uutta tietoa. Keskeisiä sisältöjä ovat Aurinkokunta ja tähdet, Linnunradan rakenne, galaksit, tähtienvälinen avaruus, maailmankaikkeuden rakenne, maailmankaikkeuden synty ja kehitys, planeettojen synty, tähtien energiatalous ja alkuaineiden synty. Opintojaksolla voidaan vieraillla tähtitornilla. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

FY19 Ympäristöfysiikka (lu, 2 op, vuositaso 1-2)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii tarkastelemaan maapallon eri osien sisäisiä ja niiden välisiä vuorovaikutuksia ja pohtimaan niiden merkitystä ympäristön näkökulmasta. Opiskelija syventää luonnonmaantieteen tietojaan fysikaalisen mallintamisen ja ympäristökemian keinoilla sekä täydentää fysiikan tietoja havainnoimalla, miten fysikaaliset perusilmiöt ilmenevät luonnossa. Opintojaksolla pyritään tekemään yhteistyötä korkeakoulujen ja yritysten kanssa. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

FY20 Elektroniikka (lu, 2 op, vuositaso 2)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija syventää tietojaan ja taitojaan sähköopissa rakentamalla elektronisia laitteita. Opiskelija tutustuu elektroniikan peruskomponentteihin, -kytkentöihin ja sähköturvallisuuteen. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

FY21 Fysiikan jatko-opintovalmiudet (lu, 2 op, vuositaso 3)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija laajentaa osaamistaan lukion fysiikan oppimäärän ulkopuolelle ja vahvistaa jatko-opintovalmiuksiaan. Keskeisiä sisältöjä ovat

vinot törmäykset, kalteva taso, muuttuva ympyräliike, linssit ja peilit sekä vaihtovirta. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan numerolla.

FY22 Fysiikan matemaattiset menetelmät (lu, 1 op, vuositaso 3)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija parantaa valmiuksiaan korkeakoulutason fysiikan opiskeluun ja oppii soveltamaan matematiikkaa fysiikan ongelmissa. Keskeisiä sisältöjä ovat vektorilaskenta, derivaatta ja integraali, differentiaaliyhtälöt sekä kompleksiluvut. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

FY23 Luonnontieteen tutkielma (lu, 2-4 op, vuositaso 1)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii itsenäiseen työskentelyyn osana pitkäjänteistä tutkimusprosessia ja osaa yhdistellä biologian, fysiikan ja kemian kursseilla hankkimiaan tietoja ja taitoja. Opintojaksolla tehdään luonnontieteellinen tutkimus. Opintojakson laajuus sovitaan opettajan kanssa. Arviointi perustuu tutkimustyöhön pohjautuvaan tutkielmaan. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

FY24 Luonnontiede tänään TUNI1 (lu, 2 op, vuositaso 1 - 2)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija pystyy seuraamaan ja ymmärtämään tiedeuutisointia luonnontieteen näkökulmasta, ymmärtää luonnontieteen merkityksen teknologian kehittämisessä ja jokapäiväisessä elämässä sekä saa tietoa, missä ympäristöissä ja tehtävissä luonnontieteen asiantuntijat työskentelevät. Opintojaksolla tutustutaan eri aihepiireihin alan asiantuntijoiden opastuksella. Opintojaksolla kuunnellaan asiantuntijoiden pitämiä luentoja, keskustellaan luentojen teemoista ja tehdään kuhunkin aiheeseen liittyviä tehtäviä. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

FY25 Fysiikan mittaamenetelmät TAMK (lu, 2 op, vuositaso 2)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija syventää näkemystään fysiikan mittaamisesta, kehittää valmiuksiaan fysiikan harjoitustöiden tekemiseen ja työselostusten laatimiseen jatko-opintoja varten. Keskeisiä sisältöjä ovat mittaamenetelmät ja virhetarkastelu. Opintojakso toteutetaan yhteistyössä Tampereen ammattikorkeakoulun kanssa. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

KEMIA

KE1 + KE2 Kemia, minä ja yhteiskunta (pa, 2 op, vuositaso 1)

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan aiempaa kemian osaamista ja tuodaan näkyväksi kemian merkitystä opiskelijan omassa elämässä ja yhteiskunnassa. Opiskelija syventää käsitystään kemiallisista sidoksista ja niiden merkityksestä aineen ominaisuuksille. Tutustutaan ainemäärän käsitteeseen, mikä esittelee kemiasta kvantitatiivisen puolen. Kokeellisissa töissä harjoitellaan erityisesti turvallista ja huolellista työskentelyä sekä harjoitellaan johtopäätösten tekemistä havainnoista. Opinnoissa tutustutaan myös luonnontieteiden ratkaisuihin kestävän elämäntavan edistämässä. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön; kemiallisen tiedon ymmärtämystä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Voidaan esimerkiksi arvioida vapaasti netistä saatavilla olevan artikkelin analysointia ja pohdintaa tai kokeellisten töiden raportteja.

KE3 Molekyylit ja mallit (va, 2 op, vuositaso 1)

Opinnoissa tarkastellaan hiilen yhdisteitä, niiden rakennetta ja ominaisuuksia. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään molekyyliden mallintamisessa. Opintojakson keskeisimmät sisällöt käsittelevät mm. teemoja: liuosten valmistus ja laimentaminen, hiilyhdisteiden funktionaaliset ryhmät, nimeämisen perusteet sekä rakenteiden mallintaminen ja isomeria. Lisäksi tutustutaan spektrien antamaan informaatioon aineen rakenteesta ja kvanttimekaaniseen atomimalliin. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön; kemiallisen tiedon ymmärtämystä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Voidaan esimerkiksi arvioida digitaalisesti tuotettuja mallinnuksia.

KE4 Kemiallinen reaktio (va, 2 op, vuositaso 2)

Opinnoissa tarkastellaan erilaisia kemiallisia reaktioita ja niiden merkitystä elinympäristössä. Reaktioiden tarkastelussa edetään havainnoista reaktiotuotteiden päättelyyn ja reaktioyhtälön kirjoittamiseen. Reaktioyhtälöä käytetään myös reaktion kvantitatiivisessa tarkastelussa. Opintojakson keskeisimmät sisällöt käsittelevät mm. teemoja: reaktioyhtälön kirjoittaminen ja tasapainottaminen, reaktiotuotteiden saanto ja rajoittava tekijä, ideaalikaasun tilanyhtälö ja erilaiset kemialliset reaktiot, myös polymeroitumisreaktiot ja polymeerien ominaisuudet. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön; kemiallisen tiedon ymmärtämystä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Voidaan esimerkiksi arvioida pienryhmätyöskentelyn tuotoksia.

KE5 Kemiallinen energia ja kiertotalous (va, 2 op, vuositaso 2)

Opinnoissa käsitellään kemiallista energiaa ja energian varastointi- ja hyödyntämistapoja. Perehdytään luonnontieteellisen tutkimuksen suunnitteluun sekä tarkastellaan hapettumis- ja pelkistymisreaktioita ja niiden sovelluksia. Opintojakson keskeisimmät sisällöt käsittelevät mm. teemoja: kemiallisen reaktion energiamuutokset, reaktiosarja- ja seoslaskut, hapetusluvut, metallien ominaisuudet ja käyttökohteet sekä riittävyys ja kierrätettävyys ja sähkökemian keskeisimmät periaatteet. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön; kemiallisen tiedon ymmärtämystä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Voidaan esimerkiksi arvioida luonnontieteellisen tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointia ja suunnittelua.

KE6 Kemiallinen tasapaino (va, 2 op, vuositaso 2)

Opinnoissa otetaan käyttöön kemiallisen tasapainon käsite ja tarkastellaan sitä kvantitatiivisesti ja kvalitatiivisesti. Tieto- ja viestintäteknikan avulla esitetään tutkimustuloksia graafisesti ja tulkitaan tuloksia. Opintojakson keskeisimmät sisällöt käsittelevät teemoja: reaktionopeus, homogeenisen tasapainon kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen käsittely, hapot ja emäkset, puskuriliuosten toimintaperiaate. Opinnoissa tutustutaan myös kemian tarjoamiin mahdollisuuksiin ympäristö- ja terveysongelmien ratkaisuisissa. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön; kemiallisen tiedon ymmärtämystä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Voidaan esimerkiksi arvioida graafisesti tuotetun tutkimuksen tuloksia ja tulkintaa.

KE7 Kemian kokonaiskuva (ko, 2 op, vuositaso 3)

Opintojakson tavoitteena on luoda kokonaiskuva kemiasta. Opintojaksolla syvennetään kemian osaamista laskennallisella tasolla ja harjoitellaan kemian ylioppilaskokeeseen vastaamista. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

KE8 Kokeellinen kemia (ko, 2 op, vuositaso 2)

Opintojakson tavoitteena on perehtyä kemian erilaisiin työtapoihin. Opintojaksolla tehdään monipuolisesti erilaisia kemian laborointitöitä sekä vierailaan mahdollisuuksien mukaan kemian alan yrityksissä ja oppilaitoksissa. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

KE9 Tutkielmat ja projektit (ko, 2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija perehtyy syvällisesti kemian tieteenalaan liittyvään itseään kiinnostavaan aiheeseen tai soveltaa tieteenalaa projektissaan. Opintojakson tuotos voi olla tutkielma, joka rakentuu tieteellisen tutkimuksen toimintaperiaatteille, tai jossakin muussa muodossa toteutuva projektituotos. Opintojakson voi suorittaa myös tiimissä, jolloin jokaisella ryhmän jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelijalla on merkittävä osuus opintojakson sisällön ja aikataulun suunnittelussa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

KE10 Johdatus kemiaan (lu, 1 op, vuositaso 1)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija saa perusvalmiudet lukion kemian opinnoille sekä perehtyy kemian työtapoihin. Tärkeimpinä sisältöinä ovat mm. kemian suureytälöiden käyttö, kemiallinen sidos ja kokeellinen työskentely. Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen kemian osaamiseen esimerkiksi kokeellisen työskentelyn taitoihin. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

KE11 Orgaaninen kemia (lu, 2 op, vuositaso 2)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija syventää orgaanisten yhdisteiden reaktioiden ja nimeämisen osaamistaan. Opiskelija myös syventää biomolekyylien rakenteen ja reaktioiden osaamistaan sekä yhdistää aiemmilla kemian ja biologian opintojaksoilla opitun tiedon solun rakenteeseen ja toiminnan ymmärtämiseen. Opintojakson arviointi perustuu sekä kokeellisen että teoreettisen osaamisen arviointiin. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

KE12 Ympäristömme kemia (lu, 2 op, vuositaso 2)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää, että yksilön valinnoilla on merkitystä ympäristölle. Opintojakson sisältö voi vaihdella opiskelijoiden toivomuksien ja asian ajankohtaisuuden mukaan. Jaksolla voidaan käsitellä esimerkiksi vesien rehevöitymistä ja happamoitumista, vesi-, ilma- ja maaperäanalyysijä, kierrätys, ongelmajätteet ja ympäristön kemikalisoituminen. Opintojakson arviointi perustuu sekä kokeellisen että teoreettisen osaamisen arviointiin. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

KE13 Luonnontieteen tutkielma (lu, 2-4 op, vuositaso 1)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii itsenäiseen työskentelyyn osana pitkäjänteistä tutkimusprosessia, kokeellisten menetelmien käyttöä, yhdistelee biologian, fysiikan ja kemian kursseilla hankkimiaan tietoja ja taitoja, rohkaistuu osallistumaan valtakunnallisiin ja kansainvälisiin kilpailuihin, harjoittelee luomaan tutkimuskontakteja koulun ulkopuolisiin tahoihin sekä seuraa tiedekeskustelua. Opintojakson alussa on lyhyt yhteinen orientaatiojakso ja opiskelijat osallistuvat Tieteen tai Tekniikan päivien tapahtumiin tai vastaavaan tiedetapahtumaan. Sisältö riippuu opiskelijan aihevalinnasta. Opintopisteiden määrä riippuu tutkielman laajuudesta. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

KE14 Ympäristö, energia ja ihminen TUNI2 (lu, 2 op, vuositaso 2)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii työskentelemään tutkimuslaboratorioissa, arvioimaan laboratoriotulosten luotettavuutta ja oppii raportoimaan tieteellisiä tutkimustuloksia kirjallisesti ja esittämään niitä suullisesti. Opintojakso toteutetaan yhteistyönä Tampereen yliopiston tekniikan ja luonnontieteiden tiedekunnan kanssa. Opintojakso sisältää työluentoja, laboratoriokertoja ja tutkimustulosten analysointia. Aihealueina ovat ympäristön, energian ja ihmisen väliset suhteet – vaihtoehtoiset energiamuodot sekä aurinkokennon toimintaperiaate ja aurinkokennon rakentaminen. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

KE15 Laiteanalytiikka TAMK (lu, 2 op, vuositaso 1)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija perehtyy mahdollisimman monipuolisesti erilaisiin kemian analyysi- ja synteesimenetelmiin modernien analyysilaitteiden avulla. Opintojakso toteutetaan yhteistyönä TAMK:n kemiantekniikan osaston kanssa. Kaikki työt tehdään TAMK:ssa ja arviointiin sisältyy töiden suoritus ja raportointi. Opintojaksolla tehdään kemian töitä, joita ei ole mahdollista tehdä Clasulla, esimerkiksi nikkelin määrittäminen euron kolikosta (AAS), aspiriinisynteesi (FTIR-määrittäminen) ja kofeiinin määrittäminen kahvista (HPLC, nestekromatografi). Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

KE16 Spektroskopia (lu, 1 op, vuositaso 1 - 2)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu erilaisiin luonnontieteissä käytettäviin spektroskooppisiin menetelmiin sekä teoriassa että mahdollisuuksien mukaan käytännössä. Opintojaksolla tutustutaan spektroskooppisiin menetelmiin ja niiden toiminnan perusperiaatteisiin sekä opetellaan tulkitsemaan eri menetelmillä saatavia yksinkertaisten yhdisteiden spektrejä. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

KE17 Kokeellinen kemia luonnontieteilijöille 1 (lu, 1 op, vuositaso 1)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija syventää kemian ymmärtämistään ja vahvistaa kemian laboratoriotyöskentelytaitojaan. Opintojaksolla tehdään ensimmäisen vuoden kemian opintoja tukevia kokeellisen kemian töitä, mm. erilaisia titrauksia, seosten erottamisia, gravimetrisiä analyysejä. Opintojakson arvioinnissa painotetaan kokeellista osaamista ja sen raportointia. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

KE18 Kokeellinen kemia luonnontieteilijöille 2 (lu, 1 op, vuositaso 2)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija syventää kemian ymmärtämistään ja vahvistaa kokeellisen kemian työskentelytaitojaan. Opintojaksolla tehdään toisen ja kolmannen vuoden kemian opintoja tukevia kokeellisen kemian töitä, mm. sähkökemialliset kennot, orgaaniset reaktiot, polymeerit, liukoisuus. Opintojakson arvioinnissa painotetaan kokeellista osaamista ja sen raportointia. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

KE19 Luonnontieteiden projektit (lu, 2 op, vuositaso 1 - 2)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija osallistuu luonnontieteiden ymmärtämistä tukevaan koulun tai ulkopuolisen tahon järjestämään projektiin sekä oppii toimimaan ryhmässä ja suunnittelemaan omaa toimintaansa. Opintojaksolla toteutetaan

luonnontieteisiin liittyvä projekti. Arviointi perustuu toteutettuun projektiin. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

KE20 Työkurssi TAMK 1 (lu, 2 op, vuositaso 2)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija syventää laboratoriotyöskentelytaitojaan orgaanisen kemian ja mikrobiologian aloilta. Opintojakso toteutetaan yhteistyössä Tampereen ammattikorkeakoulun kanssa. Kaikki työt tehdään TAMK:ssa ja arviointiin sisältyy töiden suoritus ja raportointi. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

KE21 Työkurssi TAMK 2 (lu, 2 op, vuositaso 2)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija syventää laboratoriotyöskentelytaitojaan analyyttisen kemian alalta ja oppii laiteanalytiikan perusteita. Opintojakso toteutetaan yhteistyössä Tampereen ammattikorkeakoulun kanssa. Kaikki työt tehdään TAMK:ssa ja arviointiin sisältyy töiden suoritus ja raportointi. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

KE22 Biokemia (lu, 2op, vuositaso 2)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija syventää tietojaan elämälle tärkeistä biomolekyyleistä sekä tuntee biomolekyylien rakenteita, ominaisuuksia ja keskeisiä reaktioita, ja osaa tutkia kokeellisesti biomolekyylien ominaisuuksia, pitoisuuksia ja toimintaa. Opintojaksolla tutustutaan mm. hiilihydraattien, lipidien, nukleiinihappojen ja proteiinien kemialliseen rakenteeseen, ominaisuuksiin ja toimintaan sekä biokemian peruslaboratoriotekniikoihin. Opintojakson arviointi perustuu sekä kokeellisen että teoreettisen osaamisen arviointiin. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

FILOSOFIA

FI1 Johdatus filosofiseen ajatteluun (pa, 2 op, vuositaso 1)

Opintojaksolla perehdytään filosofian luonteeseen ja filosofisiin kysymyksiin. Keskiössä ovat ajattelun taidot: kriittisyys, käsitteellisyys, taitava argumentointi ja pätevä päättely. Näitä taitoja harjoitellaan monipuolisesti filosofian työtapoja hyödyntäen. Lisäksi tutustutaan tietoon ja olemassaoloon liittyviin filosofisiin kysymyksiin sekä tiedon luonteeseen lukion eri oppiaineissa. Arvioinnilla pyritään tukemaan opiskelijan oppimista suhteessa opintojakson tavoitteisiin ja sisältöihin. Summatiivinen arviointi perustuu opintojaksolla annettuihin osaamisen näyttöihin huomioiden erilaiset arviointikäytännöt.

FI2 Etiikka (pa, 2 op, vuositaso 1 - 2)

Opintojaksolla perehdytään etiikan keskeisiin käsitteisiin ja kysymyksiin. Tutustutaan eri etiikan teorioihin sekä soveltavaan etiikkaan, kuten ympäristöä koskeviin eettisiin kysymyksiin. Lisäksi harjoitellaan jäsentämää ja perustelemaan sekä omia elämänvalintoja että elämän merkityksellisyyttä filosofisen etiikan avulla. Arvioinnilla pyritään tukemaan opiskelijan oppimista suhteessa opintojakson tavoitteisiin ja sisältöihin. Summatiivinen arviointi perustuu opintojaksolla annettuihin osaamisen näyttöihin huomioiden erilaiset arviointikäytännöt.

FI3 Yhteiskuntafilosofia (va, 2 op, vuositaso 2 - 3)

Opintojaksolla tutustutaan erilaisiin yhteiskuntafilosofisiin kysymyksiin, jotka käsittelevät mm. oikeudenmukaisuutta, demokratiaa, hyvinvointia ja tasa-arvoa. Tavoitteena on

perehtyä erilaisiin poliittisiin ihanteisiin ja aatteisiin niin kansallisesta kuin globaalistakin näkökulmasta, sekä oppia soveltamaan yhteiskuntafilosofista tietämystä ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin, jotka liittyvät mm. ympäristöongelmiin, kulttuurien kohtaamiseen, teknologian ja tekoälyn vaikutuksiin sekä vallan problematiikkaan. Arvioinnilla pyritään tukemaan opiskelijan oppimista suhteessa opintojakson tavoitteisiin ja sisältöihin. Summatiivinen arviointi perustuu opintojaksolla annettuihin osaamisen näyttöihin huomioiden erilaiset arviointikäytännöt.

FI4 Totuus (va, 2 op, vuositaso 2 - 3)

Opintojaksolla perehdytään filosofisiin teorioihin totuudesta, tiedosta, todellisuuden luonteesta ja tieteestä. Tutustutaan kielen ja merkitysten rooliin todellisuuden hahmottamisessa. Perehdytään tieteellisen tutkimuksen luonteeseen ja menetelmiin, sekä harjoitellaan arvioimaan havainnon ja tiedon sekä tieteellisten teorioiden suhdetta totuuteen huomioiden eri tieteiden tavat selittää, ennustaa, ymmärtää ja tulkita tieteellistä tietoa. Arvioinnilla pyritään tukemaan opiskelijan oppimista suhteessa opintojakson tavoitteisiin ja sisältöihin. Summatiivinen arviointi perustuu opintojaksolla annettuihin osaamisen näyttöihin huomioiden erilaiset arviointikäytännöt.

FI5 Filosofian kertaus (ko, 1 op, vuositaso 3)

Opintojaksolla kerrataan filosofian valtakunnallisen oppimäärän keskeisiä sisältöjä ja harjoitellaan filosofian ylioppilaskoetta varten. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

FI6 Tieteen etiikan ongelmia (ko, 2 op, vuositaso 2 - 3)

Opintojakson tavoitteena on perehtyä tieteellisen tutkimuksen eettiseen ulottuvuuteen. Tieteen etiikan ongelmat koskevat tutkimusmenetelmiä, tiedeyhteisön sisäisiä suhteita sekä tutkimustulosten ja niiden teknologisen soveltamisen vaikutuksia yhteiskuntaan. Opintojaksolla käsitellään historiallisia ja ajankohtaisia esimerkkejä tutkimustyön eettisistä ongelmista eri tieteenaloilla. Arviointi perustuu opintojakson aihepiiriin liittyvään tutkielmaan. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

FI7 Tutkielmat ja projektit (ko, 2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija perehtyy syvällisesti filosofian tieteenalaan liittyvään itseään kiinnostavaan aiheeseen tai soveltaa tieteenalaa projektissaan. Opintojakson tuotos voi olla tutkielma, joka rakentuu tieteellisen tutkimuksen toimintaperiaatteille, tai jossakin muussa muodossa toteutuva projektituotos. Opintojakson voi suorittaa myös tiimissä, jolloin jokaisella ryhmän jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelijalla on merkittävä osuus opintojakson sisällön ja aikataulun suunnittelussa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

PSYKOLOGIA

PS1 Toimiva ja oppiva ihminen (pa, 2 op, vuositaso 1)

Psykologian ensimmäinen opintojakso johdattaa psykologiaan tieteenä. Ihmisen toimintaa tarkastellaan biologisten, psyykkisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden kokonaisuutena. Keskeisiä teemoja ovat oppimisen taidot ja psyykkinen hyvinvointi. Arviointi kohdistuu opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen keskeisten sisältöjen soveltamista painottaen. Opiskelijalla on mahdollisuus näyttää osaamistaan

monipuolisilla tavoilla. Arvioinnin yhtenä kohteena voi olla projektityö jostakin hyvinvoinnin ilmiöstä.

PS2 Kehittyvä ihminen (va, 2 op, vuositaso 2)

Opintojaksolla perehdytään yksilön kehitykseen elämänkulun aikana sekä kehitykseen vaikuttaviin tekijöihin erityisesti lapsuudessa ja nuoruudessa. Opintojakso tarjoaa monipuolisia välineitä eri-ikäisten ihmisten ja oman elämän ymmärtämiseen. Arviointi kohdistuu opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen keskeisten sisältöjen soveltamista painottaen. Opiskelijalla on mahdollisuus näyttää osaamistaan monipuolisilla tavoilla. Arvioinnin yhtenä kohteena voi olla elämänkaarityö.

PS3 Tietoa käsittelevä ihminen (va, 2 op, vuositaso 2)

Opintojaksolla tarkastellaan aivotoiminnan yhteyttä psyykkisiin ilmiöihin. Tarkkaavaisuuden, havaitsemisen, muistin toiminnan ja päätöksenteon periaatteet tulevat tutuiksi. Opintojaksolla suunnitellaan psykologinen tutkimus. Arviointi kohdistuu opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen keskeisten sisältöjen soveltamista painottaen. Opiskelijalla on mahdollisuus näyttää osaamistaan monipuolisilla tavoilla. Arvioinnin yhtenä kohteena voi olla kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen.

PS4 Tunteet ja mielenterveys (va, 2 op, vuositaso 3)

Keskeisiä teemoja ovat tunteet, stressi, kriisit, uni sekä mielenterveys ja sen häiriöt. Opintojaksolla harjoitellaan tiedon soveltamista oman ja muiden psyykkisen hyvinvoinnin edistämiseen. Arviointi kohdistuu opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen keskeisten sisältöjen soveltamista painottaen. Opiskelijalla on mahdollisuus näyttää osaamistaan monipuolisilla tavoilla. Arvioinnin yhtenä kohteena voi olla projektityö yhdestä mielenterveydenhäiriöstä.

PS5 Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen (va, 2 op, vuositaso 3)

Opintojaksolla tutustutaan yksilöiden välisiin eroihin persoonallisuuden piirteissä, luovuudessa ja älykkyydessä. Yksilön toimintaa tarkastellaan persoonallisuuden, tilannetekijöiden ja kulttuurin vuorovaikutuksen näkökulmista. Arviointi kohdistuu opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen keskeisten sisältöjen soveltamista painottaen. Opiskelijalla on mahdollisuus näyttää osaamistaan monipuolisilla tavoilla. Arvioinnin yhtenä kohteena voi olla prosessiessee.

PS6 Psykologian kertaus (ko, 1 op, vuositaso 3)

Opintojaksolla kerrataan psykologian keskeisiä sisältöjä ja harjoitellaan ylioppilaskokeessa tarvittavia valmiuksia. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

PS7 Sosiaalipsykologia (ko, 2 op, vuositaso 3)

Opintojakson tavoitteena on ymmärtää ihmisen sosiaalista käyttäytymistä sekä sosiaalisen tiedon käsittelyä. Opintojaksolla harjoitellaan sosiaalisten tilanteiden tarkkailua sosiaalipsykologisesta viitekehystä. Arviointi perustuu annettujen tehtävien ja mahdollisen kokeen suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

PS8 Vapaaehtoistyön opintojakso (ko, 2 op, vuositaso 1 - 3)

Opintojakson tavoitteena on tutkia omakohtaisesti, miten muiden auttaminen parantaa omaa psyykkistä hyvinvointia. Opintojaksossa opiskelija tutustuu yhteiskunnan tarjoamiin mahdollisuuksiin ja toisaalta sen asettamiin rajoituksiin auttaa apua tarvitsevia jäseniään. Opiskelija peilaa omia kokemuksiaan auttamistyöstä ja sen vaikutuksia itseen sekä siihen sosiaaliseen ympäristöön, jossa työskentely tapahtuu. Opintojakso koostuu kolmesta osasta, joiden tulee olla suoritettuna, jotta opintojaksosta saa suoritusmerkinnän: perehdyttämisjakso, työskentelyjakso vapaaehtoisena, loppuraportointi. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

PS9/TE5 (ko, 2 op, vuositaso 1 - 3)

Opintojakson tavoitteena on ymmärtää ihmisen psyykkiseen, sosiaaliseen ja fyysiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä. Sisällöt pohjautuvat ympäristöpsykologiaan, terveystietoon sekä kulttuuripsykologiaan. Opintojaksolla keskitytään oman hyvinvoinnin tarkasteluun sekä edistämiseen pääasiassa käytännön harjoitteiden kautta. Opintojakson näkökulmia voidaan myös muokata osallistujien mielenkiinnon mukaan. Opintojakso on sama kuin TE5. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen sekä oppimispäiväkirjaan. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

PS10 Tutkielmat ja projektit (ko, 2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija perehtyy syvällisesti psykologian tieteenalaan liittyvään itseään kiinnostavaan aiheeseen tai soveltaa tieteenalaa projektissaan. Opintojakson tuotos voi olla tutkielma, joka rakentuu tieteellisen tutkimuksen toimintaperiaatteille, tai jossakin muussa muodossa toteutuva projektituotos. Opintojakson voi suorittaa myös tiimissä, jolloin jokaisella ryhmän jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelijalla on merkittävä osuus opintojakson sisällön ja aikataulun suunnittelussa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

HISTORIA**GE1+HI1 (pa, 4 op, vuositaso 1)**

Integroitu opintojakso koostuu moduuleista GE1 ja HI1, jotka arvioidaan erikseen.

GE1 Maailma muutoksessa (2 op)

Opintojaksolla tutustutaan muuttuvaan maailmaan ja alueellisiin ilmiöihin geomedian keinoin. Keskeisiä sisältöjä ovat ilmastonmuutos ja sen syyt ja seuraukset sekä ihmiskunnan ja ympäristön muutokset. Opintojaksolla seurataan näihin liittyvää ajankohtaista uutisointia ja pohditaan ratkaisukeskeisesti kestävää kehitystä. Opintojakson arviointi voi sisältää esimerkiksi kurssityön, ryhmätyön, kokeen, karttakokeen, projektin tai portfolion. Opintojaksolla pyritään toteuttamaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia ja arviointi voi sisältää myös itse- ja vertaisarviointia. Arvioinnin kohteena voivat olla tietojen lisäksi maantieteen taidot.

HI1 Ihminen, ympäristö ja historia (2 op)

Opintojaksolla perehdytään ihmisen ja ympäristön väliseen vuorovaikutukseen, väestökehitykseen, globaalin talouden ja tekniikan kehitykseen esihistoriasta nykypäivään. Opintojaksolla harjoitellaan historiallisten lähteiden käyttöä ja tiedon tuottamista.

Opiskelija voi saada tietoa edistymisestään opintojakson aikana esimerkiksi itse- ja vertaisarvioinnin kautta. Arviointi voidaan toteuttaa esimerkiksi aineistopohjaisena esseekokeena, ryhmämuotoisena kokeena tai erilaisina tehtävinä. Erityisenä arvioinnin kohteena on erilaisten aineistojen tulkinta- ja tiedonhankintataidot.

HI2 Kansainväliset suhteet (pa, 2 op, vuositaso 2)

Opintojaksolla tarkastellaan kansainvälisen politiikan ilmiöitä, valtasuhteiden muutoksia ja kansainvälistä yhteistyötä 1800-luvun lopusta nykypäivään. Opintojaksolla syvennetään historian taitoja: monipuolisten tietolähteiden hyödyntämistä, ristiriitaisten lähteiden kriittistä arviointia eri aikoina ja historiallisen tiedon tuottamista.

Opiskelija voi saada tietoa edistymisestään opintojakson aikana esimerkiksi itse- ja vertaisarvioinnin kautta. Arviointi voidaan toteuttaa esimerkiksi aineistopohjaisena esseekokeena, ryhmämuotoisena kokeena tai erilaisina tehtävinä. Erityisenä arvioinnin kohteena on lähdekritiikki.

HI3 Itsenäisen Suomen historia (pa, 2 op, vuositaso 2)

Opintojakson tarkoituksena on analysoida Suomen historian keskeisiä muutosprosesseja ja kehityslinjoja autonomian ajan loppupuolelta nykyaikaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman kehittyminen, muutoksiin liittyvät kriisit, siirtyminen sääty-yhteiskunnasta kansalaisyhteiskuntaan sekä poliittiset, taloudelliset ja kulttuuriset murrokset. Opintojaksolla perehdytään Suomen historian muuttuviin tulkintoihin ja historiallisen tiedon käyttöön.

Opiskelija voi saada tietoa edistymisestään opintojakson aikana esimerkiksi itse- ja vertaisarvioinnin kautta. Arviointi voidaan toteuttaa esimerkiksi aineistopohjaisena esseekokeena, ryhmämuotoisena kokeena tai erilaisina tehtävinä. Erityisenä arvioinnin kohteena on oman historiallisen tulkinnan tuottaminen.

HI4 eurooppalainen ihminen (va, 2 op, vuositaso 1 - 2)

Opintojaksolla perehdytään Euroopan kulttuurihistoriaan tutustumalla eurooppalaisen ajattelun, maailmankuvan ja sivistyksen kehitykseen antiikista nykypäivään. Keskeisiä teemoja ovat taiteen ja tieteen kehitys. Tavoitteena on myös ymmärtää tärkeimpien aatteiden merkitys historiassa ja nykypäivänä.

Opiskelija voi saada tietoa edistymisestään opintojakson aikana esimerkiksi itse- ja vertaisarvioinnin kautta. Arviointi voidaan toteuttaa esimerkiksi aineistopohjaisena esseekokeena, ryhmämuotoisena kokeena tai erilaisina tehtävinä. Erityisenä arvioinnin kohteena on taito tulkita erilaisia lähdeaineistoja kontekstistaan käsin sekä muutoksen ja jatkuvuuden tunnistaminen.

HI5 Ruotsin itämaasta Suomeksi (va, 2 op, vuositaso 1 - 2)

Opintojakso tarkastelee Suomen historiaa esihistoriasta autonomian aikaan osana Itämeren alueen historiaa. Yhteiskunnan, talouden ja ympäristön ohella kurssilla tutustutaan tavallisen ihmisen arkeen ja elämäntapaan. Lisäksi opintojaksolla huomioidaan oman lähialueen historia ja perehdytään erilaisiin tutkimusmenetelmiin.

Opiskelija voi saada tietoa edistymisestään opintojakson aikana esimerkiksi itse- ja vertaisarvioinnin kautta. Arviointi voidaan toteuttaa esimerkiksi aineistopohjaisena esseekokeena, ryhmämuotoisena kokeena tai erilaisina tehtävinä. Erityisenä arvioinnin kohteena on historian tutkimusmenetelmien ymmärtäminen.

HI6 Maailman kulttuurit kohtaavat (va, 2 op, vuositaso 2 - 3)

Opintojaksolla perehdytään kulttuurin käsitteeseen sekä Euroopan ulkopuolisten maanosien historiaan. Kurssilla käsitellään kulttuurieroja, tätä koskevan ajattelun muuttumista ja kulttuurien kohtaamista eri aikoina. Kulttuuri ymmärretään opintojaksolla laajasti ihmisen elämisen tapana.

Opiskelija voi saada tietoa edistymisestään opintojakson aikana esimerkiksi itse- ja vertaisarvioinnin kautta. Arviointi voidaan toteuttaa esimerkiksi aineistopohjaisena esseekokeena, ryhmämuotoisena kokeena tai erilaisina tehtävinä. Erityisenä arvioinnin kohteena on kulttuurinen lukutaito.

HI7 Historian kertaus (ko, 1 op, vuositaso 3)

Opintojaksolla kerrataan historian valtakunnallisen oppimäärän keskeisiä sisältöjä ja harjoitellaan historian ylioppilaskoetta varten. Arviointi perustuu harjoitustehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

HI8 Tampere ennen ja nyt (ko, 2 op)

Opintojakson tavoitteena on tutustua Tampereen kaupungin menneisyyteen ja nykyaikaan huomioiden samalla myös tulevaisuuden näköalat. Opintojaksolla käsitellään Tampereen syntyä ja kehitystä teollisen vallankumouksen eri aalloissa kohti nykyistä tieteen ja korkean teknologian kaupunkia. Kaupungin tapahtumien ja rakenteellisten muutosten yhteydet Suomen historian poliittisiin käännekohtiin ja maailmantalouden prosesseihin ovat keskeisiä tarkastelun kohteita. Arviointi perustuu Tampereen historiaan liittyvästä aiheesta laadittuun tutkielmaan. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

HI9 / LAB310 / LAB213 Antiikista uuden ajan alkuun: tutkimuksen uudet tuulet (ko, 1 op, vuositaso 1 - 3)**HI10 / LAB311 / LAB214 Antiikista uuden ajan alkuun: tutkimuksen uudet tuulet (ko, 2 op, vuositaso 1 - 3)**

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija perehtyy antiikin, keskiajan ja uuden ajan alun tutkimuksen uusimpiin virtauksiin ja samalla tutustuu yliopiston tutkijoiden työhön. Historiaa ja latinaa integroivan opintojakson työskentelytapa on vierailijaluennot, jotka toteutetaan yhteistyössä Tampereen yliopiston kanssa. Opintojaksolle osallistuvalla opiskelijalla ei edellytetä latinan kielen opintoja. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Arviointi perustuu läsnäoloon luennoilla (1 op). Opiskelija voi lisäksi halutessaan tehdä luentopäiväkirjan (1 op). Opintojakso on sama kuin LAB213/LAB214/LAB310/LAB311. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

HI11 Tutkielmat ja projektit (ko, 2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija perehtyy syvällisesti historian tieteenalaan liittyvään itseään kiinnostavaan aiheeseen tai soveltaa tieteenalaa projektissaan.

Opintojakson tuotos voi olla tutkielma, joka rakentuu tieteellisen tutkimuksen toimintaperiaatteille, tai jossakin muussa muodossa toteutuva projektituotos. Opintojakson voi suorittaa myös tiimissä, jolloin jokaisella ryhmän jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelijalla on merkittävä osuus opintojakson sisällön ja aikataulun suunnittelussa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

YHTEISKUNTAOPPI

YH1 Suomalainen yhteiskunta (pa, 2 op, vuositaso 1 - 2)

Opintojakson tavoitteena on oppia tuntemaan Suomen yhteiskuntajärjestelmä, sen toimintatavat sekä omat vaikutus- ja osallistumismahdollisuudet. Opintojaksolla harjaannutaan yhteiskunnallisen tiedon ja keskustelun seurantaan ja kriittiseen arviointiin. Opiskelija voi saada tietoa edistymisestään opintojakson aikana esimerkiksi itse- ja vertaisarvioinnin kautta. Arviointi voidaan toteuttaa esimerkiksi aineistopohjaisena esseekokeena, ryhmämuotoisena kokeena tai erilaisina tehtävinä. Tärkeä arvioinnin kohde on informaation kriittinen hallinta, esimerkiksi media-analyysin kautta.

YH2 Taloustieto (pa, 2 op, vuositaso 2 - 3)

Opintojakso johdattaa ymmärtämään talouden toimintaperiaatteita ja ajankohtaista talouspoliittista keskustelua. Se käsittelee asioita kansalaisten, yritysten ja valtioiden näkökulmasta. Teemoina ovat mm. julkistalouden toiminta, työn tekeminen ja yrittäminen sekä kestävä kehitys.

Opiskelija voi saada tietoa edistymisestään opintojakson aikana esimerkiksi itse- ja vertaisarvioinnin kautta. Arviointi voidaan toteuttaa esimerkiksi aineistopohjaisena esseekokeena, ryhmämuotoisena kokeena tai erilaisina tehtävinä. Tärkeä arvioinnin kohde on tilastojen lukutaito.

YH3 Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma (pa, 2 op, vuositaso 3)

Opintojaksolla perehdytään Euroopan yhdentymiseen ja globalisoituvaan maailmaan. Opiskelija oppii arvioimaan kansainvälisten ilmiöiden merkitystä yksilön ja yhteiskunnan kannalta. Opintojaksolla tutkitaan ja opitaan arvioimaan eurooppalaisuuteen, Euroopan unioniin, globalisaatioon ja turvallisuuteen liittyvää ajankohtaista tietoa.

Opiskelija voi saada tietoa edistymisestään opintojakson aikana esimerkiksi itse- ja vertaisarvioinnin kautta. Arviointi voidaan toteuttaa esimerkiksi aineistopohjaisena esseekokeena, ryhmämuotoisena kokeena tai erilaisina tehtävinä. Tärkeä arvioinnin kohde voi olla opiskelijan kyky tarkastella analyttisesti henkilökohtaisia ja siitä poikkeavia mielipiteitä.

YH4 Lakitieto (va, 2 op, vuositaso 1 -3)

Opintojakson tavoitteena on oppia tuntemaan Suomen oikeusjärjestys, tuomioistuinlaitoksen toiminta sekä omat oikeudet, edut ja velvollisuudet kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana. Opintojaksolla paneudutaan arkielämän keskeisempien oikeusasioden hoitamiseen.

Opiskelija voi saada tietoa edistymisestään opintojakson aikana esimerkiksi itse- ja vertaisarvioinnin kautta. Arviointi voidaan toteuttaa esimerkiksi aineistopohjaisena esseekokeena, ryhmämuotoisena kokeena tai erilaisina tehtävinä. Tärkeä arvioinnin kohde on lakitiedon käsitteet, niiden hallinta sekä kyky etsiä oikeudellista tietoa.

YH5 Yhteiskuntaopin kertaus (ko, 1 op, vuositaso 3)

Opintojaksolla kerrataan yhteiskuntaopin keskeisiä sisältöjä ja harjoitellaan ylioppilaskokeessa tarvittavia valmiuksia. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

YH6 Suomi ja maailma nyt (ko, 2 op)

Opintojakson tavoitteena on oppia ymmärtämään useista tekijöistä koostuvia laajoja yhteiskunnallisia ja kansainvälisiä kehityskulkuja ja pyrkiä hahmottamaan näiden syitä ja vaikutuksia. Opintojaksolla voidaan hyödyntää erilaisia asiantuntijavierailuja. Opiskelija laatii opintojakson aikana lähdemateriaaliin ja vierailuihin perustuvia vapaavalintaisia opinnäytteitä, jotka muodostavat perustan arvioinnille. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

YH7 Työelämä ja yrittäjyys (ko, 2 op, vuositaso 2 - 3)

Opintojakson tavoitteena on oppia yrittäjyyteen, yritystoimintaan ja työelämään liittyviä tietoja ja taitoja. Yrityselämään tutustutaan esimerkkien ja mahdollisten vierailujen avulla. Opintojakson alussa sovitaan, mitä yritystalouden osa-alueita opinnoissa painotetaan ja millaisiin näyttöihin arviointi perustuu. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

YH8 Tulevaisuudentutkimus (ko, 2 op, vuositaso 2 - 3)

Opintojakson tavoitteena on ymmärtää suomalaisen yhteiskunnan ja koko ihmiskunnan selviytymisstrategioita ja tulevaisuuden näköaloja tulevaisuudentutkimuksen menetelmiä hyödyntäen. Opiskelija laatii opintojakson aikana lähdemateriaaliin perustuvan vapaavalintaisen lopputyön. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

YH9 Tutkielmat ja projektit (ko, 2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija perehtyy syvällisesti yhteiskuntatieteiden tieteenalaan liittyvään itseään kiinnostavaan aiheeseen tai soveltaa tieteenalaa projektissaan. Opintojakson tuotos voi olla tutkielma, joka rakentuu tieteellisen tutkimuksen toimintaperiaatteille, tai jossakin muussa muodossa toteutuva projektituotos. Opintojakson voi suorittaa myös tiimissä, jolloin jokaisella ryhmän jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelijalla on merkittävä osuus opintojakson sisällön ja aikataulun suunnittelussa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

USKONTO**UE1 Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä (pa, 2 op, vuositaso 1)**

Opintojaksolla käsitellään uskontoa ilmiönä uskontotieteen näkökulmasta. Opintojaksolla tarkastellaan katsomusten yleismaailmallista luonnetta ja vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan. Opintojaksolla tutustutaan kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin keskeisiin piirteisiin, uskontojen yhteisiin juuriin ja niihin liittyviin ajankohtaisiin kysymyksiin. Opintojaksolla voidaan hyödyntää erilaisia arviointimenetelmiä, kuten itse-, ja vertaisarviointi, suullinen tai kirjallinen koe, esseet tai muut kurssitehtävät. Mahdollisia ovat esimerkiksi erilaiset projektit tai esitelmät, joissa tarkastellaan Lähi-idän uskontojen yhdistäviä ja erottavia piirteitä.

UE2 Maailmanlaajuinen kristinuskko (pa, 2 op, vuositaso 2)

Opintojaksolla tutustutaan kristinuskon syntyyn ja sen jakautumiseen eri kirkkokunniksi. Opintojaksolla perehdytään kristinuskon moninaisiin ilmenemismuotoihin sekä erilaisten kristillisten suuntausten vaikutukseen sekä yhteiskuntaan, että kulttuuriin historiallisesti ja nykypäivänä. Opintojaksolla voidaan hyödyntää erilaisia arviointimenetelmiä, kuten yksilö-,

pari- tai ryhmäkoe, esseet tai muut kirjalliset tuotokset, joissa aiheena voi olla esimerkiksi kristinuskon ilmeneminen eri maanosissa.

UE3 Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (va, 2 op, vuositaso 1 - 3)

Opintojaksolla syvennytään Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin, kuten esimerkiksi hindulaisuuteen, buddhalaisuuteen, kungfutselaisuuteen, taolaisuuteen ja shintolaisuuteen sekä luonnonuskontojen ja uusien uskonnollisten liikkeiden keskeisiin piirteisiin. Opintojaksolla tarkastellaan uskontojen vaikutusta yhteiskuntaan ja kulttuuriin sekä niiden ilmenemistä länsimaissa. Opintojaksolla voidaan hyödyntää erilaisia arviointimenetelmiä, kuten esseet, muut kirjalliset tuotokset tai projektit, joissa tarkastellaan esimerkiksi eri uskontojen ominaispiirteitä tai vertaillaan uskontoja eri näkökulmista.

UE4 Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa (va, 2 op, vuositaso 1 - 3)

Opintojaksolla tutustutaan monipuolisesti erilaisten katsomusten vaikutukseen ja merkitykseen suomalaisessa kulttuurissa, yhteiskunnassa ja yksilöiden elämässä. Opintojakson tavoitteena on tutustuttaa opiskelija uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden moninaisiin muotoihin Suomessa sekä suomalaiseen kulttuuriperintöön esimerkiksi vierailuiden kautta. Opintojaksolla voidaan hyödyntää erilaisia arviointimenetelmiä, kuten esimerkiksi itse-, ja vertaisarviointi tai erilaiset projektit kuten vapaaehtoistyön projekti. Opintojaksolla voidaan myös kirjoittaa oppimispäiväkirjaa tai tehdä tutkielmia uskonnon merkityksestä suomalaisessa yhteiskunnassa.

UE5 Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa (va, 2 op, vuositaso 1 - 3)

Opintojaksolla syvennytään monipuolisesti uskontojen vaikutukseen taiteissa ja populaarikulttuurissa. Opintojaksolla perehdytään esimerkiksi uskonnon ja taiteen väliseen suhteeseen ja uskonnon ilmenemiseen populaarikulttuurissa ja siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa ilmaistaan uskonnollisia teemoja. Opintojaksolla voidaan hyödyntää erilaisia arviointimenetelmiä, esimerkiksi yksilö-, pari- tai ryhmäkokeet tai projektityöt, joissa tarkastellaan uskonnon suhdetta taiteeseen tai populaarikulttuuriin.

UE6 Uskonto tiede ja media (va, 2 op, vuositaso 1 - 3)

Opintojaksolla käsitellään uskonnon ja median suhdetta monipuolisesti eri näkökulmista. Opintojaksolla syvennytään esimerkiksi uskonnon vaikutukseen mediassa, ja median vaikutukseen uskonnoissa. Opintojaksolla harjoitellaan myös uskontoon liittyvän mediasisällön tuottamista tai media-analyysin tekemistä. Opintojaksolla perehdytään myös uskonnon tutkimukseen eri tieteenalojen näkökulmista ja ajankohtaisiin tutkimusaiheisiin. Opintojaksolla voidaan hyödyntää erilaisia arviointimenetelmiä, esimerkiksi mediaan liittyvät yksilö- tai ryhmätyöt kuten media-analyysit, mediaseurannat tai mediasisällön tuottaminen.

UE7 Uskonnon kertaus (ko, 1 op, vuositaso 3)

Opintojaksolla kerrataan uskonnon keskeisiä sisältöjä ja harjoitellaan ylioppilaskokeessa tarvittavia valmiuksia. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

UE08 Tutkielmat ja projektit (ko, 2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija perehtyy syvällisesti johonkin oppiaineen keskeiseen sisältöalueeseen esimerkiksi teologian tai uskontotieteen näkökulmasta omien kiinnostuksen kohteidensa mukaan. Opintojakson tuotos voi olla tutkielma, joka rakentuu tieteellisen tutkimuksen toimintaperiaatteille, tai jossakin muussa muodossa toteutuva projektituotos. Opintojakson voi suorittaa myös tiimissä, jolloin jokaisella ryhmän jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelijalla on merkittävä osuus opintojakson sisällön ja aikataulun suunnittelussa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

ELÄMÄNKATSOMUSTIETO**ET1 Minä ja hyvä elämä (pa, 2 op, vuositaso 1 - 2)**

Opintojaksolla perehdytään erilaisiin hyvän elämän määritelmiin ja käsitteisiin. Näiden avulla opiskelijaa ohjataan rakentamaan oma merkityksellinen näkökulmansa hyvän elämän edellytyksiin ja tekemään elämänvalintoja muita ihmisiä, eri identiteettejä ja elämäntavoitteen mukaisesti. Opintojaksolla tutustutaan erilaisiin maailmankuviin ja ihmiskäsityksiin, jotka perustuvat laaja-alaisesti inhimillisen itseilmaisun muotoihin filosofiasta taiteeseen. Arvioinnilla pyritään tukemaan opiskelijan oppimista suhteessa opintojakson tavoitteisiin ja sisältöihin. Summatiivinen arviointi perustuu opintojaksolla annettuihin osaamisen näyttöihin huomioiden erilaiset arviointikäytännöt.

ET2 Minä ja yhteiskunta (pa, 2 op, vuositaso 1 - 2)

Opintojaksolla tarkastellaan yhteiskunnallisten ja sosiaalisten ilmiöiden merkitystä yksilön elämänvalinnoille ja elämäntavoitteen mukaisesti. Opiskelijaa ohjataan kriittisesti tutkimaan erilaisten yhteiskunnallisten toimijoiden ja rakenteiden roolia inhimillisen identiteetin rakentajina. Opintojaksolla tutustutaan aktiivisen kansalaisuuden merkitykseen ja pyritään kriittisesti arvioimaan yhteiskunnallisia näkökulmia sekä mielipiteitä mahdollisimman laaja-alaisesti. Arvioinnilla pyritään tukemaan opiskelijan oppimista suhteessa opintojakson tavoitteisiin ja sisältöihin. Summatiivinen arviointi perustuu opintojaksolla annettuihin osaamisen näyttöihin huomioiden erilaiset arviointikäytännöt.

ET3 Kulttuurit (va, 2 op)

Opintojaksolla perehdytään kulttuurin käsitteeseen ja sen moninaiseen rooliin yksilön elämässä. Tutustutaan kulttuurin tutkimukseen ja käytetään tutkimuksen näkemyksiä ja käsitteistöä kulttuurisen moninaisuuden kunnioittavaan analyysiin. Opintojaksolla harjoitellaan kulttuurisen itseilmaisun keinoja ja tarkastellaan kulttuurien välistä vuorovaikutusta. Arvioinnilla pyritään tukemaan opiskelijan oppimista suhteessa opintojakson tavoitteisiin ja sisältöihin. Summatiivinen arviointi perustuu opintojaksolla annettuihin osaamisen näyttöihin huomioiden erilaiset arviointikäytännöt.

ET4 Katsomukset (va, 2 op)

Opintojaksolla perehdytään katsomuksellisiin kysymyksiin, maailmankatsomuksiin sekä niiden muotoutumiseen ja historiaan. Tutustutaan katsomusten ilmenemiseen ihmisten elämäntavoissa. Opitaan jäsentämään ja erittelemään omaan elämäntavoitteen mukaisesti liittyvien uskomusten perusteita. Arvioinnilla pyritään tukemaan opiskelijan oppimista suhteessa opintojakson tavoitteisiin ja sisältöihin. Summatiivinen arviointi perustuu opintojaksolla annettuihin osaamisen näyttöihin huomioiden erilaiset arviointikäytännöt.

ET5 Uskonnot ja uskonottomuus (va, 2 op)

Opintojaksolla perehdytään maailmanuskontojen sekä erilaisten uskonottomien katsomusten syntyyn, historiaan ja sisäiseen moninaisuuteen. Opitaan lukemaan, tulkitsemaan ja ymmärtämään erilaisia maailmankatsomuksia ja vertaamaan niitä omaan elämänkatsomukseen. Harjaannutaan ymmärtämään erilaisten maailmankatsomusten vaikutusta yhteiskuntaan ja ihmisten arkielämään. Arvioinnilla pyritään tukemaan opiskelijan oppimista suhteessa opintojakson tavoitteisiin ja sisältöihin. Summatiivinen arviointi perustuu opintojaksolla annettuihin osaamisen näyttöihin huomioiden erilaiset arviointikäytännöt.

ET6 Tulevaisuus (va, 2 op)

Opintojaksolla tutustutaan tulevaisuuden tutkimukseen, tulevaisuusskenaarioihin, utopioihin ja dystopioihin. Opitaan arvioimaan oman toiminnan merkitystä ja saadaan valmiuksia kestävän tulevaisuuden rakentamiselle. Pohditaan tulevaisuuden hyvää elämää ja ymmärretään yhteistyön merkitys. Reflektoidaan tieteen ja teknologian roolia nyky-yhteiskunnan rakentajana ja tulevaisuuden mahdollistajana sekä tieteellis-teknologisen vallankumouksen vaikutusta omaan elämänkatsomukseen. Arvioinnilla pyritään tukemaan opiskelijan oppimista suhteessa opintojakson tavoitteisiin ja sisältöihin. Summatiivinen arviointi perustuu opintojaksolla annettuihin osaamisen näyttöihin huomioiden erilaiset arviointikäytännöt.

ET7 Elämäkatsomustiedon kertaus (ko, 1 op)

Opintojaksolla kerrataan elämäkatsomustiedon keskeisiä sisältöjä ja harjoitellaan ylioppilaskokeessa tarvittavia valmiuksia. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

ET8 Tutkielmat ja projektit (ko, 2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija perehtyy syvällisesti johonkin häntä itseään kiinnostavaan elämäkatsomustiedon sisältöalueeseen tai soveltaa elämäkatsomustietoa projektissaan. Opintojakson tuotos voi olla tutkielma, joka rakentuu tieteellisen tutkimuksen toimintaperiaatteille, tai jossakin muussa muodossa toteutuva projektituotos. Opintojakson voi suorittaa myös tiimissä, jolloin jokaisella ryhmän jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelijalla on merkittävä osuus opintojakson sisällön ja aikataulun suunnittelussa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

TERVEYSTIETO

TE1 Terveys voimavarana (pa, 2 op, vuositaso 1)

Opintojaksolla luodaan kokonaiskuvaa ihmisen voimavaroista, terveyden edistämisestä sekä terveyttä määrittävistä tekijöistä, niiden yhteyksistä ja vaikutusmekanismeista. Lisäksi syvennetään ja laajennetaan ymmärrystä kehon ja mielen hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä sekä elintapojen merkityksestä terveydelle. Opintojaksolla perehdytään keskeisiin terveyttä ja terveyskäyttäytymistä selittäviin teorioihin, malleihin ja terveyskulttuurin ilmiöihin. Arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi uni-, ruoka- tai liikuntapäiväkirjan analysointia.

TE2 Terveys ja ympäristö (va, 2 op, vuositaso 2 - 3)

Opintojaksolla perehdytään terveystieteelliseen tutkimusprosessiin, terveystieteen ja kriittiseen lukutaitoon. Tarkastellaan psykososiaalisen ja fyysisen ympäristön merkitystä terveydelle eri näkökulmista ja pohditaan omien valintojen yhteyksiä ympäristön terveellisyydelle. Lisäksi opintojaksolla tutustutaan erilaisiin riippuvuuksiin ja niiden syntyyn, ehkäisyyn ja haittoihin. Arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi media-analyysi- tai haastattelutehtäviä.

TE3 Terveys ja yhteiskunta (va, 2 op, vuositaso 2 - 3)

Opintojaksolla perehdytään terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn historiallisiin kehityslinjoihin sekä yhteiskunnan tulevaisuuden haasteisiin. Ymmärretään keskeisten tarttumattomien ja tartuntatautien riskitekijöitä, pohditaan ratkaisuja näiden ehkäisemiseksi sekä niiden merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle. Lisäksi opintojaksolla tarkastellaan sosiaali- ja terveystieteiden, itsehoito- ja omahoito- merkitystä terveydelle sekä pohditaan terveyteen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja globaaleja terveyshaasteita. Arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätöitä.

TE4 Terveystiedon kertaus (ko, 1 op, vuositaso 3)

Opintojaksolla kerrataan terveystiedon keskeisiä sisältöjä ja harjoitellaan terveystiedon ylioppilaskokeessa tarvittavia valmiuksia. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

TE5/PS9 (ko, 2 op, vuositaso 1 - 3)

Opintojakson tavoitteena on ymmärtää ihmisen psyykkiseen, sosiaaliseen ja fyysiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä. Sisällöt pohjautuvat ympäristöpsykologiaan, terveystietoon sekä kulttuuripsykologiaan. Opintojaksolla keskitytään oman hyvinvoinnin tarkasteluun sekä edistämiseen pääasiassa käytännön harjoitteiden kautta. Opintojakson näkökulmia voidaan myös muokata osallistujien mielenkiinnon mukaan. Opintojakso on sama kuin PS9. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen sekä oppimispäiväkirjaan. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

TE6 Tutkielmat ja projektit (ko, 2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija perehtyy syvällisesti terveystiedon tieteenalaan liittyvään itseään kiinnostavaan aiheeseen tai soveltaa tieteenalaa projektissaan. Opintojakson tuotos voi olla tutkielma, joka rakentuu tieteellisen tutkimuksen toimintaperiaatteille, tai jossakin muussa muodossa toteutuva projektituotos. Opintojakson voi suorittaa myös tiimissä, jolloin jokaisella ryhmän jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelijalla on merkittävä osuus opintojakson sisällön ja aikataulun suunnittelussa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

LIIKUNTA**LI1 Oppiva liikkua (pa, 2 op, vuositaso 1)**

Opiskelija oppii soveltamaan liikuntataitojaan ja -tietojaan ja fyysisiä ominaisuuksiaan soveltaen niitä eri liikuntamuotoihin ja -ympäristöihin. Opiskelija saa kokemuksia yhdessä liikkumisesta, osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä reilun pelin hengessä. Liikunnan tuoma ilo ja virkistys vahvistavat liikunnallista pätevyyttä ja myönteistä minäkuvaa. Arvioinnissa voidaan hyödyntää opettajan havainnointia sekä itse- ja vertaisarviointia.

LI2 Aktiivinen elämä (pa, 2 op, vuositaso 2)

Opiskelijaa opetetaan ja kannustetaan liikunnallisen elämäntavan omaksumiseen, riittävän päivittäisen fyysisen aktiivisuuden saavuttamiseen sekä arkisten toimintatapojen havainnointiin myös kestävä tulevaisuus ja terveys huomioiden. Keskeisiä sisältöjä ovat fyysisten ominaisuuksien arviointi, kehittäminen ja ylläpitäminen monipuolisesti ja ergonomisesti. Arvioinnissa voidaan hyödyntää opettajan havainnointia, liikuntasuunnitelmaa sekä itse- ja vertaisarviointia.

LI3 Uudet mahdollisuudet (va, 2 op, vuositaso 1 - 3)

Opintojakson tavoitteena on fyysisen toimintakyvyn ja koetun liikunnallisen pätevyyden edistäminen uusien liikuntamuotojen ja -lajien avulla. Arvioinnissa voidaan hyödyntää opettajan havainnointia sekä itse- ja vertaisarviointia.

LI4 Yhdessä liikkuen (va, 2 op, vuositaso 1 - 3)

Opintojakson tavoitteena on edistää opiskelijaryhmän yhteistoimintaa ja aktiivista osallisuutta. Sisältönä voi olla projektiluontoinen kokonaisuus tai muu yhdessä toteutettava liikunta. Arvioinnissa voidaan hyödyntää opettajan havainnointia sekä itse- ja vertaisarviointia.

LI5 Virkistystä liikunnasta (va, 2 op, vuositaso 1 - 3)

Opintojakson tavoitteena on tukea opiskelijan psyykkistä jaksamista ja lisätä opiskeluvireyttä rentouttavien ja elämyksellisten liikuntakokemusten kautta. Arvioinnissa voidaan hyödyntää opettajan havainnointia, itse- ja vertaisarviointia sekä opiskelijan suunnitelmaa opiskeluvireyden ylläpitämiseksi.

LI6 Joukkuepelit (ko, 1 op, vuositaso 1 - 3)

Opintojakson tavoitteena on oppia toimimaan joukkueena ja kehittää omia taitoja osana joukkuetta. Keskeisenä sisältönä ovat joukkuepelit. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

LI7 Kaksinpelit (ko, 1 op, vuositaso 1 - 3)

Opintojakson tavoitteena on tutustua kaksinpeleihin ja harjaannuttaa kaksinpelitaitoja. Keskeisenä sisältönä ovat kaksinpelit. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

LI8 Kuntosaliharjoittelu 1 (ko, 1 op, vuositaso 1 - 3)**LI9 Kuntosaliharjoittelu 2 (ko, 2 op, vuositaso 1 - 3)**

Opintojakson tavoitteena on turvallinen ja terveellinen kuntoharjoittelu. Opintojakson aikana tehdään henkilökohtainen kuntosalihjelma ja opitaan oikeisiin suoritustapoihin. Lisäksi käydään läpi terveellisen ravinnon perusteet. Arviointi perustuu sovittujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso laajuudesta sovitaan etukäteen opettajan kanssa ja se arvioidaan suoritusmerkinnällä.

LI10 Rentoutus (ko, 1 op, vuositaso 1 - 3)

Opintojakson tavoitteena on oppia rentoutumistekniikoita, rentoutumaan erilaisten menetelmien avulla ja ymmärtää rentoutumisen tärkeys osana hyvinvointia. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

LI11 Oma liikuntaprojekti (ko, 2 op, vuositaso 1 - 3)

Opintojakson tavoitteena on laatia oma liikuntaprojekti ja toteuttaa se tavoitteellisesti. Opintojakso voi koostua esimerkiksi vuodenajan mukaisesta luontoliikunnasta, retkeilystä tai kuntoliikunnasta. Arviointi perustuu sovittujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

LI12 Vanhojen tanssit (ko, 2 op, vuositaso 2)

Opintojakson tavoitteena on kehittää sosiaalista vuorovaikutusta tanssin avulla. Tähän liittyy kiinteästi myös tapakasvatus. Opintojaksolla harjoitellaan ensisijaisesti ns. "Vanhojen päivän" ohjelmistoa – vanhoja tansseja ja salonkitansseja, mutta myös tavallisia paritansseja. Opintojakson käyminen ei velvoita osallistumaan juhlapäivän esityksiin. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

LI13 Urheiluakatemia 1 (ko, 2 op)**LI14 Urheiluakatemia 2 (ko, 4 op)**

Opintojakson tavoitteena on mahdollistaa opiskelijan huippu-urheilukehitys lajin huippuammattilaisten valmennuksessa, niin että koulumenestys ja menestys urheilussa kulkevat yhdessä. Opintojakson laajuudesta sovitaan etukäteen opettajan kanssa ja asetetaan selkeät tavoitteet. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

LI15 Tutkielmat ja projektit (ko, 2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija perehtyy syvällisesti liikuntatieteeseen liittyvään itseään kiinnostavaan aiheeseen tai soveltaa tieteenalaa projektissaan. Opintojakson tuotos voi olla tutkielma, joka rakentuu tieteellisen tutkimuksen toimintaperiaatteille, tai jossakin muussa muodossa toteutuva projektituotos. Opintojakson voi suorittaa myös tiimissä, jolloin jokaisella ryhmän jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelijalla on merkittävä osuus opintojakson sisällön ja aikataulun suunnittelussa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

MUSIIKKI**MU1 Intro – kaikki soimaan (pa, 2 op, vuositaso 1)**

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija syventää omaa musiikillista identiteettiään, kehittää monipuolisesti musisointitaitojaan ja rohkaistuu käyttämään musiikkia ilmaisunsa välineenä. Opiskelija oppii käyttämään musiikkiteknologiaa tarkoituksenmukaisesti ja tutustuu musiikin vaikuttavuuteen yksilön elämässä ja yhteiskunnassa. Opiskelijan työskentelemistä ja edistymistä arvioidaan kurssin aikana annettujen näyttöjen perusteella. Arvioinnin välineinä voidaan käyttää esimerkiksi tuntityöskentelyä, musiikkiprojekteja, kirjallisia töitä, itse- ja vertaisarviointeja, kurssikokeita, ryhmätöitä tai muita tehtäviä.

MU2 Syke – soiva ilmaisu (pa, 2 op, vuositaso 2)

Opiskelija syventää osaamistaan valitsemissaan musiikillisissa ilmaisutavoissa ja kehittää yhteismusisointitaitojaan ja taiteellista ilmaisuaan. Opintojaksolla perehdytään suomalaisiin ja opiskelijoiden omiin musiikkikulttuureihin ja analysoidaan niiden piirteitä ja merkityksiä. Opiskelijalla on mahdollisuus kokeilla uudenlaisia musiikillisen ilmaisun tapoja.

Opiskelijan työskentelemistä ja edistymistä arvioidaan kurssin aikana annettujen näyttöjen perusteella. Arvioinnin välineinä voidaan käyttää esimerkiksi tuntityöskentelyä, musiikkiprojekteja, kirjallisia töitä, itse- ja vertaisarviointeja, kurssikokeita, ryhmätöitä tai muita tehtäviä.

MU3 Genre – globaali uteliaisuus (va, 2 op, vuositaso 1 - 3)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija hahmottaa itsensä osana globaalia musiikillista maailmaa ja suhtautuu uteliaasti itselleen uusiin musiikin lajeihin. Opintojaksolla perehdytään eri musiikkityyleihin ja -kulttuureihin monipuolisesti esimerkiksi musisoimalla ja kuuntelemalla. Opiskelija ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta ja kulttuurien välisiä kytköksiä, ja tiedostaa kulttuurien välisen vastavuoroisuuden haasteet ja mahdollisuudet. Opiskelijan työskentelemistä ja edistymistä arvioidaan kurssin aikana annettujen näyttöjen perusteella. Arvioinnin välineinä voidaan käyttää esimerkiksi tuntityöskentelyä, musiikkiprojekteja, kirjallisia töitä, itse- ja vertaisarviointeja, kurssikokeita, ryhmätöitä tai muita tehtäviä.

MU4 Demo – luovasti yhdessä (va, 2 op, vuositaso 1 - 3)

Opiskelija kehittää luovaa osaamistaan musiikillisessa tai taiteidenvälisessä prosessissa ja hahmottaa musiikin suhdetta muihin taiteenlajeihin, mediaan ja yhteiskuntaan. Keskeisinä työtapoina opintojaksolla voivat olla musiikkiprojektin toteuttaminen, omien musiikillisten ideoiden työstäminen, vierailut, luennot tai tiedon hankinta ja prosessointi.

Opiskelijan työskentelemistä ja edistymistä arvioidaan kurssin aikana annettujen näyttöjen perusteella. Arvioinnin välineinä voidaan käyttää esimerkiksi tuntityöskentelyä, musiikkiprojekteja, kirjallisia töitä, itse- ja vertaisarviointeja, kurssikokeita, ryhmätöitä tai muita tehtäviä.

MU5 Kitaransoitto (ko, 1 op, vuositaso 1 - 3)

Opintojakson tavoitteena on oppia akustisen kitaran soittoa, lisätä soittotaidon sujuvuutta ja monipuolisuutta. Keskeisiä sisältöjä ovat sointuotteet, tabulatuuri soitto ja kompit. Valitaan sopivia harjoituskappaleita ja opetellaan soittamaan niitä yhdessä. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

MU6 Bändisoitto 1 (ko, 2 op, vuositaso 1 - 3)

MU7 Bändisoitto 2 (ko, 2 op, vuositaso 1 - 3)

MU8 Bändisoitto 3 (ko, 2 op, vuositaso 1 - 3)

Opintojakson tavoitteena on opiskelijan henkilökohtaisten musiikillisten taitojen kehittyminen sekä luova ja rohkea toimijuus musiikin parissa ryhmässä. Opintojaksolla toimitaan aktiivisesti yhdessä toisten kanssa ja otetaan selkeä vastuu omasta osuudesta. Opintojaksolla muodostetaan bändikokoonpanoja, jotka harjoittelevat valitsemiaan coverkappaleita tai omia sävellyksiä. Mahdollisuuksien mukaan pidetään kurssin päätöskonsertti. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

MU9 Kuoro 1 (ko, 1 op, vuositaso 1 - 3)

MU10 Kuoro 2 (ko, 1 op, vuositaso 1 - 3)

MU11 Kuoro 3 (ko, 1 op, vuositaso 1 - 3)

MU12 Kuoro 4 (ko, 1 op, vuositaso 1 - 3)

MU13 Kuoro 5 (ko, 1 op, vuositaso 1 - 3)

MU14 Kuoro 6 (ko, 1 op, vuositaso 1 - 3)

Opintojakson tavoitteena on kehittää opiskelijan äänenkäyttöä ja esittämismuotoja sekä yhteistoiminnallisia taitoja yhdessä toisten laulajien kanssa. Kuorossa valmistellaan esiintymisiä koulun juhliin ja tarvittaessa myös muihin tilaisuuksiin. Arviointi perustuu yhteisiin esiintymisiin ja annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

MU15 Tutkielmat ja projektit (ko, 2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija perehtyy syvällisesti musiikkitieteeseen liittyvään itseään kiinnostavaan aiheeseen tai soveltaa tieteenalaa projektissaan. Opintojakson tuotos voi olla tutkielma, joka rakentuu tieteellisen tutkimuksen toimintaperiaatteille, tai jossakin muussa muodossa toteutuva projektituotos. Opintojakson voi suorittaa myös tiimissä, jolloin jokaisella ryhmän jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelijalla on merkittävä osuus opintojakson sisällön ja aikataulun suunnittelussa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

KUVATAIDE

KU1 Omat kuvat, jaetut kulttuurit (pa, 2 op, vuositaso 1)

Opintojaksolla keskitytään omaan kuvataiteelliseen tekemiseen ja tutustutaan ajankohtaisiin ilmiöihin taiteen keinoin. Opiskelija ymmärtää kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, globaalissa maailmassa ja historiallisena jatkumona. Opiskelija käyttää ja kokeilee monipuolisesti erilaisia työvälineitä ja menetelmiä. Opintojaksolla opitaan katsomaan, tutkimaan ja tulkitsemaan omaa ja muiden tuottamaa kuvaa. Opintojakson arvioinnin kohteena on eri muodoissa toteutettu kuvallinen työskentely.

KU2 Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt (pa, 2 op, vuositaso 2)

Opintojaksolla opiskelija tutustuu rakennetun- ja luonnonympäristön sekä muotoilun historiaan, nykyisyyteen ja tulevaisuuteen. Opiskelijan oma ympäristö on lähtökohtana tilan, paikan ja muotoilun tutkimiselle. Opintojaksolla suunnitellaan ja toteutetaan luovia materiaalikokeiluja, esim. pienoismalleja ja esinesuunnittelua. Mikä tekee tilasta toimivan, tuotteesta kestävä? Opintojakson arvioinnin kohteena on eri muodoissa toteutettu kuvallinen työskentely.

KU3 Kuva viestii ja vaikuttaa (va, 2 op, vuositaso 1 - 3)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää visuaalisuuden merkityksen viestinnässä. Kulttuuriperintö, nykymedia ja omat kuvat ovat kurssin keskeistä sisältöä. Opintojaksolla on mahdollista tutustua valokuvaan, elokuvaan, mainontaan, graafiseen suunnitteluun, verkkoympäristöön ja sosiaaliseen mediaan. Millainen kuva vaikuttaa, koskettaa, pysäyttää? Millaista viestiä välität? Opintojakson arvioinnin kohteena on eri muodoissa toteutettu kuvallinen työskentely.

KU4 Taiteen monet maailmat (va, 2 op, vuositaso 1 - 3)

Opintojaksolla tarkastellaan eri aikoina ja eri ympäristöissä tehtyä kuvataidetta. Oman kuvantekemisen kautta tutkitaan sekä ajankohtaisia että historiallisia ilmiöitä. Opintojaksolla syvennetään myös kuvantulkinnan keinoja. Miten esimerkiksi ihmisen kuvaaminen on muuttunut aikojen kuluessa? Miten taidehistoria vaikuttaa omaan

kuvalliseen ilmaisuun? Opintojakson arvioinnin kohteena on eri muodoissa toteutettu kuvallinen työskentely.

KU5 Öljyvärimaalaus (ko, 2 op, vuositaso 1 - 3)

Opintojakson tavoitteena on perehtyä öljyvärimaalauksen perusteisiin ja maalaustekniikkaan sekä kehittää taiteellista ilmaisua ja etsiä persoonallista työskentelytyyliä. Keskeisenä sisältönä on tehdä vähintään yksi maalaus kangaspohjalle. Arviointi perustuu toteutettuun maalaukseen luonnoksineen sekä tuntityöskentelyyn. Arvioinnissa käytetään arviointikeskustelua ja itsearviointia. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

KU6 Piirustus ja grafiikka (ko, 2 op, vuositaso 1 - 3)

Opintojakson tavoitteena on kehittää piirustustaitoa ja tutustuttaa opiskelija erityyppisiin painografiikan menetelmiin. Opintojaksolla työskennellään erilaisilla piirustusvälineillä, kuten hiilellä, kuivapastelliliiduilla ja tussiterillä, ja tehdään myös grafiikan vedoksia monotypian, kuivaneulatekniikan tai linopainannan keinoin. Arviointi perustuu luonnoksiin, valmiisiin teoksiin ja tuntityöskentelyyn. Arvioinnissa käytetään arviointikeskustelua ja itsearviointia. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

KU7 Keramiikka ja kuvanveisto (ko, 2 op, vuositaso 1 - 3)

Opintojakson tavoitteena on tutustua designin maailmaan ja suomalaiseen tuotesuunnitteluun. Opintojaksolla voidaan tehdä pienoisveistoksia ja suunnitella ja toteuttaa savesta käyttöesineitä. Materiaaleina käytetään savea ja kipsiä. Arviointi perustuu valmiisiin teoksiin ja tuntityöskentelyyn. Arvioinnissa käytetään arviointikeskustelua ja itsearviointia. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

KU8 Taiteilijan tarina (ko, 2 op, vuositaso 1 - 3)

Opintojakson tavoitteena on perehtyä 1–4 kuvataiteilijan tuotantoon, elämäkertaan, kuvalliseen kenttään ja hänen vaikutukseensa taiteen historiassa. Opiskelija valitsee häntä kiinnostavan taiteilijan tai taiteilijoita ja tekee kuvallisia teoksia heidän innoittaminaan. Opintojaksolla tehdään kuvataideanalyysyjä ja tutkielmia sekä kuvallisin että kirjallisin keinoin. Arviointi perustuu valmiisiin teoksiin ja tuntityöskentelyyn. Arvioinnissa käytetään arviointikeskustelua ja itsearviointia. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

KU9 Tutkielmat ja projektit (ko, 2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija perehtyy syvällisesti kuvataiteen tieteenalaan liittyvään itseään kiinnostavaan aiheeseen tai soveltaa tieteenalaa projektissaan. Opintojakson tuotos voi olla tutkielma, joka rakentuu tieteellisen tutkimuksen toimintaperiaatteille, tai jossakin muussa muodossa toteutuva projektituotos. Opintojakson voi suorittaa myös tiimissä, jolloin jokaisella ryhmän jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelijalla on merkittävä osuus opintojakson sisällön ja aikataulun suunnittelussa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

KU10 Voimauttava kuvallisen ilmaisun ryhmä (ko, 2 op)

Opintojakson tavoitteena on vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja voimavaroja taiteen keinoin. Keskeisenä sisältönä on taiteen tekeminen eri tekniikoilla. Teoksista ja niiden herättämistä ajatuksista voi myös halutessaan keskustella. Arviointi perustuu tehtäviin

teoksiin ja opintojaksolla käytyihin keskusteluihin. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

OPINTO-OHJAUS

OP1 Minä opiskelijana (pa, 2 op, vuositaso 1)

Opintojaksolla keskitytään lukion alkuvaiheeseen, orientoitumiseen ja lukio-opintojen suorittamiseen. Opintojakso toteutetaan moniammatillisesti. Jatko-opintoihin liittyviä asioita painotetaan OP1 –opintojaksolla sen mukaan kuin ne liittyvät lukio-opintojen kannalta keskeisiin kysymyksiin.

OP1-opintojakson suoritettuaan opiskelija on tehnyt henkilökohtaisen opintosuunnitelman, johon sisältyy

- opiskelusuunnitelma lukioajalle
- alustava ylioppilaskirjoitussuunnitelma
- alustava jatko-opinto- ja urasuunnitelma

OP2 Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus (pa, 2 op, vuositaso 2 - 3)

Opintojaksolla syvennetään ja laajennetaan tietoja jatko-opintomahdollisuuksista ja työelämästä. Opiskelija pääsee tutustumaan lukion jälkeisiin eri koulutusvaihtoehtoihin. Opiskelija saa valmiuksia tulevaisuutensa suunnitteluun.

OP2- opintojakson suoritettuaan opiskelija on päivittänyt henkilökohtaisen opintosuunnitelmansa. Siihen sisältyy

- opiskelusuunnitelma lukioajalle
- päivitetty ylioppilaskirjoitussuunnitelma
- päivitetty jatko-opinto- ja urasuunnitelma

OP3 Opintokamu (ko, 2 op)

Opintojakson tavoitteena on tarjota vinkkejä ja oivalluksia opiskelun tueksi ja oman hyvinvoinnin parantamiseksi. Opiskelija pohtii omia opiskelutottumuksiaan sekä hyvinvointiinsa liittyviä kysymyksiä. Opintojakso suoritetaan itsenäisesti verkossa. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

OP4 Työelämään tutustuminen (ko, 2 op)

Opintojakson tavoitteena on tutustua työelämään niin, että hankitaan tietoa työelämästä eri näkökulmista. Opiskelija etsii tutustumispaikan itse. Tutustumisjakson tulee kestää vähintään 30 tuntia ja opiskelija kirjoittaa siitä raportin. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

TEMAATTISET OPINNOT

KV1 Kansainvälinen leirikoulu (ko, 2 op)

KV2 Kansainvälinen leirikoulu (ko, 2 op)

KV3 Kansainvälinen leirikoulu (ko, 2 op)**KV4 Kansainvälinen leirikoulu (ko, 2 op)****KV5 Kansainvälinen leirikoulu (ko, 2 op)****KV6 Kansainvälinen leirikoulu (ko, 2 op)**

Opintojakson tavoitteena on antaa opiskelijalle omakohtainen kokemus toisesta kulttuurista ja maasta. Opiskelija osallistuu ystävyyskouluvaihtoon majoittajana tai lukion järjestämälle opintomatkalle. Samasta suorituksesta voi saada vain yhden suoritusmerkinnän. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

KV7 Kansainvälinen projektiopintojakso (ko, 1 op)**KV8 Kansainvälinen projektiopintojakso (ko, 1 op)****KV9 Kansainvälinen projektiopintojakso (ko, 2 op)****KV10 Kansainvälinen projektiopintojakso (ko, 2 op)**

Opintojakson tavoitteena on rohkaista opiskelijoita osallistumaan kansainväliseen yhteistyöhön. Suoritustapa ja opintojakson laajuus sovitaan opettajan kanssa. Opintojakson voi koota lukioaikana osasuorituksista, joista saa merkinnän esimerkiksi kansainvälisyyspassiin. Osasuorituksia voivat olla erilaiset kansainväliset verkko- ja liikkuvuusprojektit, matkaraportit, esitykset ja opastukset sekä vaihto-opiskelijan tutorina toimiminen. Saman projektin samansisältöisestä suorituksesta voi saada vain yhden suoritusmerkinnän. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

KV 11 Ruotsia Ruotsissa (ko, 2 op)

Opintojaksolla suunnitellaan ja toteutetaan matka Ruotsiin. Ennen matkaa opetellaan matkailusanastoa sekä tutustutaan johonkin matkakohteeseen. Matkan aikana käytetään ruotsin kieltä erilaisissa autenttisissa tilanteissa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

KV12 Englantia Englannissa (ko, 2 op)

Opintojaksolla suunnitellaan ja toteutetaan matka Iso-Britanniaan. Ennen matkaa tehdään suunnitelma vierailukohteista ja tutustutaan niihin etukäteen. Opintojaksolla voi olla erityispainotus kulttuurissa, historiassa tai luonnontieteessä. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

KV13 Kansainvälisyys arjessa (ko, 1-2 op)

Opintojakson tavoitteena on oppia hahmottamaan kansainvälisyyttä arjessa ja kehittää edellytyksiä toimia aktiivisesti kansainvälisissä tilanteissa sekä syventää globaali-, kulttuuri- ja vuorovaikutusosaamista. Keskeisenä sisältönä on yhdessä muiden kanssa suunnitella ja kerätä kansainvälisiä kokemuksia. Opiskelija voi esimerkiksi osallistua kansainvälisyyttä koulussa edistävän tapahtuman suunnittelemiseen ja järjestämiseen tai osallistua kansainvälistä toimintaa sisältävään vapaaehtois- tai muuhun yhteiskunnalliseen toimintaan. Opintojaksolla on lukuvuoden aikana ohjattuja tapaamiskertoja. Kokemuksista raportoidaan pohtien kansainvälisyyden teemoja. Arviointi perustuu lukuvuoden aikana ohjattuihin tapaamisiin osallistumiseen ja kerätyistä kokemuksista raportoimiseen erikseen sovituilla tavoilla. Opettaja päättää opintojakson laajuuden keskusteltuaan opiskelijan kanssa suorittamiseen vaadittavista sisällöistä. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

ITA1 Italian kieli ja kulttuuri 1 (ko, 2 op)

Opintojakson tavoitteena on tutustuttaa opiskelija italian kielen perusteisiin ja harjoitella jokapäiväisen viestinnän perusvalmiuksia. Erityisesti ääntämisen harjoittelu ja suullinen osaaminen painottuvat. Opiskelija saa harjoitusta monilukutaidossa etsiessään tietoa Italian maantieteestä, yhteiskunnasta ja kulttuurista. Opintojakso voidaan suorittaa osana kansainvälisyysprojektia tai oppiainerajat ylittävää kokonaisuutta. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

ITA2 Italian kieli ja kulttuuri 2 (ko, 2 op)

Opintojakson tavoitteena on syventää kielen perusteita ja laajentaa sosiaalisten tilanteiden, esimerkiksi matkustamiseen liittyvien tilanteiden, hallintaa. Ääntämisen ja suullisen osaamisen lisäksi harjoitellaan yksinkertaisia kirjallisia tuotoksia. Opintojakso voidaan suorittaa osana kansainvälisyysprojektia tai oppiainerajat ylittävää kokonaisuutta. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

KH1 Koulun hyväksi 1 (ko, 1 op)

KH2 Koulun hyväksi 2 (ko, 1 op)

KH3 Koulun hyväksi 3 (ko, 2 op)

KH4 Koulun hyväksi 4 (ko, 2 op)

Koulun hyväksi -opintojakso antaa mahdollisuuden tehdä erityyppisiä töitä koulun hyväksi ja saada siitä tunnustuksena opintojakso. Suorituksen voi saada esimerkiksi toimimalla tutorina, kerhon tai piirin vetäjänä, apuopettajana, opiskelijoiden mikrotukihenkilönä tai osallistumalla aktiivisesti opiskelijakuntatyöhön. Opiskelija saa käytännön työkokemusta tutussa ympäristössä. Tavoitteena on lisätä opiskelijan kykyä kantaa vastuuta omasta työstään sekä vahvistaa sisäistä yrittäjyyttä. Opintojakso voidaan suorittaa myös tiimeissä, jolloin jokaisella tiimin jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelija osallistuu itse opintojakson sisällön ja aikataulun suunnitteluun ja opintojakson laajuus sovitaan yhdessä ohjaavan opettajan kanssa. Työmäärän ja -ajan raportoinnista sovitaan ohjaavan opettajan kanssa. Saadakseen suoritusmerkinnän useasta KH-opintojaksosta, on työtehtävien oltava selvästi erilaisia. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

LIK Liikennekasvatus (ko, 2 op)

Opintojakson voi saada, kun opiskelija on suorittanut B-luokan ajokortin. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

LTK1 Nuorten turvakurssi 1 (ko, 2 op)

LTK2 Nuorten turvakurssi 2 (ko, 2 op)

Opintojakson tavoitteena on lisätä tietoutta turvallisuusviranomaisten toiminnasta ja uramahdollisuuksista. Maastoviikonlopun aikana kurssilaiset harjoittelevat kansalaisen turvallisuustaitoja ja saavat tietoa asepalveluksen suorittamisesta. Kurssin järjestää Maanpuolustuskoulutusyhdistys (MPK) koulutusohjelmansa mukaisena tyypikurssina. Osallistujan tulee olla täyttänyt 16 vuotta kurssin alkaessa, ja alaikäisillä tulee olla kirjallinen huoltajan suostumus osallistumiseen. Sisällöltään samanlaisten tyypikurssien suorittamisesta voi saada vain yhden suoritusmerkinnän. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

AT1 Johdatus ohjelmointiin (ko, 1 op)

Tavoitteena on, että opiskelija oppii ohjelmoitavien laitteiden perusrakenteen ja ymmärtää ohjelmoinnin periaatteet. Opiskelija oppii muuttujien käyttämistä sekä ehto- ja

ohjausrakenteiden soveltamista. Opintojaksolla opiskelija toteuttaa pienen toimivan ohjelman. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

AT2 Ohjelmoinnin perusteet (ko, 2 op)

Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää ohjelmien tekemisen periaatteet ja oppii ratkaisemaan ongelmia ohjelmoimalla. Opintojaksolla opiskelija oppii jonkin ohjelmointikielen perussyntaksin sekä oppii toimimaan jollakin ohjelmakehitystyökalulla. Opiskelija oppii erilaisia tietorakenteita ja algoritmeja ja ymmärtää, miten niillä voi vaikuttaa ohjelman toimintaan. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Minä riitän (ko, 1 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija vahvistaa itsetuntemustaan ja harjoittelee kohtaamaan itsensä lempeästi. Ryhmä on pieni ja luottamukseen perustuva. Opetuksessa käytetään monenlaisia työskentelytapoja esimerkiksi kirjoittamista, kuvallista ilmaisua, vapaaehtoisuuteen perustuvaa keskustelua ja muita luovia työskentelytapoja. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Hyvinvointituutori (ko, 1-2 op)

Opintojakson tavoitteena on oppia suunnittelemaan ja toteuttamaan hyvinvointia edistäviä toimenpiteitä omassa oppilaitoksessa yhteistyössä ohjaajien kanssa ja tukea opiskelijan omaa hyvinvointia ja herättää kiinnostus siitä huolehtimiseen. Yhden opintopisteen suoritus edellyttää osallistumista hyvinvointituutori-koulutukseen ja kahden opintopisteen suoritus hyvinvointituutorikoulutuksen lisäksi osallistumista seuraavana lukuvuotena hyvinvointitoiminnan toteuttamiseen. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Jännitystä vähemmäksi (ko, 1 op)

Opintojakson tavoitteena on auttaa ymmärtämään sosiaalisiin tilanteisiin liittyvään jännitykseen vaikuttavia tekijöitä ja helpottamaan jännitystä. Keskeisinä sisältöinä ovat tehtävät, harjoitukset ja keskustelut. Ryhmä on pieni ja luottamukseen perustuva. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Kansainvälisyys arjessa (ko, 1-2 op)

Opintojakson tavoitteena on oppia hahmottamaan kansainvälisyyttä arjessa ja kehittää edellytyksiä toimia aktiivisesti kansainvälisissä tilanteissa sekä syventää globaali-, kulttuuri- ja vuorovaikutusosaamista. Keskeisenä sisältönä on yhdessä muiden kanssa suunnitella ja kerätä kansainvälisiä kokemuksia. Opiskelija voi esimerkiksi osallistua kansainvälisyyttä koulussa edistävän tapahtuman suunnittelemiseen ja järjestämiseen tai osallistua kansainvälistä toimintaa sisältävään vapaaehtois- tai muuhun yhteiskunnalliseen toimintaan. Opintojaksolla on lukuvuoden aikana ohjattuja tapaamiskertoja. Kokemuksista raportoidaan pohtien kansainvälisyyden teemoja. Arviointi perustuu lukuvuoden aikana ohjattuihin tapaamisiin osallistumiseen ja kerätyistä kokemuksista raportoimiseen erikseen sovituilla tavoilla. Opettaja päättää opintojakson laajuuden keskusteltuaan opiskelijan

kanssa suorittamiseen vaadittavista sisällöistä. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

LUKIODIPLOMIT

KULD2 Kuvataiteen lukiodiplomi (2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kuvataiteessa ja osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin laaja-alaista osaamistaan tuottamalla, tulkitsemalla ja arvottamalla monipuolisesti erilaisia kuvia. Opintojakson keskeiset sisällöt perustuvat opiskelijan lukiodiplomille asettamiin tavoitteisiin sekä hänen valitsemaansa tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan. Kuvataiteen lukiodiplomi muodostuu teoksesta sekä työskentelyprosessia, itsearviointia ja kuvataiteen tuntemusta kuvaavasta portfolioista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

LILD4 Liikunnan lukiodiplomi (2 op)

Liikunnan lukiodiplomin suorittaminen edellytyksenä on, että opiskelija on suorittanut vähintään neljä lukion liikunnan opintojaksoa. Liikunnan lukiodiplomi koostuu seuraavista osa-alueista: liikuntakykyisyys, liikunnan tutkielma, erityisosaaminen, yhteistyötaidot ja portfolio. Opintokokonaisuus voidaan tarvittaessa suorittaa toisessa lukiossa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

MULD6 Musiikin lukiodiplomi (2 op)

Musiikin lukiodiplomin tavoitteena on se, että opiskelija pääsee antamaan erityisen näytön lukioaikaisesta musiikillisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan. Musiikin lukiodiplomityössä opiskelija osoittaa osaamistaan musiikin alalla eri tavoin, joita voivat olla laulaminen, soittaminen, säveltäminen, sovittaminen, improvisointi, taiteiden tai oppiaineiden välinen yhteistyö, musiikin kuuntelu ja analysointi sekä musiikista kirjoittaminen. Musiikin lukiodiplomi on muodoltaan näytesalkku. Lukiodiplomin suorituksesta annetaan erilliseen lukiodiplomitodistukseen numeroarvosana. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Luonnontieteen muut kuin oppiaineisiin sidotut opintojaksot

LU1 Luonnontieteen luennot (ko, 1 op)

Opintojakson tavoitteena on tutustua tieteelliseen viestintään ja tiedeyhteisön tapaan toimia ja välittää tietoa. Keskeisenä sisältönä on luonnontiedeluennoille osallistuminen. Osa luennoista voi sisältyä myös esimerkiksi luonnontiederetkiin. Arviointi perustuu opettajan kanssa sovittujen luentojen seuraamiseen ja luennoista tehtyyn portfolioon. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

LU2 Tutkitaan ilmiöitä (ko, 1-2 op)

Opintojaksolla opiskelija oppii tutkimaan ilmiöitä eri luonnontieteiden näkökulmista. Opiskelija oppii muodostamaan havainnoistaan kokonaisuuksia tutkivan oppimisen keinoin. Opintojakson laajuus sovitaan yhdessä opettajan kanssa. Opintojakson arviointi perustuu tutkittavasta ilmiöstä tehtävään tuotokseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

LU3 Luonnontieteitä luonnossa (ko, 2 op)

Opintojaksolla syvennetään luonnontieteellistä ajattelutaitoa luonnossa liikkuen ja ympäristöä havainnoiden. Opintojakso opettaa retkeilyn perustaitoja ja innostaa liikkumaan luonnossa. Opintojakso voidaan toteuttaa esimerkiksi yön yli kestävästä retkenä. Opintojakson teema voi vaihdella. Hyväksytty suoritus perustuu retkelle osallistumiseen ja annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

LU4 Luonnontiedettä kansainvälisesti (ko, 1-2 op)

Opintojaksolla osallistutaan luonnontieteiden opiskelua tukevaan kansainväliseen toimintaan esimerkiksi osallistumalla leirikouluun ulkomailla tai vierailulla ulkomaisiin tutkimuskeskuksiin, tai ulkomailta tulevien vieraiden kanssa toimimiseen. Opintojakso totuttaa opiskelijaa työskentelemään luonnontieteiden parissa eri kielisissä ja – kulttuurisissa ympäristöissä ja valmentaa opiskelijaa myöhempiä opintoja varten. Hyväksytty suoritus perustuu kansainväliseen toimintaan osallistumiseen ja annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Suoritettuaan opintojakson ENA9 (Luonnontieteitä englanniksi) voi opiskelija vaihtoehtoisesti ottaa LU4-suoritusmerkinnän (1 op).

LU5 Tiedelukutaidon perusteet (ko, 2 op)

Opintojakson tavoitteena on tutustua korkeakoulumaailmaan ja saada välineitä tieteelliseen ajatteluun. Keskeisiä sisältöjä ovat perehtyminen tieteellisen tiedon luonteeseen ja siihen, kuinka tieteellinen tieto rakentuu. Opintojaksolla opitaan esimerkiksi tieteellisen tiedonhaun perusteita ja tiedon luotettavuuden arviointia sekä kriittistä lukutaitoa ja tiedon visualisointia. Opintojakso suoritetaan ensisijaisesti Helsingin yliopiston järjestäminä avoimina verkko-opintoina. Arviointi perustuu annettujen tehtävien suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

TAMPEREEN LUKIOKOULUTUKSEN YHTEISET OPINTOJAKSOT

Digi (ko, 2 op)

Opiskelija oppii käyttämään tietokonetta opiskelun apuvälineenä monipuolisesti ja tehokkaasti. Opintojakson käytyään opiskelijalla on tietotekniset valmiudet pärjätä lukio-opinnoissa sekä ylioppilaskirjoituksissa. Keskeisiä sisältöjä ovat jokapäiväiseen tietotekniikan soveltamiseen liittyvät asiat tietokoneen ja sen ohjelmistojen peruskäytöstä. Opintojakson käytyään opiskelija osaa myös hakea tietoa monipuolisesti ja tekijänoikeuksia kunnioittaen. Opintojaksolla opetellaan sähköisen yo-koeympäristön käyttöä.

Lue (ko, 1-2 op)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on tehostaa opiskelijan opiskelua ja oppimista sekä lisätä itsetuntemusta oppijana. Opintojakson aikana arvioidaan opiskelijan luki-taitoja ja laaditaan tarvittaessa lausunto Ylioppilastutkintolautakuntaa varten.

Laajempi opintojakso (2 op) mahdollistaa lukion erityisopettajan ja opiskelijoiden intressien mukaan rakennettavan kokonaisuuden; opitaan ja harjoitellaan räätälöidysti oppimiseen liittyviä teorioita ja tekniikoita sekä opettaja- että opiskelijajohtoisesti. Jälkimmäinen tarkoittaa esimerkiksi sitä, että opiskelija perehtyy valitsemaansa oppimiseen liittyvään teemaan ja laatii siitä kirjallisen tuotoksen tai esitelmän, jonka esittää toisille sovittuna ajankohtana.

LUE-opintojakso tukee yleisessä osassa kuvatulla tavalla laaja-alaisia hyvinvointiosaamisen ja vuorovaikutusosaamisen tavoitteita.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutekniikkaan, lukemiseen ja kirjoittamiseen liittyvät aiheet ja tehtävät. Lukemisen ja kirjoittamisen arviointitehtävät sekä oman oppimisen/opiskelun itsearviointiin liittyvät tehtävät. Opiskelijan ja erityisopettajan oppimiskeskustelut.

Laajemman opintojakson sisällöt sovitaan opintojakson alussa, ja niihin voivat kuulua esimerkiksi opiskelijoiden esitykset oppimisen teemoista, annettujen syventävien tehtävien/harjoitusten tekeminen ja osallistuminen tutustumiskäynteihin ynnä muihin toiminnallisiin aktiviteetteihin.

Arviointi

Opintojakson suorittaminen edellyttää tunneille osallistumista ja annettujen tehtävien tekemistä Suoritusmerkintä.

Taitava maailmankansalainen (ko, 2 op)

Kuinka pääsee tutustumaan maailmaan ja eri kulttuureihin matkustamatta mihinkään?

Opintojakson aikana opiskelija perehtyy kansainvälisyyteen ja globaaleihin ilmiöihin omassa lähiympäristössään. Opiskelija oppii välttämättömiä tulevaisuustaitoja kuten kriittistä media-analyysiä, yhteiskunnan ja kulttuurisen moninaisuuden tuntemista sekä kestävän ja vastuullisen tulevaisuuden rakentamista. Opintojaksolla voi valita opintopolun oman mielenkiinnon mukaan tarjolla olevista teemoista kuten nuorten mahdollisuudet, ihmisten väliset suhteet ja ilmasto. Opiskelija pääsee kuulemaan asiantuntija-alustuksia ajankohtaisista aiheista ja tekemään niihin liittyviä tutkimustehtäviä. Lisäksi opiskelijaa kannustetaan tutustumaan vieraskieliseen nuoreen verkossa tai omassa lähiympäristössä. Opintojakson suoritetaan verkko-opintojaksone Moodlessa. Suoritukseen kuuluu monipuolisia harjoitustehtäviä.

Arviointi: suoritusmerkintä.

TET (ko, 1-2 op.)

Tampereen lukiokoulutuksessa TET-jakso suoritetaan opiskelijan kesätyön tai opintojen ohella suoritettuna työnteon tai muulla osoitetulla aktiivisella työelämään tutustumisella. Työelämään tutustumisesta voi saada 1-2 opintopisteen opintosuorituksen.

MUUALLA SUORITETTU OPINTOJAKSO

OM1 – 25

Lukioaikana muualla suoritetuista opinnoista, jotka ovat tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään lukion opetussuunnitelman mukaisia, voi saada rehtorin päätöksellä opintopisteitä.

Tampereen kaupungin lukioissa saa opintopisteitä seuraavista koulutuksista: ajokortti, hygieniapassi, anniskelupassi, tulityökortti (1 op), työturvallisuuskortti (1 op), järjestysmieskortti, ensiapu 1 + 2, MLL:n lastenhoitajakurssi ja partiojohtajan peruskurssi. Yhteensä opiskelija voi näistä saada korkeintaan 8 opintopistettä. Muiden kurssien ja koulutuksien hyväksi luvuista päättää rehtori.

Yksi vuosi vaihto-opiskelijana tuottaa 20 opintopistettä, puoli vuotta 10 opintopistettä. Mahdollisista lisäpisteistä päättää rehtori.